

A DEBRECENI HATVANI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM: 031080

4028 Debrecen, Kardos Albert utca 18-24.

2025

Készítette: az igazgató, a nevelőtestület bevonásával

Ügyintéző: Bertók Krisztina

Ügyintézés helye, ideje:

Debreceni Hatvani István Általános Iskola

Debrecen, 2025. június 24.

Bertók Krisztina
Bertók Krisztina
igazgató

Tartalom

Bevezető	1
Intézményiadatok, helyzetelemzés	2
1. Az iskola nevelési programja	
1.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	3
1.1.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka sajátos pedagógiai módszerei I.	9
1.1.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka sajátos pedagógiai módszerei II.	9
1.1.3 Inkluzív nevelés-oktatás	12
1.1.4. Ökoiskola program	22
1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	24
1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	26
1.3.1 Az iskolai egészségfejlesztéssel összefüggő egyéb feladatai	26
1.3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	27
1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	28
1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	32
1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	34
1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	34
1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő tevékenységek	35
1.6.3 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	36
1.6.4 A sajátos nevelési igényű tanulók segítése	36
1.6.5 Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása	37
1.6.6 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	37
1.6.7 A lemorzsolódásban veszélyeztetett tanulókra vonatkozó intézményi feladatok meghatározása	38
1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	40
1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	40
1.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	42
1.9.1 A vizsgaszabályzat hatálya	42
1.9.2 Az értékelés rendje, követelményei	44
1.9.3 A vizsgatárgyak részei és követelményei	44
1.10 Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje	46

1.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	46
1.11.1 A felvételi eljárás külön szabályai	46
2. Az intézmény helyi tanterve	
2.1 A választott kerettanterv és óraszámai	47
2.2 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	51
2.3 A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	51
2.4 Mindennapos testnevelés	53
2.5 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	53
2.5.1 A tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formái	53
2.5.2 A pedagógusválasztás szabályai	54
2.6 Sajátos pedagógiai módszerek, témnapok és témahetek	54
2.7 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	58
2.8 A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése és értékelése, a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	58
2.9 Diagnosztizáló és szummatív mérések	70
2.10 Az otthoni, napközis, tanulószobai, felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	73
2.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	74
2.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükség módszerek	74
2.13. Az iskola egészségnevelés és környezeti nevelés elvei	76
2.13.1. Az egészségnevelés személyi és tárgyi feltételei az iskolában	76
2.13.2. Az egészségnevelés célja	76
2.13.3. Az egészségnevelés, egészségfejlesztés célja és feladatai a tantárgyakban	76
2.13.4. Az iskola egészségfejlesztéssel összefüggő egyéb feladatai	78
2.13.5. A környezeti nevelés átfogó célja	79
2.14. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	80
2.15 A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek	84
2.16. A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei	88
2.17 A szakmai alapidokumentumban meghatározott SNI típusra vonatkozó fejlesztő program	89
2.18 A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag meghatározása	92
2.19 Nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	92
2.20 Informális és nem formális oktatás támogatása:	
EFOP-3.3.7-17-2017-00015 azonosítószámú XXI.század-XXI.századi	

<i>oktatás című projekt keretében kidolgozott tematikák alkalmazása</i>	92
<i>2.21 A Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések</i>	93
3. <i>Legimitációs záradék</i>	
4. <i>Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programja</i>	
5. <i>Helyi tantervek</i>	

Debreceni Tankerületi Központ
DEBRECENI HATVANI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

☎ 4028 Debrecen, Kardos u. 18-24.; ☎ 52/412-108

E-mail: iskola@hatvani-debr.edu.hu

Iktatószám: Klik031080001/03104-1/2025.

Nyilatkozat

Alulírott Bertók Krisztina, mint a Debreceni Hatvani István Általános Iskola igazgatója nyilatkozom, hogy a Klik031080001/03105-1/2025. iktatószámon elfogadott Pedagógiai Program nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyből a fenntartóra többletkötelezettség hárul.

Debrecen. 2025. június 24.

Bertók Krisztina

igazgató

igényű (autizmus spektrum zavarral küzdő, hallásfogyatékos, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő) tanulók nevelése-oktatása.

INTÉZMÉNYI ADATOK, HELYZETELEMZÉS

Iskolánk 8 évfolyamos általános iskolaként működik. Fenntartója a Debreceni Tankerületi Központ, 4026 Debrecen, Kálvin tér 11.

A tanulólétszám az évek során nőtt, jelenleg 580-640 fő között változik. Az intézményi étkezést a Debreceni Intézményműködtető Központ szervezi és bonyolítja. Iskolánkat a Hatvani István Általános Iskola Alapítványa támogatja.

Személyi feltételek

A tanulólétszám változásának megfelelően, az iskola hagyományainak, értékrendjének kialakulásával párhuzamosan alakult a tantestület létszáma és összetétele. Szakos ellátottságunk teljes. Gyakorlott, tapasztalt kollégák képezik az összeszokott nevelőtestület gerincét. A nevelőtestület az oktató-nevelő munka szellemi alapbázisa.

Munkánkat 1 fő könyvtáros, 1 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő iskolapszichológus, 2 fő gyógypedagógus, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő rendszergazda valamint 2 fő iskolatitkár és 9 fő technikai dolgozó segíti.

Tárgyi feltételek

Az iskola épülete 1975-ben épült. 22 tanterem, 3 szaktanterem, orvosi szoba, 17600 kötetes könyvtár, 2 tornaterem, 2 ebédlőrész áll a nevelő-oktató munka szolgálatában. Az udvaron játszótér, egy bitumenes pálya, és egy műfüves pálya biztosít lehetőséget a tanulók mozgásigényének kielégítésére.

Az intézmény rendelkezik audiovizuális technikai eszközökkel, szemléltető eszközökkel, számítógépekkel, internet-hozzáféréssel, interaktív táblákkal és tananyagokkal.

A munkát segítik még a tanári szobákban, illerve a tantermekben elhelyezett számítógépek is. A tanári szobákban a nyomtatási lehetőség biztosított.

1. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

1.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Nevelő-oktató munkánk integráló alapelvének tekintjük a gyermekközpontúságot, nevelésközpontúságot, a személyiségformálást:

- Arra törekszünk, hogy bizalmon, megértésen, tiszteleten alapuló személyes kapcsolat alakuljon ki a tanulók és a pedagógusok között, amely alapja a jó hangulatú, alkotó, eredményes munkának.
- A különböző szintű iskolai közösségekben – a pedagógus irányító, kezdeményező szerepe mellett – teret biztosítunk a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.
- Következtesen igényes és határozott követelményeket támasztunk a tanulókkal szemben, lehetőséget nyújtva önállóságuk, kezdeményezőképességük, kreativitásuk kibontakoztatására.
- Az oktató-nevelő munka során az elsajátítandó ismeretanyagot a tanulók életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten, módszerekkel, eljárásokkal és eszközökkel közvetítjük.
- Tudatosan választott eljárások, módszerek segítségével a tanulóknak kedvező motivációt építünk ki a tanulás iránt.
- Az inkluzív nevelés-oktatás bevezetésével a másság elfogadásával toleranciára neveljük őket.
- Biztosítjuk a vallási, világnézeti semlegességet, az alapvető erkölcsi ismeretek elsajátításának lehetőségét.

Célok, feladatok, eszközök, eljárások

Cél: Az iskolában olyan légkör biztosítása, ahol a tanulók jól érzik magukat, mert gyermekközpontú nevelő-oktató munka folyik.

Ezen belül:

- A tanuló jogainak tiszteletben tartása.
- A tanulók személyiségének teljes körű fejlesztése.
- Az egyéni képességfejlődés kibontakoztatása.

- Az önazonosság-tudat, a reális önismeret, a helyes önértékelés kialakítása, fejlesztése, az egészséges mentálhigiénés fejlődés támogatása.

Feladatok:

- Az egymás iránti megbecsülésre való nevelés, a tolerancia, a humánus érvényesítése.
- Az értelmi, érzelmi, erkölcsi, testi, pszichés nevelés komplexitásának biztosítása a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységekben.
- Az esélyegyenlőség biztosításával olyan tevékenységformák szervezése, amelyek megfelelnek a tanulók egyéni adottságainak, érdeklődésének.
- A nevelők módszertani, pedagógiai kultúrájának fejlesztése a gyermekekkel való hatékonyabb bánásmód kialakítása végett.

Eszközök, eljárások

- Biztosítjuk az alapkészségek fejlesztésén túl az egyéni kreativitás kibontakoztatását.
- A tanítási órák eredményességének biztosítására előtérbe helyezzük a modern oktatási módszerek alkalmazását (differenciálás, csoportmunka, csoportbontás, nívócsoportos oktatás).
- A tanórán kívüli tevékenységekben széleskörű kínálatot biztosítunk (sportfoglalkozások, szakkörök, a szabadidő értelmes eltöltésének egyéb formái).
- Reális értékelésen alapuló pozitív attitűdök biztosításával segítjük tanulóinkat önmaguk jobb megismeréséhez, képességük kibontakoztatásához.

Cél: Az élethosszig tartó tanulás képességének, valamint az egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő továbbtanulás (pályaválasztás) megalapozása és a tehetséggondozás

Ezen belül:

- Szilárd alapkészségek, képességek kialakítása, amelyek az élethosszig tartó tanulás alapjai.
- Megfelelő tanulási szokások kialakítása.
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésével az önálló tanulás technikájának fejlesztése.

- A tanulók érdeklődésüknek megfelelően és képességeiket, tanulásban elért eredményeiket reálisan figyelembe véve válasszanak középiskolát.
- A tanulási folyamatban lemaradók támogatása saját képességeik felismerésében és kibontakoztatásában.
- Pedagógus mesterprogramok keretén belül a tehetséges tanulók kiemelt támogatása.

Feladatok:

- Az írásbeli és szóbeli kifejezőképesség arányos fejlesztése.
- A tanulók motiválása egyéni képességeik kibontakoztatásában, versenyszervezés.
- Az önálló tanulás technikájának megismertetése, gyakoroltatása.
- A különböző logikai műveletek sokrétű gyakoroltatása.

Eszközök, eljárások:

- A tanári módszertani kultúra fejlesztése előadásokon, tanfolyamokon való részvétellel.
- A tanulók tanulás módszertani ismereteinek fejlesztése (osztályfőnöki órákon).
- A szövegértés technikáinak alkalmazása különböző tantárgyak tanulásában.
- Tehetségtámogató projektek.

Cél: Tanulóink kulturált magatartást tanúsítsanak, ismerjék, és mindennapi életükben alkalmazzák a helyes erkölcsi normákat

Ezen belül:

- Életkori fejlődésüknek megfelelő ismerkedési kultúra kialakítása, amely a tanórai és tanórán kívüli magatartásukban egyaránt megmutatkozik.
- A tanulók- tanulásuk, életvitelük iránti- felelősségtudatának kialakítása, fejlesztése.
- Az érték, értékmegőrzés, értékteremtés, értékhordozás kategóriáinak tudatosítása, ahhoz kapcsolódó viselkedési formák tudatos fejlesztése.

Feladatok:

- Példaértékű magatartási szokások kialakítása iskolai és kisebb közösségi szinteken egyaránt.
- Egységes és következetes pedagógiai ráhatások kialakítása.
- A végzett munkák számonkérésével a tanulói kötelességtudat fejlesztése.
- Olyan magatartási normák kialakítása, amelyekben érvényesül az emberi és tárgyi környezet iránti megbecsülés, amelyekben megnyilvánul a közösség iránti tenni akarás.
- Lerakni az alapjait a saját sors iránti felelősségvállalásnak.

Eszközök, eljárások:

- Szaktanári, osztályfőnöki értékelések a viselkedési szabályok, erkölcsi normák betartásáról.
- Különböző fórumok, (iskolagyűlések, diákgyűlések) tapasztalatainak felhasználása.
- Szülők bevonása azon tanulók esetében, akik nehezen alkalmazkodnak a megfelelő szabályokhoz.
- Az iskolapszichológus bevonása az eljárási folyamatokba.

Cél: A tanulók nemzeti öntudatának (magyarságtudatának) ápolása, állampolgári nevelésük biztosítása

Ezen belül:

- Ismerjék nemzeti múltunkat, tiszteljék nemzeti jelképeinket, ápolják népi hagyományainkat.
- Alakuljon ki bennük a kötődés hazánk és Debrecen városa iránt.
- Életkori sajátosságainak megfelelően ismerjék meg a magyar állam működését, tudják, hogy a társadalom tagjainak életét törvények szabályozzák, ismerkedjenek meg a legalapvetőbb állampolgári jogokkal és kötelességekkel.
- A demokrácia működési elvét a diákönkormányzaton keresztül gyakorolják.

Feladatok:

- Nemzeti múltunk, haladó hagyományaink, kulturális és természeti örökségeink megismertetése, megbecsülésükre való nevelés.
- A hazaszeretet, a lokálpatriotizmus érzésének ápolása.

- A tanulók véleménynyilvánításának formálása, vitakészségük, vitakultúrájuk fejlesztése, az önálló véleményalkotás bátorítása.

Eszközök, eljárások:

- Történelem, magyar, természettudományos, vizuális kultúra ének, hon- és népismeret és etika órák keretében a nemzeti örökség, a nemzeti értékek megismerése.
- Ünnepségek rendezése nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódva: adventi ünnepkör, farsang, tanévnyitó, ill. záró ünnepeink.
- Részvétel különböző versenyeken, várostörténeti vetélkedőkön, ünnepségeken, színházi előadásokon és hangversenyeken.

Cél: Együttműködés az iskolai közösségi élet különféle színterein, a közösség normáinak elfogadása, értékmegőrzés, a Debreceni Hatvani István Általános Iskola hagyományainak ápolása

Ezen belül:

- Közösségi életre nevelés.
- A közösség értékeinek szokás- és normarendszerének tudatosítása.
- A közösségi szocializáció segítése, diszkrimináció kerülése, toleranciára nevelés, a másság elfogadása.
- Az iskolai közösséghez való kötődés érzésének ápolása.
- A „hatvanis” diákok tudjanak örülni egymás sikerének, és érezzék, hogy ezek által iskolai közösségünk gazdagodik.

Feladatok:

- A tanulók ismerjék meg, és tartsák be az iskola házirendjét.
- A tanulók felelősségérzetének fejlesztése önmaguk iránt és az osztály-, ill. az iskolaközösség iránt.
- A diákjogok érvényesülésének biztosítása, hogy a tanulók aktív részesei lehessenek saját életük formálásának.

- A névadó életének, munkájának életfilozófiájának megismerése és hasznosítása az iskolai munkában. A névadóhoz fűződő hagyományok ápolása.

Eszközök, eljárások:

- Szociometriai felmérések készítésével a közösségi szocializáció segítése.
- A házirend betartásának folyamatos ellenőrzése, értékelése.
- Diákfórumok működtetése (iskolagyűlés, diákszabványalkotó, DÖK- gyűlés).

Cél: A tanulók egészséges életmódra való nevelése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása

A cél a megvalósításához kapcsolódó feladatokat, eszközöket, eljárásokat iskolánk egészségnevelési programja tartalmazza.

Cél: Környezettudatos magatartás kialakítása, olyan emberi életvitel megalapozása, amelyben a személyiség tudatosan és erkölcsösen viszonyul a természeti és a társadalmi környezethez egyaránt

A cél megvalósításához kapcsolódó feladatokat, eszközöket és eljárásokat iskolánk környezetvédelmi programja tartalmazza.

Cél: A tanulók közösségi életre nevelése

Iskolánk célja: tanulóink hozzásegítése a tanuláshoz és munkához szükséges készségek közül a társas és kulturális tudatosság, az alkalmazkodó- és kezdeményezőkézség, az önmotiváció, a kíváncsiság, a kreativitás, a problémamegoldás, a kommunikáció és az együttműködés fejlesztéséhez a közösségi nevelés keretein belül.

A közösségi nevelés feladatai:

- a felső tagozatra jellemző közösségi normák és működés gyakorlatának segítése
- az osztályközösség építése
- az egyén és a közösség kapcsolatának mélyítése
- az egyéni és csoportos felelősség tudatosítása, és ezek megéléséhez megfelelő helyzetek, minták és eszközök biztosítása a tanulók számára
- a felkészítés a továbbtanulásra

- szabálykövető és biztonságos közlekedési magatartás kialakítása
- a tanulók életkorának megfelelő konfliktuskezelési és resztoratív sérelemkezelési módszerek megismerése és elsajátítása
- a közjóra való törekvés megalapozása
- megfelelő egészségmagatartás megalapozása
- saját tanulási stratégiák kialakítása és felépítése
- a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése
- iskolánk ökoprogramjához kapcsolódóan a környezettudatos szemléletmód elmélyítése

1.1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka sajátos pedagógiai módszerei I.

„ Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „ A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” című projekt keretében a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett szakmai programok tananyagát, módszertanát alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben (beleértve a fakultációkat, a projekt alapú és az epochális tanulásszervezési formákat is) valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő –oktató munkában, a helyi tantervi és tantárgyi programoknak megfelelően a szakkörökben, a szabadidős tevékenységek során, nyári táborokban.”

A partner egyetem az átadott tananyagokhoz és módszertani támogató dokumentumokhoz a projekt futam idejében és annak fenntartási szakaszában korlátlan elektronikus hozzáférést biztosít.

1.1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka sajátos pedagógiai módszerei II.

Intézményünk a 2017-18 és 2018-2019 tanévben részt vett az EFOP-3.3.5-17-2017-00060 azonosítószámú „Élményalapú tematikus napközi és bentlakásos programok megvalósítása a Debreceni Tankerületi Központ intézményeiben” című (kísérleti) pilot pályázat megvalósításában. Nevelő-oktató munkánkban fontosnak tartjuk a tanórán kívüli programok megvalósítása során a projektben szerzett tapasztalatok, az informális nem formális tanulási módszertanok alkalmazását, a felnövekvő nemzedékek fizikai, érzelmi és társas fejlődésének előmozdítását, az élményalapú tanulás módszertani megalapozását, a tanulás közösségi élménnyé formálását, a tanórán kívüli differenciált, személyiségközpontú, informális és nemformális módszertani kultúra megerősítését, a nyitott tanulási környezet biztosítását, tevékenységközpontú pedagógiai és módszertani eszköztárunk fejlesztését, valamint ezt támogató szakmai környezet kialakítását.

Pedagógiai célok a projektben megismert módszertani eszközök, tematikák segítségével

- az iskolai **lemorzsolódás és az iskolaelhagyók számának csökkentése**, valamint az **egész életen át tartó tanulás** iskolai megalapozása;
- a tanulás **közösségi élménnyé** formálása;
- az **osztályközösségek** megerősítése;
- a **tanulási motiváció** megerősítése;
- a tanulói ismeretek bővítése, az alapkészségek és **kompetenciák** fejlesztése
- a **tanulás hatékonyságának** növelése
- az **anyanyelvi- és viselkedéskultúra** fejlesztése
- a tanulók **digitális kompetenciáinak** fejlesztése;
- **inkluzív nevelés**, a hátrányos helyzetű, a fogyatékkal élő gyermekek más társaikkal való együttnevelése;
- a felnövekvő generáció társadalmi kohéziójának, társadalmi aktivitásának, támogatósegítő kultúrájának fejlesztése, **társadalmi együttműködés** erősítése.
- az **integrált oktatás** megvalósítása;
- a hátrányos, valamint a **halmozottan hátrányos helyzetű tanulók** elérjék a tanórán kívüli időszakban is a személyiség- és készségfejlesztő tevékenységeket, programokat;

Pedagógiai célkitűzések, azok megvalósításának lehetőségei, formái

A tematikus alkalmak – a hagyományos iskolai oktatás kereteiből való kilépéssel - kiváló lehetőséget biztosítanak a nevelésre, valamint a Nemzeti Alaptantervben meghatározott tartalmi ismeretek és képességek egyidejű bővítésére. Ugyanakkor a gyerekek lehetőséget kapnak a helyi természeti és épített környezet értékeinek közvetlen megismerésére is, illetve az élménypedagógia módszereivel nemzeti hagyományaink, kultúránk általuk korábban nem ismert területeit ismerhetik meg a megszokottól eltérő formában.

Intézményünk a megvalósított tematikus programokból az alábbi jó gyakorlatot, módszertant tervezi beépíteni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásaiba, tevékenységeibe:

1. a tanulás hatékonyságának növelése az Oktatási Hivatal EFOP-3.2.15-VEKOP-17 konstrukciójában kifejlesztett szakmai tartalmak felhasználásával
2. tanulási motiváció megerősítése az élményalapú informális programok alkalmazásával
3. környezettudatos viselkedés megerősítése iskolai témnapok kapcsán
4. a társadalom és a környezet problémáira nyitott, szociálisan érzékeny, együttműködő, a fenntarthatóságért felelősen cselekedni kész és képes szemlélet kialakítása
5. tájékozódás a világban - a természeti és az épített városi vagy vidéki környezetben, a lényegi működési mechanizmusok átlátása, ez ezekbe való bekapcsolódás lehetőségeinek megértése
6. a tanulók ismerjék meg az őket körülvevő természetes és épített világ, valamint a mindennapi életüket befolyásoló rendszerek történetét és alapvető működési mechanizmusait
7. diákok váljanak képessé tudatosabban tekinteni a környezetükre, benne saját magukra, a problémákra több szempontból tudjanak ránézni, fejlődjön szociális és érzelmi intelligenciájuk
8. tudatosuljon a diákokban a környezet összetett, bonyolult és egyben sérülékeny volta, és ebben a saját egyéni felelősségük. Felfigyeljenek azokra a lehetőségekre, ahol saját maguknak van módjuk befolyásolni a fenntarthatóságot, mérsékelni a rossz hatásokat
9. környezet- és egészségtudatossá váljanak, a fenntarthatóság felé orientálják saját és családjuk tevékenységét, életvitelét
10. váljanak képessé a saját életmódjukban azonosítani az élő rendszerhez kötődő szükségleteket
11. teret kapjon a csoportban megvalósított alkotó és befogadó tevékenység, mert a csoportos feladatmegoldás segíti az önismeretet és önszabályozást, az önértékelést, továbbá a másokra való odafigyelést és elfogadást.

1.1.3. Inkluzív nevelés-oktatás

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola a 2020/2021-es tanévtől megvalósítja az inkluzív nevelés-oktatás bevezetését felmenő rendszerben egy osztályban. Lényege a többi tanulóval együtt nevelhető

sajátos nevelési igényű (autizmus spektrum zavarral küzdő, hallásfogyatékos, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő) tanulók nevelése-oktatása. Az inkluzív értékek alapján intézményünk befogadóvá válik, közös inkluzív értékeket közvetítve tartósan bevonja és aktivizálja az iskolahasználókat, ösztönző, együttműködő intézményként képes lesz arra, hogy biztonságos osztálytermi környezetet, optimális tanulási feltételeket, optimális terhelést megvalósító tanulásszervezési gyakorlatot hozzon létre.

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. Iskolánk is ezt az irányvonalat próbálja követni a hagyományos oktatást igénylők és a sajátos nevelési igényű jelentkezők együttnevelésében. Az együttnevelés sikere nagymértékben múlik azon, hogy a pedagógusok elfogadó, toleráns, gyermekközpontú szemlélete mellett a módszertani eljárások és ismeretek bőséges választéka, az eszköztár széles palettája, a hatékony tanítás elemeinek birtokosa. Odafigyelést és erőfeszítést igényel a pedagógustól az integrált tanulók sajátos nevelési igényének, nehézségeinek alapos megismerése és az ezekhez való napi alkalmazkodás. A fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus feltárhatja a tanuló diagnózisából fakadó pedagógiai következményeket, ám ez önmagában nem elegendő. A segítő jelenlét nem mentesíti ugyanis a befogadó pedagógust az alól, hogy a tanulási nehézségekről személyes tapasztalatot is szerezzen, és be tudja építeni a mindennapi tanítási gyakorlatba. Az a pedagógus, aki kellő figyelmet fordít sajátos nevelési igényű tanítványára, átéli nehézségeit, tanúja küzdelmeinek, az a közös munkában egyre elfogadóbbá válik. A fogadó intézmények szakembereinek attitűdje és felkészültsége tehát kulcsfontosságú tényező az együttnevelés sikerességében.

Rendkívül fontos az egyéni differenciálás, minden egyes gyermek egyedi igényeihez, szükségleteihez való maximális igazodás. A pedagógus együttműködő, segítő partnere lesz a gyógypedagógus, optimális esetben akár egy tanítási órán belül is.

Kiemelt cél az inkluzív nevelés során, hogy:

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.

- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.

- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.

- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében:

Fontos feladat a szülők szemléletének alakítása, az elfogadó attitűd kialakítása.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.

Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

Szakmai team

Az iskolában tanító pedagógusok, segítő szakemberek (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus) közös feladata a sikeres oktatási tevékenység. Egyéni fejlesztésekben, tanulási motivációkban, a tanulók egyéni haladási ütemeiben, tartalmainak meghatározásában professzionálisan segítsék a közös munkát.

A gyógypedagógus segíti a pedagógiai diagnózis felállítását, szakértői vélemény értelmezését, segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára, egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységet folytat.

Pszichológus: feladata a tanárok és tanulók lelki egészségének védelme, segít az osztály légkörének kialakításában, szükség esetén korrekciót alkalmaz, támogatja, segíti a konfliktuskezelést, egyéni beszélgetéseket kezdeményez szükség szerint, konzultációkat szervez.

A sikeres együttnevelés érdekében:

Fontos feladat a szülők szemléletének alakítása, az elfogadó attitűd kialakítása.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.

Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során:

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidős tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértői véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egyéni haladási ütemet biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulásszervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók - a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően – sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével - rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt.

Az SNI diákok tantárgyi támogatását – élve a közoktatási törvény nyújtotta lehetőséggel – tantárgyi rehabilitációs órák segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja:

- A sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyreállítása, új funkciók kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását.

Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus szerepe az inkluzív nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.
- Segítséget nyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

Az inkluzív nevelés során a pedagógus nem mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végiggondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás, addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja.

Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy készség, kompetencia kialakulásának lépcsőfokaival és azzal, hogy az adott gyermek éppen hol tart e folyamatban, hiszen megfelelő fejlesztő tevékenységet csak ennek birtokában tud biztosítani számára. Az oktatás-nevelés folyamata a tanítási órákon túl kiterjed a szabadidőre, a tanórákra való felkészülésre.

A személyközpontú, egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési és tanítási gyakorlat a tanulók sokoldalú megismerésén alapszik. A sokszínű iskolai helyzetek lehetőséget nyújtanak a tanulók személyiségének, pszichés funkcióinak, képességeinek, készségeinek, érdeklődésének alapos megismeréséhez.

Az alkalmazott tanulásszervezési módok – problémamegoldó tanulás, kooperatív feladatvégzés, differenciált rétegmunka, individualizált tanulás, projekt – szükségessé tehetik a hosszabb időegységet biztosító rugalmas tanórákban történő tanítást.

A tanulásszervezés gyakorlata lehetőséget kínál a tanulási esélyegyenlőség növelésére, segíti a integrációt. Időt és teret biztosít az adaptív, befogadó, a tanulók egyéni lehetőségeihez igazított nevelési, oktatási környezet kialakítására és fenntartására az oktatás, nevelés tartalmában, munkaformáiban, módszereiben, értékelési rendszerében egyaránt. Az önálló tanulás során a pedagógusok visszajelzést kapnak tanításuk hatásfokáról, e mellett - szükség esetén – egyéni segítséget nyújthatnak a diákoknak.

A gyermekek természetes közössége az iskola. A személyes kapcsolatok gyengülése, a családi szerkezet változása, a növekvő individualizmus mind erősíti azt az igényt, hogy az iskola vállaljon részt a közösségfejlesztésben, szánjon kellő figyelmet és időt a közösségek segítésére, fejlesztésre.

Biztosítson teret kapcsolatok, barátságok kialakulására, tegye lehetővé a közös játékok, élmények átélését.

A személyre szabott tanulástámogatást biztosító szervezeti keretek és tanulásszervezési eljárások

Többfunkciójú teremberendezés

Az inkluzív nevelést megvalósító osztályok osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre.

Tanórák helyett rugalmas időkeretek

Tanítási blokkok

A tanulási idő rugalmas, függ a feldolgozandó anyagtól, a gyerekek állapotától, aktivitásától. Fontos szempont, hogy a Kerettantervben megfogalmazott, előírt óraszámok érvényesüljenek a blokkok szervezése során.

Projektek

Az inkluzív nevelés során az élményszerű, tanulók aktív részvételére építő tanulás gyakorlatát kívánjuk megvalósítani. Alkalmazásakor hierarchikus munkamegosztás helyett a kooperativitás, az

együtműködés kerül előtérbe. Mindenki saját élményei, képességei, tapasztalata alapján járul hozzá a csoport eredményességéhez. Minden tanuló az egész részeként cselekedve, csoportjának hasznos tagjává válik.

A projekt egy olyan sajátos tanulási egység, tanulási technika, amely a megismerés fő forrásává az önálló és csoportos tapasztalást teszi. Más szóval a projekt egy ismeretszerzési folyamat, amely az elsajátítást egy alkotó folyamat részeként és eredményeként valósítja meg.

A projektmunka során megváltozik a tanár szerepe is. Az irányítás helyett inkább az együtműködést segítő, az egyes munkafolyamatokat koordináló és tanácsadói szerepkörök kerülnek előtérbe. Rendkívüli szerepet nyer a tanár tudatossága, munkaszervező képessége. A projektmódszer segítségével az egyik legnehezebb feladatunk válik lehetségessé: felkelthetjük a diákok érdeklődését beindítva intellektuális kíváncsiságukat, ösztönözhetjük őket önálló felelősségvállalásra, önálló tanulási célok kitűzésére és azok megvalósítására. Közben megváltozhat a tanulók tudáshoz és tanuláshoz való viszonya, sikereket és közös élményeket szereznek, önbecsülésük és önismeretük magasabb szintre léphet. Fontos célként fogalmazódik meg, hogy a gyerekek képesek legyenek összefüggéseikben szemlélni a világot. Az élményszerű, részvételi, aktív tanulás érdekében néhány témát projektekben vagy témahetekben dolgozunk fel.

A projektmódszer jó lehetőséget teremt a kompetencia alapú oktatás megvalósítására, a kulcskompetenciák fejlesztésére, az érdeklődés és intelligencia típusok szerinti differenciálásra. Ezért a tananyag arra alkalmas részei projekt módszerrel kerülnek feldolgozásra.

Az adott évfolyamokon megvalósuló projektek végiggondolása, kialakítása folyamatos feladat. Fontos, hogy a projektek tartalma építsen a gyerekek érdeklődésére, ezért minden évfolyamon vannak előre nem tervezhető, a gyerekek érdeklődéséből kiinduló projektek. Ezek mellett megvalósulnak tervezett, már hagyományokkal rendelkező projektek is. A projektek szervezése, koordinálása – valamennyi érintett pedagógus együtműködésével – az osztályfőnökök feladata.

Alkalmazott oktatási módszerek

A differenciálás és az egyéni sajátosságokra tekintettel adaptív oktatási formát alkalmazása. A tanulásszervezés során összhangba kerül a pedagógus tevékenysége a tanulók alapvető szükségleteivel.

Az oktatás egyéni, páros és csoportos munkaformában történ, ily módon a gyerekek tágabb teret kapnak, a tanulási folyamat aktív részeseivé válnak, motiváltságuk megnő. Kialakul a kompetenciaérzés - kompetencia alapú oktatás -, mely annak bizonyítéka, hogy megtanulnak tanulni.

A tanulásszervezés formái:

- Differenciált tanulásszervezés
- Kooperatív tanulásszervezés

Differenciálás:

- Differenciált tanulásszervezés: a tanulók személyes szükségleteinek, tudásának, képességeinek és motivációinak megfelelő fejlesztés
- Gyakorlatközpontúság: A mindennapi életben hasznosítható ismeretek, a tudás átadása és a megszerzett tudás felhasználása.
- Egyensúlyteremtés: A megfelelő arányt keresése a készség- és képességfejlesztésre. Egyensúlyra törekvés az egyéni tanulás és a felfedeztetés között kiemelve a páros, illetve a kooperatív tanulási formát.
- Motiváló tanulási környezet: A tanulás hatékonysága szempontjából fontosnak a megfelelő tanulási környezet kialakítása, mely egyfelől örömforrást jelenthet, másfelől érdeklődést kelt, aktív együttműködésre készíteti a tanulókat.
- Tevékenység-központúság: A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítói gyakorlat megvalósításának támogatása, mely életszerű helyzetek kialakításával alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére, problémamegoldásra, az ismeretek alkalmazására, a társakkal való együttműködésre.

Kooperatív tanulásszervezés

A kooperatív tanulás során a gyerekek csoportban tanítják egymást. Kooperatív feladatot a tanulók egyénileg nem tudnak megoldani, minden csoporttag munkájára szükség van. A feladat szerkezeti felépítése és a csoporttagok szerepe pontosan meghatározott.

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meg lévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.
- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszthető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén - az egyenlő részvétel érdekében - biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egyegy tananyagrészt ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van.

A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaiktól lényegesen lemaradó gyerekek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek (pl. hosszabb hiányzás) esetén.

A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladatnak tartjuk, hiszen minden gyermek valamilyen közösség része.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a közösségfejlesztés során a tanulók érzékenyítésére, segítő, támogató, elfogadó attitűd kialakítására.

A tanulásszervezésnél említett kooperatív tanulás gyakorlata során lehetőség van megerősíteni a társak közötti együttműködést, közös felelősségvállalást.

A tanév során megrendezett közösségi események jeles napok, ünnepkörökhöz kapcsolódó műsorokban való részvétel, színházlátogatások szabadidős foglalkozások során mozgásos-, társas- és egyéb játékok szintén lehetőséget biztosítanak a közösségfejlesztéshez, figyelembe véve a befogadott tanuló akadályozottságát.

Hallássérült tanulók

A hallássérült tanulóknál a hallás hiánya vagy csökkenése miatt eltér a nyelvi kommunikáció, a szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése, használata. A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkezésének, felismerésének ideje, kóroka, mértéke és a fejlesztés megkezdésének ideje. Fejlesztésüket segíti a korszerű hallókészülékek, hatékony hangátviteli technikák (adó-vevő) használata.

A hallássérült tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Speciális segédeszközök használatának kialakítása, az érdeklődés felkeltése a környező világ iránt.
- Működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Segítség biztosítása a nyelvi kommunikáció gyengeségéből fakadó hátrányok kompenzálásához.
- A szociális kapcsolatrendszer, az érintkezés formáinak elsajátíttatása.
- Az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek kialakítása.
- A vizuális percepció, az önkifejezés, a valóság képi megjelenítésének beépítése a tanulási folyamatokba.
- A megfelelő beszédmód, beszédhallás, artikuláció komplex, folyamatos fejlesztése.
- Az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés.
- Az önbizalom és az önkritika reális egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.

A beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A beszéd fogyatékos és a súlyos tanulási, beilleszkedési, magatartás, figyelem és a részképesség zavarral küzdő tanulók esetében nem, vagy nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek, tünetek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

A magatartás és figyelem zavarral küzdő tanulók esetében törekedni célszerű:

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazására.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítására.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet kialakítására.
- A szabályok kialakítására, azok belsővé válásának segítésére.

- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtésére, resztoratív technikák alkalmazására.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazására.
- Az önmagához mért fejlődés segítésére gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználására.
- A tanuló optimális helyének megválasztására
- Együttműködésre a kortárs csoporttal, a családdal.
- Együttműködésre a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.
- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok) használatának biztosítása.
- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autisztikus tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző a társas kapcsolatok a kommunikáció, és bizonyos gondolkodási képességek illetve sémák minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Jellemző a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható zavar, károsodott verbális és főként nonverbális kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének alacsony foka vagy hiánya, a mentalizáció sérülése. A tüneteket tekintve az autista tanulók között igen nagy különbségek mutatkoznak, így nehezen határozhatóak meg egységes jellemző jegyek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

Az autista tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
 - A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása.
- A meglevő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
 - A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
 - A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának tanítása.
 - A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
 - Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
 - Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.
 - Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

1.1.4. Ökoiskola program

Iskolánk pedagógiai programjában évek óta kiemelt figyelmet fordítunk tanulóink környezettudatos szemléletének, magatartásának kialakítására, a fenntartható fejlődés megvalósítására. Ezen környezetvédelmi munka elismeréseként intézményünk 2023. szeptember 1-től 2026. augusztus 31-ig elnyerte az Ökoiskola címet.

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy az iskola dokumentumaiban minden esetben megjelenjenek az Ökoiskola célkitűzései, feladatai. Fontos feladatunknak tekintjük a környezettudatos szemlélet megismertetését tanulóinkkal, a szülőkkel, és a mindennapok során alkalmazzuk is azt.

A környezeti nevelés létfontosságú a természeti környezet megőrzése szempontjából, de nagyon lényeges a gyermek egész személyiségének alakulása szempontjából is. A környezeti nevelés folyamatában a környezet iránti nyitottság kialakításán, a környezet megismerését szolgáló ismeretek megújításán, a környezeti gondok feltárása és megoldását segítő készségek és képességek, az érzelmi viszonyulás alakításán túl az egész emberre, a gyermekekre, annak egész személyiségére tudunk hatni. Segít az énkép és a személyes felelősség tudatának kialakításában, valamint abban, hogy a

személyiségük egészségesen fejlődjön, kialakuljon az összhang a fizikai, a szellemi, az érzelmi és a lelki tulajdonságaik között. A 21. században az emberiség életben maradásának feltétele a fenntartható társadalom megteremtése. Napjainkban nevelési, oktatási intézményeink egyik legfontosabb feladatává vált elősegíteni annak megvalósulását. Iskolánk számos olyan programot biztosít, amelyek segítségével megvalósítható a környezeti nevelés.

Minden évben megemlékezünk a jeles „zöld” napokról: az állatok világnapjáról, a víz világnapjáról, a Föld napjáról. Környezetvédelmi kiállítások megtekintése minden évben szerepel programjaink között. Munkatervünkben kiemelt feladatként szerepel a szelektív hulladékgyűjtés indítása, és a takarítási világnap helyi és városi rendezvényein való részvétel is. Iskolánk kedvező fekvésének köszönhetően természetvédelmi feladatok, programok várják tanulóinkat. A debreceni Nagyerdő közelsége lehetőséget ad számunkra szabadtéri megfigyelésekre, tanulmányi sétákra, szakköri foglalkozások megtartására. Télen madáretetőket helyezünk el az iskola különböző pontjain, tanulóink évről évre gyűjtést szerveznek a kutyamenhely számára. A természettudományos szemlélet kialakítása céljából hagyománnyá vált iskolánkban a budapesti természettudományi kirándulás is.

A Hortobágyi Nemzeti Park közelsége szintén nagy lehetőség számunkra. Programjaink között szerepel az őszi daruvonulás megfigyelése, a Madárkórház felkeresése, a Tanösvény növény- és állatvilágának megismerése.

Tanulóink rendszeresen vesznek részt környezetvédelmi témájú versenyeken, a Te Szedd akcióba mindig lelkesen kapcsolódnak be, a Fenntarthatósági Témahét egyik kiemelt projektjévé válik.

Fontos feladatunknak tekintjük tanulóink egészséges életmódra nevelését, ezért ebben a témában is színes programokat biztosítunk számukra, rendszeres szűrővizsgálatokon vesznek részt, felvilágosító előadásokat tartunk.

Jó kapcsolatot ápolunk különféle környezetvédelmi szervezetekkel is. (Természettár, Zöld Kör)

Célunk, hogy iskolánk sokrétű környezeti neveléssel kapcsolatos programja nagyban hozzájáruljon tanulóink környezettel szembeni felelős magatartásának kialakításához.

1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk célja: tanulóink hozzásegítése egyéni boldogulásuk megteremtéséhez úgy, hogy közben szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálhassák.

A személyiségfejlesztés feladatai:

- Tanórákon és tanórákon kívül olyan tevékenységek szervezése, amelyek hozzájárulnak a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztéséhez, képessé teszik a tanulókat önálló döntésekre, és ezáltal hozzásegítik őket az egészséges öntudat, a reális énkép kialakításához.
- Tantárgyi-nevelési struktúráinkban kiemelt feladatként kezeljük a nemzeti identitástudat kialakítását, az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás iránti igény fejlesztését.
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésével és az együttműködési készség kialakításával az embertársak iránti tiszteletre, pozitív attitűdök kialakítására, helyes helyzet- és feladatmegoldásra, a feladataikban való helytállásra neveljük tanítványainkat.

A személyiségfejlesztés folyamatában a következő nevelési módszereket alkalmazzuk:

- követelés, gyakoroltatás, segítségadás, ellenőrzés, ösztönzés, sikerélményhez juttatás
- elbeszélés, modellértékű személyek, műalkotások bemutatása, személyes példaadás
- előadás, magyarázat, beszélgetés, a tanulók önálló elemző munkája, közvetett gyakoroltatás, hagyományok kialakítása, ápolása
- pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből, felvilágosítás, vita.

Mindezek megvalósítása újfajta pedagógiai szemléletet, újfajta pedagógiai magatartást kíván. A tanulási órákon nem az ismeretközlő oktatás kell, hogy domináljon, hanem a tevékenységközpontú, képességfejlesztésre alapozó tanulás, amelyben a személyiség alapvető kompetenciái sokoldalúan kibontakozhatnak. A tanulmányi munka fő módszertani elve: a differenciált munkaformák alkalmazásával az esélyegyenlőség megteremtése.

A gyermek személyiségfejlődésének kiteljesítéséhez nélkülözhetetlen a szülők bevonása.

Ennek lényeges eleme a pedagógus és a szülő rendszeres kapcsolattartás a gyermek pozitív irányú fejlődése érdekében. A gyermekek iskolai rendezvényeken való szereplésének előkészítésekor, megrendezésekor számítunk a szülők támogatására és jelenlétére.

Boldogságprogram

A hatékony személyiségfejlesztés érdekében Iskolánk csatlakozik a Boldogságprogramhoz. A program a Jobb Veled a Világ Alapítvány kezdeményezésére született meg. A résztvevő gyerekek életkori sajátosságaiknak megfelelően tanulhatnak olyan technikákat, amelyek megerősítik önbizalmukat, önbecsülésüket. Empátiás készségük fejlesztésével toleránsabbá válnak társaikkal. Könnyebben néznek szembe a kihívásokkal, oldja a stresszt, ezért csökkenti a szorongást.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játékai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekünk így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”(PROF. DR. Bagdy Emőke)

Célunk, hogy a Boldogságprogram fővédnökének gondolatait kövessük a megvalósítás során. A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

- 1.Boldogságfokozó hála
- 2.Optimizmus gyakorlása
- 3.Kapcsolatok ápolása
- 4.Boldogító jócselekedetek
- 5.Célok kitűzése és elérése
- 6.Megküzdési stratégiák
- 7.Apró örömök élvezete
- 8.Megbocsátás
- 9.Testmozgás
- 10.Fenntartható boldogság

A témák feldolgozására havi egy alkalommal kerül sor. Alsó tagozatban a szabad foglalkozások ideje alatt, felső tagozatban osztályfőnöki óra keretén belül. A program megvalósításának felelőse az iskolapszichológus.

1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanterveinkben szerepelnek az egészségre, az egészség megőrzésére vonatkozó ismeretek. Az iskolai élet mindennapos gyakorlatában kell gondoskodni az iskolában tanulók és dolgozók egészségéről.

-A mindennapos testnevelés megvalósulása:

A 2015/2016-os tanévtől minden évfolyamon a mindennapos testnevelést heti 5 testnevelés órán biztosítjuk.

- **Az osztályfőnöki órák keretében** valamint a biológia, természettudomány órákon, valamint szakkörön biztosítjuk azokat az ismereteket, amelyek birtokában a tanulóknak olyan szemléletet alakítunk ki, hogy nemet tudjanak mondani az egészségre ártalmas tevékenységekre.
- **Szakember segítségével** a 7. és 8. évfolyamokon drogprevenációs előadást szervezünk a tanulóknak, amelyet beszélgetés követ. További feladat a pedagógus és a szülők megfelelő tájékoztatása és bevonása a drogprevenációs munkába.
- **Felvilágosító programok** szervezése az iskolai egészségügyi szolgálat bevonásával.
- **Külső szakember bevonásával:** felkészítés a családi életre valamennyi felső tagozatos osztálynál.
- **Vetélkedők szervezése** – Mozdul a család, Ki mit tud?
- **ÖKO projektek**
- **Bekapcsolódás különböző, egészségneveléssel kapcsolatos versenyekbe.**

Munkánkban a külső partnerek segítségére is támaszkodunk: szakorvosok, rendőrség, gyermekjóléti és családvédelmi szervezetek, pedagógiai intézetek.

1.3.1 Az iskolai egészségfejlesztéssel összefüggő egyéb feladatai

- Az egészséges tanulási környezet biztosítása

Az iskolai egészségnevelés összefügg az egészséges tanulási környezet biztosításával, amely azt jelenti, hogy az osztálytermek berendezése, az asztalok, székek mérete igazodik a tanulók életkori sajátosságaihoz. A nevelőknek gondot kell fordítaniuk a gyerekek testtartására, egyéni adottságaik (rövidlátás, hallászavar) figyelembevételére, az ülésrend változtatásával a gyermekek szemének és gerincének terhelésére, a számítógépteremben a monitortól való távolságra, egyéb termekben pedig az írásnál és az olvasásnál a megfelelő távolságtartásra.

A tantermek rendszeres szellőztetése a hetesek házirendben meghatározott köteleessége.

- Baleset-megelőzés

A közösségekben, a közösségi tevékenységekben, ahol több egyénnek kell alkalmazkodnia egymáshoz, nagyon fontos a testi épség megőrzése.

Tanév elején általános balesetvédelmi tájékoztatót tartunk minden osztályban. Ezen kívül meghatározott tantárgyak esetében (pl. testnevelés, technika és tervezés, kémia, fizika, informatika, digitális kultúra) külön balesetvédelmi oktatásban részesülnek a gyerekek.

- Az iskolai egészségügyi szolgálat feladatai

A nevelési-oktatási intézmény orvosa által ellátandó iskola-egészségügyi feladatok:

- A gyermekek, tanulók egészségi állapotának szűrése, követése
- Alkalmassági vizsgálatok végzése
- Közegészségügyi-járványügyi feladatok
- Elsősegélynyújtás
- Részvétel a nevelési-oktatási intézmény egészségnevelő tevékenységében
- Környezet-egészségügyi feladatok
- Az ellátott gyermekekről, tanulókról nyilvántartás vezetése

Az iskolai egészségfejlesztési feladatok eredményes megoldása érdekében támaszkodunk az iskola-egészségügyi szolgálattal való együttműködésre.

A drogmegelőzési tevékenységünk hosszabb távon történő tervezéséhez és megszervezéséhez:

- a pályázati lehetőségek anyagi forrásait ki kell használni,
- a kollégák továbbképzésére ezen a területen nagyobb hangsúlyt kell helyezni,
- a szülők felelősségét erősíteni kell előadások, találkozók tartásával,
- drogstratégiánkat a helyi sajátosságokhoz és az országos cselekvési tervhez kell igazítani.

1.3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az **elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása** tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- életkoruknak megfelelően tudjanak dönteni baleseti helyzetekben
- tudjanak segítséget kérni, ha szükséges
- alapvető ellátást tudjanak nyújtani
- tudják elkerülni a balesetet előidéző helyzeteket

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- a) alsó tagozaton minden évben és évszakos aktualizálásban a tananyagba (környezetismeret, olvasás, testnevelés) illetve, kirándulások, szünetek előtt balesetvédelem keretében
- b) felső tagozaton speciálisan a kémia, fizika, technika és tervezés, testnevelés órákon balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási oktatás formájában
- c) biológia, természettudomány órákon a tananyag részeként
- d) osztályfőnöki órákon minden évben kiemelten a kirándulások, tanítási szünetek előtti időszakban, valamint résztémaként a testi fejlődéssel járó változások témában
- e) az iskolai védőnő szakmai segítségét igénybe véve

1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely aktív, dinamikus kapcsolatot teremt az egyén és a társadalom között.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai **céljaink:**

- A tanuló elsődleges közössége az osztályközösség, ezért fontos, hogy tudjon ezért tenni, de a közösség is legyen nyitott befogadó, toleráns az egyéni tulajdonságokkal szemben, fogadja el a másságot, tisztelje az egyént.
- A tanuló legyen képes uralkodni az érzelmei és gondolatai felett.
- Személyes kapcsolatok során alakuljanak, fejlődjenek a következő tulajdonságok: ösztönesség, megbízhatóság, segítségnyújtás, önzetlenség, jóindulat, figyelmesség, udvariasság és kölcsönös tisztelet.

Feladatok:

- Minden tantárgy tanítása során törekedjünk arra, hogy segítsük a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel; a tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt.

- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlenül környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Fejlesztjük a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Az osztály- és iskolai közösségekben olyan közösségi szellemet kell kialakítanunk, amely egymás segítségén, támogatásán alapul, a gyerekek felelősséget éreznek egymás teljesítménye iránt, s a közösen megoldott feladat az egyéni sikerélmény forrása is lehet.
- Az osztályfőnöki órák közösségi nevelést erősítő témaköreit (a család mint közösség, a család funkciói, családi ünnepek-hagyományok, munkamegosztás, házi ápolás; alkalmazkodás a szűkebb és tágabb környezethez, udvariassági szabályok; balesetvédelem, baleset-megelőzés, a közlekedés szabályai; szűkebb és tágabb környezetünk védelme) körültekintően dolgozzuk fel. Ehhez társul az etika órák témaköreinek feldolgozása.
- Változatos munkaformákat alkalmazunk az osztályfőnöki nevelőmunkában: szociometriai felmérés; beszélgetés, vita, szituációs játékok stb.
- Az osztály- és iskolai közösség éves tevékenységét pontosan megtervezzük, megvalósítását értékeljük.

A közösségi nevelést erősítő programok, szabadidős tevékenységek, egyéb foglalkozások:

- kirándulás
- hangverseny, múzeum-, színház-, mozilátogatás
- klubdélutánok
- játékdélutánok
- megemlékezések, ünnepségek
- a „jeles napok” megünneplése (a kultúra napja, zenei világnap stb.)
- környezetvédelmi tevékenység (vetélkedők, kampányok, világnapok (víz, stb.)
- az énekkari munka
- sportversenyek

Tudatosan törekszünk az iskolai közösség erősítésére, a „hatvanis diák” összetartó élményének kialakítására. Az iskolai hagyományok ápolása, a kisebb közösségek értékeinek, eredményeinek, munkájának kölcsönös elismerése a közösségépítés lépcsőfokai.

A DÖK a tanulók érdekérvényesítési szervezete. Itt tanulják meg a diákok saját jogaik képviselését, a demokratizmus érvényesítésének szabályait. DÖK ugyanakkor szerepet játszik az iskola közösségi életének megszervezésében. Programokat, szabadidős foglalkozásokat szervez.

Iskolánk hagyományrendszere

A közösségi eszmék és értékek megbecsülését a hagyományok közvetítik. A hagyomány közösségteremtő és megőrző erő, amely bizonyos állandóságot és folyamatosságot teremt az iskola mindennapi életében. Iskolánk tudatosan ápolja, őrzi és folyamatosan bővíti hagyományait. A rendszeresen ismétlődő események, a kialakított szokások, jelképek erősítik az iskolához való tartozást. Hagyományteremtő és hagyományápoló munkánk során támaszkodunk a nevelőtestület és a tanulóközösség véleményére, javaslataira.

Ünnepélyek, megemlékezések

Az iskola hagyományrendszerében kitüntetett szerepet töltenek be, iskolánk egész életét átfogják, a közösségformálás és egyben személyiségformálás fontos eszközei.

- Tanévnyitó ünnepély
- Október 6. – Az aradi vértanúkra emlékezünk.
- Október 23. – Iskolai ünnepségen emlékezünk az 1956-os forradalom mártírjaira és a Magyar Köztársaság kikiáltásának évfordulójára. Az alsó tagozatosok ünnepi sétán és koszorúzáson vesznek részt.
- November 21.- megemlékezés iskolánk névadójának születésnapjáról.
- Február 25. - Megemlékezés a kommunizmus áldozatairól.
- Március 15. – 1848/49-es forradalom és szabadságharc ünnepe.
- Április 16. - Megemlékezés a holokauszt magyarországi áldozatairól.
- Június 4.- Nemzeti Összetartozás ünnepe.
- Ballagás
- Tanévzáró ünnepély

Iskolai rendezvények

- Halloween party
- Csibeavató
- Hangászavató és búcsú
- Mikulás klubdélután
- Adventi hetek és vásár
- Farsangi délután
- Ki mit tud?
- Mozdul a család
- DÖK-nap
- Papírgyűjtés szervezése a DÖK által
- Jótékonyági akciók szervezése
- A jeles napokhoz kapcsolódóan (Föld Napja, Víz világnapja,...) előadásokat, vetélkedőket szervezünk.

Hagyományosan iskolánk szervezi és bonyolítja a következő versenyeket:

- Vármegyei angol prózamondó- és felolvasó verseny
- Alsós komplex vármegyei tanulmányi vetélkedő
- Alsós vármegyei prózamondó verseny
- Vármegyei komplex verseny felső tagozatos tanulóknak
- Ördögös Seres – kupa városi sportvetélkedő
- Mozdul a család – iskolai vetélkedő
- Ördögös házi levelező verseny

Névadónk, Hatvani István személyéhez kötődő hagyományápolás

Hatvani István professzor személye, tevékenysége, munkája által képviselt értékek korunkban is irányadó mértékként szolgálnak a felnövekedő nemzedék számára.

- A professzor születésnapján, november 21-én megemlékezünk munkásságára, koszorút helyezünk el az iskolai emlékfalon és az iskolánk parkjában lévő domborműnél.
- A Hatvani-nap keretében versenyeket, vetélkedőket szervezünk, amelyeknek célja a tehetséggondozás, tehetségápolás.
- A ballagási ünnepségen Hatvani-emlékplakettel ismerjük el annak a 8. osztályos tanulónak a munkáját, aki 8 éven át példamutató magatartással, kiváló szorgalommal, versenyeredményekkel, közösségért végzett példás munkájával emelkedett ki társai közül.
- A sportrendezvényeken és a testnevelés órákon „hatvanis” pólók viseletével, iskolai rendezvényeken a „hatvanis” jelvény viselésével erősítjük az iskolához való tartozás tudatát.

1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása,
- osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete,

- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak elkészítése.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti a tanulókörösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: e-napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére.

1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A gyerekek különböző képességekkel érkeznek az iskolába.

Az, akit nemcsak gondolnak, hanem ingergazdag környezetben megfelelő motivációval intellektuálisan, pszichomotoros képességeire is figyelve nevelnek, fejlesztenek, jóval könnyebben veszi az iskolai akadályokat.

A tehetségfejlesztés kiemelt területei iskolánkban:

- Az angol nyelv oktatása magasabb óraszámában, lehetőség szerint csoportbontásban.
- Matematika tantárgy magasabb óraszámában történő oktatása.
- Digitális kultúra oktatása lehetőség szerint csoportbontásban.
- Magyar nyelv és irodalom tantárgyak magasabb óraszámában történő oktatása.

A tehetségfejlesztés szervezeti keretei

a) tanórán belül

Az ismeretközpontú tanítás helyett egyre inkább a tevékenységközpontú tanulás megszervezése a feladat.

Olyan feladatokat kell kapnia a tanulóknak, amelyek motiválják őket, amellyel fejlesztjük problémamegoldó gondolkodásukat, fejlesztjük ítéliképességüket. Az ismeretsajátításba be kell vonnunk a könyvtári gyűjtő- és kutatómunkát éppúgy, mint a számítógépes tudásuk felhasználását. Az egyéni képességek kibontakoztatását segíti az, hogy a választható óraszámából egyrészt egyes tantárgyak magasabb óraszámában történő oktatását biztosítjuk, másrészt csoportbontásban taníthatjuk az angol nyelvet, a digitális kultúrát és a technika és tervezés tantárgyakat.

b) tanórán kívül

- Az egyes szakterületek iránt mélyebb érdeklődést tanúsítók szakkörökön bővíthetik tudásukat. Tehetséges tanulóinkat sokféle versenyre felkészítjük.
- A napközi szabadidős foglalkozásai tág teret nyújtanak az egyéni tehetségek gondozásában a játékos sportfoglalkozásoktól kezdve, különféle vetélkedőkön, kézműves foglalkozásokon át.
- Amennyiben a szülők támogatják akkor 6. évfolyamon természettudományos kirándulást, tudunk szervezni tanulóink számára.

1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő tevékenységek

A tanulási nehézségekkel küzdő tanulók problémái általában összetettek. Gondjaik nemcsak a tanulási folyamatban jelentkezik, hanem beilleszkedési, magatartási nehézségekkel is küzdenek.

Elsődleges feladatunk, hogy:

- kisiskolás korban felismerjük a tanulást nehezítő tényezőket (beszéd-, olvasás-, írás-, számolási, mozgás zavarok),
- pedagógiai eszközökkel törekedjünk a gondok enyhítésére,
- szükség esetén intézkedéseket kezdeményezzünk, szakértő segítségét kérjük.

Azt, hogy a gyermek tanulási nehézséggel küzd, a szakértői és rehabilitációs bizottság dönti el.

A gondokkal küzdő tanulók felzárkóztatása egyéni bánásmódot, türelmet, megértést, elfogadást igényel a pedagógustól.

Tanórai tevékenységek:

- olyan tanulási technikákat tanítunk a gyerekeknek, amelyek végzésével sikerélményhez juthatnak;
- olyan tevékenységi formákat végeztetünk a tanulókkal, amelyek egyéni haladási tempójuknak megfelelnek (differenciálás, kooperatív tanítás-tanulás...);
- motivációval megfelelő viszonyulást alakítunk ki a tanulási tevékenységhez;
- gyakoroltatással, ismétléssel, analóg példák keresésével segítjük a megfelelő automatizmusok kialakulását;
- a lehetőségekhez mérten egyéni munkaformával segítjük a képességek kialakulását.

Tanórán kívüli tevékenységek:

- egyéni vagy csoportos korrepetálással segítjük a hiányok pótlását;
- otthon megoldandó egyéni feladatokkal fejlesztjük az önálló tanulási készséget;
- az osztályfőnök ajánlhat olyan tanórán kívüli tevékenységeket, amelyek sikerélményhez juttatják a gyereket.

1.6.3 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

A beilleszkedési, magatartási zavarok csökkentésére, megszüntetésére irányuló pedagógiai tevékenységek:

- Az óvoda - iskola közötti átmenet segítése.

Tájékoztatást nyújtunk az első osztályba lépő gyerekek szüleinek az iskola elvárásairól. Közös szakmai napot rendezünk az óvodával. Játékos foglalkozásokkal segítjük az első osztályosok beilleszkedését. Meghívjuk a gyermekeket gondozó óvónőket az iskolai tanórákra.

A szociális kompetenciákat a pedagógusi mesterprogram keretén belül is fejlesztjük.

A tanulási zavarokkal küszködő tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik:

- Differenciált foglalkozások megszervezése a tanítási órákon.
- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, egyéni foglalkozás.
- Egységes nevelési ráhatások biztosítása.
- Közös programok szervezése.
- Együttműködés a szülői házzal.
- Az önálló tanulás fejlesztése.
- Ok-okozati összefüggések feltárása.
- Részképesség-kiesések lehetőség szerinti korrigálása.
- Továbbtanulás irányítása, segítése.
- Iskolapszichológusi, gyógypedagógusi segítség.

1.6.4 A sajátos nevelési igényű tanulók segítése

A különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az integrált nevelésben részesített tanulókkal kapcsolatos alapelvek:

- A gyermeket individuumnak tekintjük.
- Korlátait elfogadjuk.

- Adottságaihoz rugalmasan alkalmazkodunk.
- Pozitív személyiségjegyeit feltárjuk, megőrizzük.
- Komplex módon próbáljuk megvalósítani a hátrányok csökkentését.
- A készségek, képességek tervszerű kibontakoztatásával arra törekszünk, hogy meg tudjuk teremteni az esélyegyenlőség alapjait.

1.6.5 Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az iskolai gyermekvédelem kiterjed az iskola minden tanulójára. Magában foglalja a pedagógiai, pszichológiai, szociális, egészségügyi, jogi tennivalók összességét.

Az iskola pedagógiai és pszichológiai feladatai:

- a nevelési-oktatási folyamat során fel kell figyelni a tanulók családjában jelentkező gondokra, problémákra, felderítjük a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat;
- rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a szülőkkel;
- szükség esetén az osztályfőnök családlátogatást szervez;
- figyelemmel kísérjük a beiskolázást (az információk átadásával, tanácsainkkal segítjük a családokat a döntésben);
- team munka alakítása (pedagógus, szülő, iskolapszichológus) a gondokkal küzdő gyermek problémáinak megoldására.

Jogi feladatok:

- tájékoztatjuk a tanulókat és szüleiket a gyermeki jogokról és kötelességekről;
- tájékoztatjuk a pedagógusokat, szülőket, gyermekeket a gyermekek védelmét szolgáló ellátásokról;
- tájékoztatjuk a szülőket a jogszabályban biztosított és az iskola által nyújtott támogatások lehetőségéről;
- elkészítjük a hatósági intézkedésekhez szükséges pedagógiai jellemzéseket;
- az iskolai hiányzásokat figyelemmel kísérjük (a szükséges intézkedéseket megtesszük).

A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében az iskola együttműködik:

- a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjával,
- a rendőrség Bűnmegelőzési Osztályával,

- az „iskolarendőrrel” („Egy iskola-egy rendőr”),
- a Pedagógiai Szakszolgálattal,
- a Polgárőrséggel és a Polgárvédelemmel,
- civil szervezetekkel, egyesületekkel
- Kormányhivatallal.

1.6.6 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Anyagi veszélyeztetettség esetén, amennyiben a szülők anyagi helyzete nem biztosítja a gyermek fejlődését, több lehetőséget kínál az iskola:

- Gyermekvédelmi támogatást kezdeményez.
- Szoros kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló pedagógiai tevékenységek:

- napközi, tanulószobai ellátás biztosítása,
- diákétkeztetés,
- felzárkóztató foglalkozások szervezése,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- továbbtanulás irányítása, segítése,
- hátrányos helyzetű tanulók integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítése.

1.6.7 A lemorzsolódásban veszélyeztetett tanulókra vonatkozó intézményi feladatok meghatározása

Lemorzsolódással veszélyeztetett az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

A nevelési-oktatási intézmény a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók létszámát összesítve, valamint az alkalmazott intézkedéseket feladatellátási helyenként összesített formában, évfolyamonkénti és tantárgyankénti bontásban az adott tanév első félévére vonatkozóan február 10-

éig és az adott tanév második félévére vonatkozóan június 30-áig továbbítja a pedagógiai- szakmai szolgáltatást végző Hivatal számára.

A korai iskolaelhagyás megelőzését célzó intézményi tevékenységek lehetnek megelőzési (prevenciós), illetve intervenciós célúak. Ezek a tanulmányi eredmény javítását célzó; tanulói motiváció növelésére irányuló; tanulói igazolatlan hiányzás csökkentésére irányuló; a tanuló szociális helyzetből eredő hátrányának kompenzálását célzó; testi, lelki, mentális fejlesztésre, illetve szenvedélybetegség kialakulásának és bántalmazásnak a megelőzésére irányuló beavatkozások. A támogatás kiterjedhet a tanulói előrehaladásra, pedagógustámogatásra, intézményvezetés támogatására.

A lemorzsolódás mértékét csökkentő tevékenységben érintettek lehetnek a tanulók, pedagógusok, szülők, gondviselők, és egyéb szakemberek (családgondozó, szociális munkás, iskolapszichológus, orvos, stb.).

Támogató szakmai szolgáltatások köre:

- A tanulók tanulószobai részvételre kötelezése, szaktanári vezetéssel
- A bevált intézményi jó gyakorlatokról tájékoztatás;
- A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számának csökkentése érdekében megfelelő pedagógiai eszközök és módszerek terjesztése és kiválasztásának a segítése az országos szaktanácsadói hálózaton keresztül;
- Szaktanácsadói látogatás; intézményfejlesztési szaktanácsadás igénybe vétele
- Szaktanácsadói konzultáció az egyéni fejlesztési tervek kidolgozásához;
- A hiányzó alapkompenciákat fejlesztő programok meghatározásához hatékony egyéni tanulómegismerési eszközök, módszerek megismertetése, használatára felkészítés;
- Célrányos képzések biztosítása;
- Célrányos műhelyfoglalkozások tartása;
- Workshopon való részvétel szektorközi szakemberek részvételével;
- Nevelőtestületi szemléletformálás
- Pedagógiai asszisztensek és iskolapszichológus bevonása

1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

Tanulói részvétel formája az iskolai életben, a Diákönkormányzat. Nkt.48.§ (1),(2),(3),(4),(5). Működésének célja: az iskolai demokrácia gyakorlása. A diákönkormányzat működését az önmaga által összeállított és elfogadott szabályzat szabályozza. Iskolánk minden tanulója, aki a szabályzatot elfogadja és magára nézve kötelezőnek tekinti, az önkormányzat tagja lehet. A diákönkormányzatnak egy titkára, egy helyettese és osztályonként 2 küldött tagja van. Évente legalább egy alkalommal össze kell hívni a diákközgyűlést. Munkájukat az önkormányzatot segítő tanár segíti.

A diákok vélemény-nyilvánításának lehetőségeit, formáit a 20/2012. EMMI rendelet 120.§ alapján iskolánk házirendje szabályozza.

1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Az iskolai oktató-nevelő munka hatékonyságát döntően meghatározza az, hogy milyen a szülői háttér, mennyire működőképes a partnerek közötti kapcsolat. A jó együttműködés alapja: a kölcsönös bizalom, a rendszeres és korrekt tájékoztatás.

A szülők és pedagógusok együttműködésének formái

a) szülői értekezletek

Egy tanévben két alkalommal tartunk (szeptemberben, februárban). Júniusban az első osztályba beírt tanulók szüleit tájékoztató jellegű megbeszélésre hívjuk.

b) fogadóórák

Tanévenként két alkalommal biztosítunk általános fogadóórát a szülők számára, melyeken a gyermekét tanító valamennyi pedagógussal találkozhat, heti rendszerességgel pedig egyéni fogadóórát tartanak a kollégák.

c) családlátogatás

Eseti jelleggel az osztályfőnök végzi az egyes gyerekekkel kapcsolatban felmerült problémák megoldása végett.

d) nyitott napok az iskolában

A leendő első osztályosok szülei részére a beiratkozás előtt módot adunk arra, hogy megismerjék az iskolában folyó oktató-nevelő munkát.

Bemutató órák az első osztályos tanulók óvónői számára.

e) értesítések

A szülőkkel való napi kapcsolattartás eszköze az e-napló. Az e-naplóba kerülnek a tanuló érdemjegyei, a munkájukkal kapcsolatos észrevételek, az iskola életét érintő tájékoztatások. Telefonon értesítjük a szülőt, ha gyermekét baleset érte, vagy ha olyan rosszul érzi magát, hogy haza kell vinni az iskolából.

Ha a szülővel való kapcsolattartás nem működik az e-napló segítségével, vagy ha kiugróan megnövekszik a tanuló hiányzása, akkor a szülőt hivatalos levélben értesítjük.

A szülőkkel való kapcsolattartás fóruma:

Az iskolában működő szülői szervezet a Szülői Munkaközösség. A szülők osztályonként 2 főt választanak érdekeik képviselőjére. Az osztályonkénti 2 főből álló szülői közösség a Szülői Munkaközösség, amely alakuló ülésén titkos szavazással elnököt választ tagjai közül.

A diákokkal való kapcsolattartás fórumai:

A diákönkormányzat vezetőségének ülése

A tanulók a 3. évfolyamtól 8.évfolyamig osztályonként 2 főt választanak érdekeik képviselőjére. Az osztályonkénti 2 főből álló választmány alkotja az iskolai diákönkormányzat vezetőségét.

Diákközségi ülés

Félévente egyszer tartunk diákközségi ülést, ahol a tanulók elmondhatják véleményüket az iskola életéről, javaslatokat tehetnek vele kapcsolatban. A diákfórumokon az iskola igazgatója tájékoztatást nyújt az iskola életéről, az iskolai munkatervről és az aktuális feladatokról, és válaszol a felmerülő kérdésekre.

1.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A tantervi követelmények teljesítése történhet vizsgák letétele útján.

1.9.1 A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulóira:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő (elsősorban külföldről érkező tanuló esetében).

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A tanulmányok alatti vizsgák tervezett időpontjait, az osztályozó vizsgára jelentkezés módját és határidejét az intézmény vezetője határozza meg a jogszabály adta keretek között, s hirdetmény formájában az iskola honlapján, a tanulói tájékoztatás fórumain és az osztályfőnök útján a tanulók és szüleik tudomására hozza a vizsga lebonyolítását megelőzően negyven nappal.

Különbözeti vizsga rendje

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Különbözeti vizsgát tehet az a tanuló, aki

- tanulói jogviszony átvétellel való létesítéséhez más iskolatípusból kéri felvételét,
- eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott és azonos vagy magasabb évfolyamra jelentkezik.

Más iskolából érkezett tanuló, ha nem magasabb óraszámban tanulta az angol nyelvet, valamint ha a digitális kultúra tantárgyat nem az iskola pedagógiai programjában meghatározott

időtartamig tanulta, különbözeti vizsga letételével folytathatja tanulmányait. Egyedi elbírálás alapján-indokolt esetben- ez alól az iskola igazgatója felmentést adhat.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

A különbözeti vizsga szervezése és lebonyolítása minden tekintetben megegyezik az egyéb tanulmányok alatti vizsgákkal. A tantárgyi követelményeket az igazgató által megbízott munkaközösség vagy szaktanár jelöli ki.

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

Különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

Az osztályozó és javítóvizsga rendje

A félévi és év végi tanulmányi osztályzatok megállapításához a tanulónak **osztályozó vizsgát** kell tennie, ha:

- a) az igazgató felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- b) az igazgató engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) egy tanévben 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,
- d) ha a tanuló hiányzása egy adott tantárgyból az évi tanítási órák 30%-át meghaladta és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,
- e) átvételnél az iskola igazgatója előírja,
- f) a tanuló független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát,
- g) tanulmányait egyéni munkarend szerint folytatja.

A hivatal engedélye alapján a tankötelezettségét egyéni munkarendben folytató tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie.

Külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanulók számára a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról. A tanév végi osztályozó vizsgák letétele minden tantárgyból kötelező.

Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az iskola igazgatója értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a) a tanév végén - **legfeljebb három tantárgyból** - elégtelen osztályzatot kapott,
- b) az osztályozó vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

1.9.2 Az értékelés rendje, követelményei

Az iskolában a vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit a helyi tanterv kimeneti elvárásaként meghatározott továbbhaladási feltételek alkotják. A vizsgák tervezett időpontjait az iskola igazgatója határozza meg, és írásban a tanuló és szülei tudomására hozza a vizsga lebonyolítását megelőzően 30 nappal.

1.9.3 A vizsgatárgyak részei és követelményei

Minden tárgyból az adott évfolyam tananyagát és követelményeit a helyi tanterv tartalmazza, mely elérhető a honlapunkon (www.hatvani-debr.hu).

A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

2020-as NAT szerint:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
ALSÓ TAGOZAT			
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
MAGYAR NYELV	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
IRODALOM	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
ANGOL NYELV	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
MATEMATIKA	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
ETIKA/ HIT- ÉS ERKÖLCSTAN		SZÓBELI	
KÖRNYEZETISMERET	ÍRÁSBELI		

ÉNEK-ZENE		SZÓBELI	GYAKORLATI
VIZUÁLIS KULTÚRA			GYAKORLATI
TECHNIKA ÉS TERVEZÉS			GYAKORLATI
TESTNEVELÉS			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
MAGYAR NYELV	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
IRODALOM	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
ANGOL NYELV	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
MATEMATIKA	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
ETIKA/HIT- ÉS ERKÖLCSTAN	ÍRÁSBELI		
TÖRTÉNELEM	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
TERMÉSZETTUDOMÁNY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
FIZIKA	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
KÉMIA	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
BIOLÓGIA	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
FÖLDRAJZ	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
ÉNEK-ZENE		SZÓBELI	GYAKORLATI
HON-ÉS NÉPISMERET		SZÓBELI	
VIZUÁLIS KULTÚRA		SZÓBELI	GYAKORLATI
DIGITÁLIS KULTÚRA			GYAKORLATI
TECHNIKA ÉS TERVEZÉS		SZÓBELI	GYAKORLATI
TESTNEVELÉS			GYAKORLATI

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ		SZÓBELI	
ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	

1.10 Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

Törekedni kell arra, hogy a tanítási évben az értékelések során keletkezett érdemjegyek a legrövidebb időn belül rögzítésre kerüljenek a KRÉTA naplóban. A témazáró dolgozatok kijavítására a pedagógusoknak két hét áll rendelkezésükre, ezért az elektronikus naplóban az érdemjegyek rögzítésének határideje is két hét.

1.11 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Tanulói jogviszony, a beíratás, felvétel vagy átvétel alapján jön létre.

Az iskola igazgatója dönt a tanulók felvételéről, átvételéről. Az iskola köteles felvenni az intézmény körzetében lakó, vagy tartózkodási hellyel rendelkező tanulót, kivéve férőhely hiányában.

Ettől eltérő esetben javasolhatja a körzeti iskola felkeresését a tanulónak és szülőjének. Amennyiben nem körzeti tanulót vesz fel az intézmény, figyelembe kell venni a tanuló halmozottan hátrányos helyzetét, hátrányos helyzetét, tartós betegségét, testvéri kapcsolatát és egyéb pedagógiai szempontokat a leírtak sorrendjében. Nkt. 51.§ (1.)

1.11.1 A felvételi eljárás különös szabályai

Iskolánkba jelentkező tanulónak külön felvételi nincs. Intézményünk a beiskolázási körzetből - melyet a fenntartó határoz meg – a férőhely arányában minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz, ha a gyermek a belépés feltételeinek megfelel (iskolaérettség, hivatalosan bejelentett lakcím, stb.).

Az intézményünkbe az első osztályosok beiratkozása központosítva meghatározott időpontban történik.

A 2-8. évfolyamba érkező tanulónak - a helyi tantervben meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő különbözeti vizsgát kell tennie mindazon tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában - a bizonyítvány bejegyzése alapján - nem tanult, vagy más tanterv szerint tanult.

2. AZ INTÉZMÉNY HELYI TANTERVE

2.1 A választott kerettanterv óraszámai

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet szerint a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként került bevezetésre 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5. évfolyamokon,) a Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat 2020) foglalt szabályozásnak megfelelő kerettantervek. Intézményünkben alkalmazott kerettanterv:

1. évfolyam	2020-as NAT
2. évfolyam	2020-as NAT
3. évfolyam	2020-as NAT
4. évfolyam	2020-as NAT
5. évfolyam	2020-as NAT
6. évfolyam	2020-as NAT
7. évfolyam	2020-as NAT
8. évfolyam	2020-as NAT

Az általános iskolai oktatásban a Nat 2020 által meghatározott kötelező és maximális óraszámok az alábbi táblázat szerint alakulnak:

Heti óraszám / évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kötelező óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető	2	2	2	2	1	2	2	2
Max. heti óraszám	24	24	24	25	28	28	30	30

Az előző NAT bevezetésekor az akkor hatályos 6/2014 (I.29.) EMMI rendelet az egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról 8.§ (7a) bekezdése szerint: „Az iskola a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyakra bonthatja.” – alapján iskolánk a tantárgyat 2. évfolyamtól kezdve két részre,

- magyar nyelv és
- irodalom tantárgyakra bontotta.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat továbbra is két tantárgyra bontjuk 2. évfolyamtól kezdve.

Választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszámok

A választott kerettantervet az alábbi módon igazítjuk nevelési-oktatási céljainkhoz, feladatainkhoz:

Idegen nyelvként az angol nyelvet tanítjuk az 1. évfolyamtól kezdődően.

A mindennapos testnevelés megvalósítása heti 5 tanítási órán történik.

A 7-8. évfolyamon a természettudományok oktatása intézményünkben továbbra is a biológia, kémia, fizika és földrajz tantárgyak keretében valósul meg.

A kötelezően választandó hon- és népismeret tantárgyat az 6. évfolyamon, a dráma és színház tantárgyat a 7, az állampolgári ismeretek tantárgyat a 8. évfolyamon tanítjuk.

A digitális kultúra tantárgyat a 3. évfolyamtól tanítjuk.

A technika és tervezés tantárgyat az 1-től a 7. évfolyamig tanítjuk.

A szabadon tervezhető órakeret felhasználása:

A szabadon tervezhető órákat úgy osztottuk el, hogy megemeltük a meglévő tantárgyak óraszámát. Ez az alsó tagozaton első évfolyamtól a magyar nyelv és irodalom, a magyar nyelv, az irodalom, a matematika és az idegen nyelv, a felső tagozaton a magyar nyelv, a matematika és az angol nyelv tantárgyakat érinti. Új tananyagot nem vezetünk be, hanem témákat csoportosítunk át az egyes évfolyamok és tantárgyak között.

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal:

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+0,5			
Magyar nyelv		3+0,5	3	3
Irodalom		4	2 +0,5	2 +1,5
Angol nyelv	1	1	+1,5	2+0,5
Matematika	4+0,5	4+0,5	4	4
Etika/ hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Digitális kultúra			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv	2+0,5	2	1+0,5	1+0,5
Irodalom	2	2	2	2
Angol nyelv	3+0,5	3+1	3+0,5	3+0,5
Matematika	4	4	3	3+1
Etika/ hit-és erkölcsan	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	2
Dráma és színház			1	
Állampolgársági ismeretek				1
Természettudomány	2	2		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Biológia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Enek-zene	2	1	1	1
Hon- és népismeret		1		
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

2.2 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Pedagógusaink csak a Köznevelési Tankönyvjegyzéken megjelenő tankönyvek közül választhatnak. Így biztosítható, hogy iskolánk valamennyi tanulója térítésmentesen kapja meg tankönyveit az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint.

- Törekszünk arra, hogy egy tantárgyból egy tankönyvcsalád kiadványait használjuk az összes évfolyamon.
- A tankönyvek és segédletek kiválasztását a szakmai munkaközösségek döntése alapján a szülői szervezetekkel egyeztetve végezzük.
- A szakmai szempontok szem előtt tartásával törekszünk a leggazdaságosabb megoldásra (könyvtári példányok atlaszokból, szótárakból, lexikonokból).

A következő tanévben szükséges taneszközökről, felszerelésekről a jogszabályban meghatározott módon tájékoztatjuk a szülőket.

2.3 A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

1-2-3. évfolyam

Napközis oktatási forma keretében:

Átvezetni a kisgyermeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe, a játékosság elvének megtartásával.

- játékosság és mozgásigény kielégítése
- környezeti megismerés képességének fejlesztése
- társas kapcsolatok elmélyítése
- tanítási tartalmakban elemi ismeretek közvetítése
- alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése
- feladat és problémamegoldó képesség fejlesztése
- tanulási szokások kialakítása
- személyre szóló fejlesztés

4. évfolyam

Napközis oktatási forma keretében:

A gyermeki kíváncsiságra építve, motivált tanulási tevékenységekkel történő fejlesztés.

- felelősségtudat
- munkafegyelem
- kitartás
- az érzélemvilág gazdagítása
- ismeretszerzési minták
- feladat és problémamegoldó képesség fejlesztése
- tanulási szokások kialakítása
- személyre szóló fejlesztés

5-6. osztály

Az életkori sajátosságok figyelembe vételével, a tanítás-tanulás folyamatában hangsúlyos az érzékelésen, tapasztalatokon keresztül szerzett ismeretek elsajátítása.

- képi gondolkodás fejlesztése
- a megszerzett készségek tovább fejlesztése

7-8. osztály

A serdülőkori változásokkal együtt járó gondolkodási, ismeretszerzési mechanizmusok átrendeződésének tanulási folyamatokra gyakorolt hatásának kiaknázása.

- elvont fogalmi gondolkodás
- elemző gondolkodás
- önismeret
- együttműködési készség
- akarat
- empátia

2.4 Mindennapos testnevelés

A 2015/2016-os tanévtől minden évfolyamon a mindennapos testnevelést az iskola a tanulók számára heti 5 testnevelés órán biztosítja, amelyből heti 2 alól – 2024. szeptember 01-től az Nkt 27 § (11) törvény által megengedett feltételek mellett – az igazgató felmentést adhat az alábbiak szerint:

Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban, azokban az osztályokban és azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelésóra keretében, amelyből le«eljebb heti két óra váltható ki a sportról szóló törvény szerinti igazolt sportolói jogviszonyban álló versenyző tanuló kérelme alapján — versenyengedély birtokában — a sportszervezet keretei között szervezett edzésátogatás igazolásával, amennyiben a testnevelésórát közismereti tanóra nem előzi meg, vagv nem követi.

A délutáni sportfoglalkozásokat a tömegsport órák keretében kell megszervezni.

A tornatermek és sportudvar a hét minden napján délutánonként – a pedagógus felügyelete mellett – a tanulók számára nyitva tartanak.

A tömegsport foglalkozások pontos idejét és helyét a tanév elején az igazgató határozza meg, és órarendben rögzíti. A tömegsport foglalkozások megtartásáról foglalkozási naplót kell vezetni.

2.5 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

2.5.1 A tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formái

A 16 óráig tartó kötelező benntartózkodás keretében napközis és tanulószobai foglalkozásokat tartunk. A foglalkozásokról való távolmaradás engedélyezését írásban kell kérni az iskola igazgatójától.

- napközi 1-4. évfolyam
- tanulószoba 5-8. évfolyam

Egyéb tanórán kívüli foglalkozások

- szakkörök, felvételi előkészítők
- énekkar
- tömegsport
- felzárkóztató foglalkozások
- tehetségfejlesztő foglalkozások

- tanulmányi, sport és kulturális rendezvények
- könyvtárlátogatás

A fenti foglalkozások helyét és időpontját az igazgatóhelyettesek rögzítik az órarendben, terembeosztással együtt.

Egyéb tanórán kívüli foglalkozásokra vonatkozó általános szabályok

- A tanórán kívüli foglalkozásokra való tanulói jelentkezés önkéntes, de a jelentkezést követően a részvétel kötelező. A jelentkezés egy tanévre szól. A jelentkezés rendjét a házirend tartalmazza.
- Szakköröket a tanulók érdeklődésétől függően, az iskolai tantárgyfelosztás lehetőségeinek figyelembevételével indítunk.
- Az énekkar a tantárgyfelosztásban meghatározott időkeretben működik. Az énekkarba való belépés önkéntes – a kórusvezető javaslatára történik – az abból való kilépést a szülő írásban kérheti indoklással az igazgatótól..
- A tanulmányi és sportversenyeken, pályázatokon való részvétel a kiemelkedő teljesítmények függvényében lehetséges. A résztvevő tanulók felkészítéséért, illetve az iskolai versenyek szervezéséért a munkaközösségek, illetve a szaktanárok felelősek.
- A fakultatív hit-és vallásoktatáson való részvétel minden tanuló számára önkéntes. Az intézmény együttműködik a területileg illetékes egyházakkal. A hitoktatáshoz az intézmény tantermet biztosít a tanítási rendhez igazodva. A tanulók hit-és vallásoktatását az egyházi jogi személye által kijelölt hitoktató végzi.

2.5.2 A pedagógusválasztás szabályai

Az intézmény külön lehetőséget nem ajánl fel a pedagógusválasztással kapcsolatban.

2.6 Sajátos pedagógiai módszerek, témanapok és témahetek

A nevelőtestület és az igazgató döntése alapján a pedagógiai program tartalmazza az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszereket, beleértve a témanapokat, témaheteket és a projektoktatást is. A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a

tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

A projekt közösen végzett tevékenységek sorozata. Középpontjában egy gyakorlati jellegű probléma áll, melyet a diákok és tanárok közösen, több szempont szerint elemezve, komplex módon dolgoznak fel. A projektmódszer legfontosabb értéke maga a munkafolyamat. Az egyéni munka mellett megjelenik a csoportos tevékenység, az együttműködés (kooperativitás).

Mindenki saját képességei, egyéni tapasztalatai alapján járul hozzá a csoport munkájához.

A munkafolyamat eredménye a produktum, amely lehet:

- tárgy, játék, társasjáték,
- modell (minta a valóság tanulmányozásához, terv, pl. szabásminta stb.),
makett (gép, eszköz, kicsinyített alkotás),
- előadás, színdarab, magnófelvétel, videofelvétel,
fénykép, írásmű, művészeti alkotás, kiállítás, összetett
alkotások, bemutató, tábló, diagram, elméleti megoldás,
rendezvény, ünnepély, egyéb

Intézményünkben a tananyag komplex elsajátításának egyik formája a témanap, vagy témahét, amikor az adott tárgykört a diákok 1-3 tanítási napon, esetleg hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. A témanapok a tanév rendjének, a munkatervnek a részét képezik, pontosítása évente a tanév eseményeit, időpontjait egyeztető nevelőtestületi értekezleten zajlik.

A témanap, témahét várható pedagógiai eredményei:

- Kialakul és növekszik a munka során a személyes érintettségéből adódó motiváltság.
- Kölcsonösen pozitív irányba változik a diák-tanár viszony.
- Növekszik az önbizalom, magabiztosság, amely újabb cselekvésre ösztönöz.
- Csökkennek a magatartási anomáliák.
- Fejlődik a cselekvő- és szervezőképesség és az önálló ismeretszerzés képessége.
- Az azonos cél elérésének tudata biztosítja a magas fokú szocializációt.
- A csoportmunkák során erősödik az egymásra figyelés, az esetleg periférián lévő tanulók is bekapcsolódhatnak a közös tevékenységbe.

A témanapok és témahetek részletezése

Témanap neve: Pályaorientációs nap

- Központi témája: minden életkorban az annak megfelelő formában készítse fel a tanulókat a felnőtt életre, a továbbtanulásra, életpályájuk megtervezésére
- Időtartama: 1 nap
- Időpontja: október első fele
- Célcsoportja: 1-8. évfolyam
- Feldolgozási módszerek: tanulási módszerek, tanulási utak és pályák megismertetése, tematikus órák szervezése, pályaorientációs kiállítás meglátogatása, tanulási képességek fejlesztése, környékbeli vállalkozások és meghívott előadók, szakemberek életútjának megismerése.
- Várható pedagógiai eredmények: középiskola-választás elősegítése, későbbi életpálya realizálása, pályaválasztási ismeretek bővülése, pálya utak megismerése
- A megvalósítás felelősei: osztályfőnökök

Témanap neve: Magyar Diáksport napja

- Központi témája: az Európai Diáksport Napjához csatlakozva a sportot népszerűsítjük
- Időtartama: 1 nap
- Időpontja: szeptember utolsó hete
- Célcsoportja: 1-8. osztály
- Feldolgozási módszerek: futóversenyek, akadálypályák, tematikus játékok, vetélkedők.
- Várható pedagógiai eredmények: a mozgás a mindennapok részévé válik, a sportolás öröme túl az egészséges táplálkozás, a vízivás és a zöldség-gyümölcs fogyasztás népszerűsítése is zajlik.
- A megvalósítás felelősei: testnevelők

Témanap neve: Víz napja

- Központi témája: a témanap célja megismerni a víz tulajdonságait, természetformáló erejét, előfordulásait a természetben.
- Időtartama: 1 nap
- Időpontja: március második fele
- Célcsoportja: 1-8. évfolyam
- Feldolgozási módszerek: változatos tanórán kívüli tevékenységek, házi versenyek, előadások, vetélkedő
- Várható pedagógiai eredmények: felhívni a figyelmet a takarékos vízfelhasználásra, a fenntarthatóságra.

- A megvalósítás felelősei: természettudományi munkaközösség vezetője

Témanap neve: Föld napja

- Központi témája: a Föld természeti környezetének megóvása
- Időtartama: 1 nap
- Időpontja: április 22.
- Célcsoportja: 1-8. évfolyam
- Feldolgozási módszerek: faültetés, rajzversenyek, környezeti vetélkedők, falutakarítás
- Várható pedagógiai eredmények: műanyagmentes világ előmozdítása, környezetvédelmi tudatosság fejlődése
- A megvalósítás felelősei: természettudományi munkaközösség vezetője

Témanap neve: Madarak és fák napja

- Központi témája: természetvédelem iránti elkötelezettség kialakítása
- Időtartama: 1 nap
- Időpontja: május 10-e
- Célcsoportja: 1-8. évfolyam
- Feldolgozási módszerek: előadások, oktató célú séták, faültetés, vetélkedők
- Várható pedagógiai eredmények: az év fájának és év madarának megismerése, az épített környezet és a természeti világ összhangjának megfigyelése
- A megvalósítás felelősei: természettudományi munkaközösség vezetője

Témanap neve: javasolt témahetek közül a tanév elején a Munkatervben meghatározott témahét

- Központi témája: Digitális, Fenntarthatósági Témahét vagy Állatvédelmi Témahét
- Időtartama: 3-5 nap
- Időpontja: rendeletben szabályozott
- Célcsoportja: 1-8. osztály
- Feldolgozási módszerek: órai tevékenységek, előadások, versenyek, vetélkedők
- Várható pedagógiai eredmények: a digitális világ, a fenntartható fejlődés és az állatvédelmi tudatosság fejlesztése
- A megvalósítás felelősei: szaktanárok

Fő feladatunk az együttműködés elősegítése, a munka összehangolása és a differenciált segítségnyújtás.

2.7 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Valamennyi tanulónak joga van képességei minél maradéktalanabb kibontakoztatására, személyiségfejlődésének támogatására. Külön figyelmet kell fordítani a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került tanulókra, akiknek olyan támogató környezetre van szükségük, amely biztosíthatja iskolai sikerességüket.

Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

1. Alsó tagozat 1-4. évfolyamon napközi felajánlása.
2. 5-8. évfolyamon tanulószoba felajánlása.
3. Iskolai étkezés biztosítása.
4. Egyéni munkarend szerinti foglalkoztatás. Egyéni foglalkozás a tanuló személyére szabott foglalkoztatási tervvel a délelőtti, délutáni tanórák rendjébe beépítve.
5. Csoportos foglalkozások szervezése a tanulmányi munka hiányosságainak pótlására.
6. A szabadidő hasznos eltöltésére, a tanulók személyiségét kibontakoztató, tehetséggondozást elősegítő foglalkozások megszervezése.
7. Gyermekjóléti-Családsegítő szolgálatokkal folyamatos kapcsolattartás.
8. Gyermekvédelmi támogatás igénylésével, folyósításával kapcsolatos tennivalók folyamatos figyelemmel kísérése.
9. Továbbtanulás, pályaválasztás, nyíltnapokra, felvételire való irányítás.

Az SNI és BTMN szakvéleményekben foglalt fejlesztési javaslatokat megismertetjük az érintett pedagógusokkal, szaktanárokkal (pl. szóbeli vagy írásbeli számonkérés előtérbe helyezése). A fejlesztő pedagógussal, gyógypedagógussal szakmai beszélgetéseket kezdeményezünk és folytatunk az egyes tanulók mind hatékonyabb megsegítése érdekében.

2.8 A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése és értékelése, a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés feladata, hogy adatokat, tényeket tárjon fel az intézményben folyó tevékenységekről, illetve a tevékenységek által elért eredményekről.

Az ellenőrzés célja, hogy a feltárt adatok, tények alapján olyan intézkedéseket lehessen hozni, amelyekkel az esetleges hibák kijavíthatók. Ehhez kapcsolódik az értékelés, amely az ellenőrzés eredményeinek elemzését jelenti.

Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése.

A pedagógiai program értékelési koncepciójának célja, hogy az értékelés ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be, számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött.

Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái:

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. A számonkérés módjai és követelményei alkalmazkodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz. Az értékelés rendszerének minden eleme a személyiségfejlesztést szolgálja.

A tanulói teljesítmények értékelésének elve

A tanulók teljesítményének értékelése során fontosnak tartjuk a következőket:

- Az értékelés rendszeres, korrekt, érvényes és megbízható legyen.
- Az értékelés feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének.
- A tanulók teherbírásának figyelembevételét.
- Az értékelés szolgálja a tanuló önértékelésének, tanulási motivációjának fejlődését is, adjon útmutatást az egyén fejlesztésének stratégiájához. A fejlesztő értékelés lényegi vonása a folyamatosság és változatosság.
- Tantárgytól függetlenül minden pedagógusnak kiemelt figyelmet kell fordítania a szép, helyes beszéd tanítására, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztésére.
- A tanár szerepét abban látjuk, hogy összehangolja az értékelés célját és funkcióját, ezeket egyértelműen és világosan jelezze a tanulóknak.
- Törekszünk a szóbeli és írásbeli értékelés egyensúlyának megteremtésére, és alapkövetelményként fogadjuk el a rendszeres szóbeli számonkérést.
- A hagyományos feleltetés, tesztek alkalmazása mellett a folyamatosan fejlődő módszerapparátusok (projekt módszer, kompetenciamérés) nyomon követését.

- Minden pedagógus kötelessége, hogy a tanév elején a tanulók számára világossá tegye a követelményeket, ismertesse az alkalmazott értékelési formákat, elkülönítse az értékelési funkciókat, felvázolja az elérendő kompetenciákat.
- Az értékelés legyen:
 - szakszerű és felelősségteljes,
 - folyamatos, kiszámítható és igazságos,
 - tárgyilagos, segítő szándékú és ösztönző,
 - figyelembe veszi a hozzáadott értéket,
 alakítja a helyes önértékelést, segíti a helyes önismeret kifejlődését

Az iskolai beszámoltatás követelményei

Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük.

Az ellenőrzés kiterjed a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulói teljesítmények számonkérésének formái

(a tanuló érdemjegyei változatos tevékenységi és számonkérési formákból tevődnek össze.)

a) szóbeli:

- szóbeli felelet
- beszámoló kiselőadás
- órai munka

A szóbeli felelet minősítésének kritériumai:

- A tantárgy adta lehetőségek kihasználásával rendszeresen feleltetés szóban, melynek témája az elmúlt 1-2 óra anyaga, esetleg néhány ismétlő kérdéssel az aktuális témakörön belül.
- Az értékeléskor figyelembe vesszük a szakmaiságot, az előadásmódot és a tanuló egyéni adottságait.
- Törekszünk összefüggő feleletek inspirálására, de a számonkérés kérdések alapján is történhet.
- A diszlexiás, diszgrafiás tanuló értékelésénél a szóbeli számonkérés hangsúlyosabb.

jeles: Összefüggő, önálló beszámolás a tanult tananyagból

jó: Néhány segítő kérdéssel elmondott önálló felelet.

közepes: Kérdések alapján a tananyag lényeges elemeinek elmondása.

elégseges: Nat 2020 és a helyi tanterv minimum szintjének teljesítése kérdésekre.

elégtelen: Minimumszint alatti teljesítmény.

A korábban elsajátított alapismeretek természetes részét képezik a szóbeli értékelésnek.

b) írásbeli

Az írásbeli beszámoltatás elvei

Az írásbeli beszámoltatás formái:

- írásbeli házi feladat,
- írásbeli felelet egy- egy tananyagból,
- az egész téma anyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozat,
- mérések

Az **írásbeli házi feladat** célja a tanulók ismereteinek elmélyítése, gyakoroltatása. Értékelése történhet szóban, jeggyel.

Írásbeli felelet

Célja, hogy a nevelő meggyőződjön arról, hogy a tanuló elsajátította-e a továbbhaladáshoz szükséges ismereteket. Értékelése minden esetben jeggyel vagy részjeggyel történik. Az írásbeli feleletet nem szükséges előre bejelenteni a tanulóknak.

Témazáró dolgozat (45 perc időtartamban)

A témazáró dolgozat célja, hogy a nevelő átfogó képet kapjon egy-egy témakör befejezésekor a tanuló jártasságáról. Értékelése minden esetben érdemjeggyel történik, a súlyozottan számít, a súlyozottság mértéke 2. A megszerzett érdemjegyről az írást követő 2 héten belül tájékoztatást kell adni.

Témazárókból a bevezető szakaszban (1-2. évf.) naponta legfeljebb egyet, a kezdő szakaszban (3.-4. évf.), az alapozó (5-6. évf.) és fejlesztő szakaszban (7-8. évf.) legfeljebb naponta kettőt lehet íratni a tanulókkal.

- Az írásbeli formáját tekintve feladatlapok kitöltését, feladatsorok megoldását, fogalmazás írását és az esszéírást alkalmazzuk.

- A tárgyi tudást mérő írásbeli kérdésfeltevés mellett a képességmérő feladatok is nagy szerepet kapnak.
- A teljesítménybeli hiány pótlását biztosítani kell (betegség miatti hiányzás)
- A pedagógus köteles bejelenteni a témazáró dolgozatot legalább 1 héttel a dolgozat megírása előtt, és időpontját az e-naplóban is jelezni.

A **felmérés** célja, hogy a tanár, a fenntartó vagy országos felügyeleti szerv összehasonlító mérési eredményekhez jusson. Értékelése minden esetben %-os formában történik, ami érdemjegyre nem váltható. Az eredményről nem feltétlenül kell tájékoztatni a tanulókat.

Vers, memoriter tanulására legalább egy hetet adunk.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik a szaktárgyat tanító nevelők:

teljesítmény	érdemjegy
0-40%	elégtelen (1)
41-60%	elégséges (2)
61- 75%	közepes (3)
76- 90%	jó (4)

A témazáró dolgozat érdemjegye hangsúlyosabban számít bele a tanuló félévi vagy év végi munkájának értékelésébe, minősítésébe.

c) gyakorlati tevékenység, projektmunka:

- Önálló vagy kiscsoportos irányított tevékenység értékelése (pl. forrásanyag feldolgozás, projekt.)
- A tanulók, tanulócsoportok által készített projekt-munkák értékelésénél a tartalmat, a formát és az előadásmódot vesszük figyelembe.
- A tantárgyba beépített projektmunka hagyományosan (érdemjeggyel) értékelhető.
- A projekttevékenység során kiemelt szerepet kap a szóbeli értékelés és a tanulói önértékelés.
- munkadarab elkészítése
- gyakorlatelem bemutatása (pl: testnevelés)
- számítógéppel történő feladatmegoldás

d) Tanórai aktív közreműködés

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamon a következők szerint történik:

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, gyengén megfelelt vagy felzárkóztatásra szorul. Második évfolyamon év végétől nyolcadik évfolyam év végéig érdemjeggyel értékelünk.

Év közbeni értékelés 1 évfolyamon és második évfolyam 1. félévében:

Magatartás: példás(5), Jó (4), változó (3), rossz (2)

Szorgalom: példás(5), Jó (4), hanyag (3), rossz (2)

Magyar nyelv és irodalom: szóveges és százalékos értékelés

Matematika: szóveges és százalékos értékelés

Készégtantárgyak: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, gyengén megfelelt, nem felelt meg minősítés.

Etika/ hit és erkölcsstan: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, gyengén megfelelt, nem felelt meg minősítés.

Tanév közben a tantárgyi témakörök végén témazáró dolgozatokat iratunk , melyeket százalékosan értékelünk.

0 – 40 % Nem felelt meg

41 – 60% Gyengén megfelelt

61 – 75% Megfelelt

76 – 90% Jól megfelelt

91 – 100% Kiválóan megfelelt

Szóveges értékelést kap a tanuló az 1. évfolyam első félév végén és év végén, a 2. évfolyamon első félév végén az alábbi minősítés alapján: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, gyengén megfelelt.

A pedagógus a 2. évfolyam második félévétől a tanuló teljesítményét, előmenetelét a tanítási év közben minden tantárgyból rendszeresen érdemjeggyel értékeli, év végén osztályzattal minősíti.

Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig

A 2011. évi CXCV. törvény 54. §-nak (3) bekezdése alapján „ az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul”.

A szóveges értékelés célja a tanuló megismerésének visszatükrözése több szempontú megközelítésből. Informatív jellegéből adódóan tájékoztatást ad a tanuló képességeiről, tudásáról, fejlődésének lehetőségeiről.

A szóveges értékelés kiemelten tartalmazza:

- a tanuló egyéni adottságaira építő minősítést
- a személyre szabott és árnyaltan differenciáló nyelvi megfogalmazásokat
- az önmagához mért fejlődés mértékét
- a konkrét teljesítményre, viselkedésre vonatkozó tanítói meglátásokat
- komplex jellegénél fogva az eredményeket és a hiányosságokat
- a segítő információkat a továbbhaladáshoz.

A szóveges minősítés és értékelés sokszínű módszertani alkalmazást tesz lehetővé, a gyakorlatban megvalósulhat a fejlesztőközpontúság a minősítésközpontúság helyett, s képes megerősítő, korrigáló és fejlesztő szerepet betölteni.

Félévi szöveges értékelés 1. osztály

Tantárgy	MINŐSÍTÉS			
	Kiválóan megfelelt	Jól megfelelt	Megfelelt	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom				
Beszédkészség	Hangképzése pontos.	Néhány hangnál javítást igényel.	Több hangnál javítást igényel.	Logopédiai fejlesztésre szorul.
Betűfelismerés	A tanult betűk ismerete biztos.	Kevésbé biztos.	Gyakran téveszt.	Bizonytalan, keveri.
Szóbeli szövegértés	Az utasításokat megérti, önállóan végrehajtja.	Az utasításokat megérti, végrehajtásban segítségre utasításokat, irányításra igényel.	Nem mindig érti meg az utasításokat, irányításra igényel.	Nehezen érti, sok segítséget igényel.
Szóbeli szövegalkotás	Mondatokkal fejezi ki magát.	Főleg tömondatokat használ.	Szavakkal, szó szerkezetekkel fejezi ki magát.	Szavakkal fejezi ki magát, irányított kérdésekkel.
Hangos olvasás	Szótagokat, szavakat, szó szerkezeteket, tömondatokat pontosan olvas.	Szótagokat, szavakat, szó szerkezeteket, pontosan olvas.	Szótagokat, szavakat, szó szerkezetek olvasásánál hibázik.	Betűz, sok hibával olvas.
Értő olvasás	Megérti az olvasottakat a feladatokat önállóan képes megoldani.	Megérti, a feladatok megoldásában néha hibázik.	Nehezen érti meg az olvasottakat, feladatok megoldásában többnyire	Segítséget igényel.
Írás: technika, betűalakítás, vonalköz használata	Szabályos, igényes, tetszetős, vonalközt követő.	Közelít a szabályoshoz.	Betűi kevésbé szabályos.	Betűi, kapcsolásai szabálytalanok. Betartásánál segítségre szorul.
Másolás	Képes döntően hibátlanul másolni.	Néhány hibával másol.	Több hibával másol.	Sok hibával másol.
Szókincs	Gazdag, a beszédhelyzetnek megfelelően fejezi ki magát.	Korosztályának megfelelően fejezi ki magát.	Kevésbé gazdag.	Nehezen fejezi ki magát.
Matematika				
Számfogalom - számok ismerete	10-es számkörben biztos, önállóan leírja.	10-es számkörben kialakult, önállóan leírja.	10-es számkörben kevésbé kialakult, önállóan leírja.	10-es számkörben bizonytalan.
Számok bontott alakja	Biztosan érti, elvégzi.	Érti, végzi.	Végzi, de hibázik.	Segítségre szorul.
Számok nagyságviszonyai	Önállóan felismeri, helyesen jelöli.	Önállóan felismeri, jelöli.	Néha téveszt.	Segítséggel ismeri fel.
Műveletek	Értelmezésében és végzésében hibátlan.	Értelmezésében és végzésében néha hibázik.	Értelmezésében és végzésében több hibát vét.	Értelmezésében és végzésében pontatlan.

	Kiválóan megfelelt	Jól megfelelt	Megfelelt	Felzárkóztatásra szorul
Étika/Hit-és erkölcesstan				
Órai aktivitás	Aktív, figyelmes.	Együttműködő.	Passzív, gyakran lemarad.	Fegyelmezetlen, általában lemarad.
Érdeklődés	Kiemelkedő.	Életkorának megfelelő.	Mérsékelt.	Erdektelen.
Ének-zene				
Daléneklés	Hangulatnak karakterének megfelelő.	Szövegében szorul.	Segítségre Segítséggel tudja.	Csak csoportban énekel.
Zenei ritmus	Felismerése biztos, visszaadása pontos.	Felismerése biztos, visszaadásnál téveszt.	Segítséget igényel néha.	Csak segítséggel képes.
Vizuális kultúra				
Kész munkája	Kreatív, tiszta.	Tetszetős.	Kevésbé tetszetős.	Elfogadható.
Formák alakok ábrázolása	Részletes, arányos.	Kevésbé részletes, arányos.	Megfelelő.	Elnagyolt, hiányos.
Technika és tervezés				
Munkavégzés	Önálló, kitartó.	Néha segítségre szorul.	Sok segítséget igényel.	Lassú, pontatlan, felszínes.
Kész munkadarab	Gondos, pontos, igényes, tetszetős.	Gondos, pontos.	Megfelelő.	Pontatlan.
Testnevelés				
Órai tevékenység	Aktív, fegyelmezett.	Aktív, ritkán fegyelmezetlen.	Biztatásra aktív, változó.	Néha passzív, rendbontó.
Mozgás	Harmonikus, rendezett.	Rendezett.	Megfelelő.	Bizonytalan, fejlesztésre szorul.

Év végi szöveges értékelés 1. osztály

Tantárgy	MINŐSÍTÉS			
	Kiválóan megfelelt	Jól megfelelt	Megfelelt	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom				
Beszéd-készség	Hangképzése pontos.	Néhány hangnál javítást igénylő.	Több hangnál javítást igénylő.	Logopédiai javasolt.
Betűfelismerés	A tanult betűk ismerete biztos.	Kevésbé biztos.	Gyakran téveszt.	Bizonytalan, keveri.
Szóbeli szövegértés	Az utasításokat megérti, önállóan végrehajtja.	Az utasításokat megérti, végrehajtásban segítségre utasításokat, irányításra szorul.	Nem mindig érti meg az utasításokat, irányításra szorul.	Nehezen érti, sok segítséget igényel.
Szóbeli szövegalkotás	Mondatokkal fejezi ki magát.	Főleg tömondatokat használ.	Szavakkal. szószerkezetekkel fejezi ki magát.	Szavakkal fejezi ki magát, irányított kérdésekkel.
Hangos olvasás	Szótagokat, szószerkezeteket, tömondatokat, rövid tömondatokat	Szótagokat, szószerkezeteket, tömondatokat	Szótagok, szószerkezetek, tömondatok	Szavak, Betűz, sok hibával olvas.
Értő olvasás	szöveget pontosan olvas. Megérti az olvasottakat, a feladatokat pontosan végzi.	olvas. Megérti, a feladatok megoldásában néha hibázik.	Nehezen érti meg az olvasottakat, a feladatokat megoldásában többször hibázik.	Segítséget igényel.
Írás: technika, betűalakítás, vonalköz használata	Szabályos, igényes, tetszetős, vonalközt követő.	Közelít a szabályoshoz.	Betűi kevésbé szabályos.	Betűi, kapcsolásai szabálytalanok.
Másolás	Képes döntően hibátlanul másolni írottól és nyomtatottól.	Néhány hibával másol írottól és nyomtatottól.	Több hibával másol írottól és nyomtatottól.	Sok hibával másol írottól és nyomtatottól.

Szókincs	Gazdag, a beszédhelyzetnek megfelelően fejezi ki magát	Korosztályának megfelelően Kevésbé gazdag.	Nehezen fejezi ki magát.
----------	--	--	--------------------------

Matematika

Számfogalom	20-as számkörben biztos, 20-as számkörben	20-as számkörben	kevésbé 20-as számkörben bizonytalan.
- számok ismerete	önállóan leírja.	kialakult, önállóan leírja.	kialakult, önállóan leírja.
Számok	Önállóan felismeri, helyesen	Önállóan felismeri, jelöli.	Néha téveszt.
nagyságviszonyai	jelöli.		
Műveletek végzése	és Értelmezésében	és Értelmezésében	és Értelmezésében és végzésében Értelmezésében és
alkalmazása	végzésében hibátlan.	végzésében néha hibázik	több hibát vét.
Szöveges feladatok	Önállóan, pontosan végzi.	Önállóan, kevés hibával végzi.	Bizonytalan.
			végzésében pontatlan.
			Nem érti, segítségre szorul.

Etika

Órai aktivitás	Aktív, figyelmes.	Együttműködő.	Passzív, gyakran lemarad.	Fegyelmezetlen, általában lemarad.
Érdeklődés	Kiemelkedő.	Életkorának megfelelő.	Mérsékelt.	Erdektelen.

Ének-zene

Daléneklés	Hangulatnak karakterének megfelelő.	Szövegében szorul.	segítségre Segítséggel tudja.	Csak csoportban énekel.
Zenei ritmus	Felismerése biztos, visszaadása pontos.	Felismerése biztos, visszaadásánál téveszt.	Segítséget igényel néha.	Csak segítséggel képes.

Vizuális kultúra

Kész munkája	Kreatív, tiszta.	Tetszetős.	Kevésbé tetszetős.	Elfogadható.
Formák alakok ábrázolása	Részletes, arányos.	Kevésbé részletes, arányos.	Megfelelő.	Elnagyolt, hiányos.

Technika és tervezés

Munkavégzés	Önálló, kitartó.	Néha segítségre szorul.	Sok segítséget igényel.	Lassú, pontatlan, felszínes.
Kész munkadarab	Gondos, pontos, igényes, tetszetős.	Gondos, pontos.	Megfelelő.	Pontatlan.

Testnevelés

Órai tevékenység	Aktív, fegyelmezett.	Aktív, ritkán fegyelmezetlen.	Biztatásra aktív, változó.	fegyelme Néha passzív, rendbontó.
Mozgás	Harmonikus, rendezett.	Rendezett.	Megfelelő.	Bizonytalan, fejlesztésre szorul.

Félévi szöveges értékelés 2. osztály

Tantárgy	MINŐSÍTÉS			
	Kiválóan megfelelt	Jól megfelelt	Megfelelt	Felzárkóztatásra szorul
Irodalom				
Szöbeli szövegértés	Az utasításokat megérti, önállóan végrehajtja.	Az utasításokat megérti, végrehajtásban segítségre utasításokat,	Nem mindig érti meg az Nehezen érti, sok segítséget irányításra igényel.	
Szöbeli szövegalkotás	Összefüggő mondatokkal, gazdag szókinccsel, beszédhelyzetnek	Összefüggő mondatokkal, a jól fejezi ki magát.	Összefüggő mondatokkal, megfelelően fejezi ki magát.	Összefüggő mondatokkal, de nehezen fejezi ki magát.
Hangos olvasás	Tömondatokat, rövid szöveget pontosan olvas.	Tömondatokat, rövid szöveget kevés hibával	Tömondatokat, rövid szöveget több hibával olvas.	Szótagolva, több hibával olvas.
Értő olvasás	Megérti az olvasottakat, a feladatokat önállóan, pontosan végzi.	Megérti, a feladatok megoldásában néha hibázik.	Nehezen érti meg az olvasottakat, a feladat megoldásában többször	Segítséget igényel.
Magyar nyelv				
Írás technika, nagybetűk alakítása, kapcsolása, vonalköz használata Másolás	Szabályos, igényes, tetszetős, vonalközt követő.	Közelít a szabályoshoz.	Betűi kevésbé szabályos.	Betűi, kapcsolásai szabálytalanok. Betartásánál segítségre szorul. Sok hibával másol írottól és nyomtatotttól.
Tollbamondás, emlékezetből írás	Képes döntően hibátlanul másolni írottól és nyomtatotttól.	Néhány hibával másol írottól és nyomtatotttól.	Több hibával másol írottól és nyomtatotttól.	Sok hibával dolgozik.
Magánhangzók, mássalhangzók időtartama	Szavak, rövid mondatok írása döntően hibátlan.	Szavak, rövid mondatok írásánál néhány hibát vét.	Szavak, rövid mondatok írásánál több hibát vét.	Sok hibával dolgozik.
A j hang jelölése	Jól érzékeli és érzékelteti.	Jól érzékeli, de néhány hibával érzékelteti.	Kevésbé érzékeli, hibával érzékelteti.	Kevésbé érzékeli, több hibával érzékelteti.
	Többnyire pontos.	Néha hibás.	Több hibával írja.	Nem tudja, pontatlan.
Matematika				
Számfogalom - számok ismerete	50-es számkörben biztos, önállóan leírja.	50-es számkörben kialakult, önállóan leírja.	50-es számkörben kevésbé 50-es számkörben bizonytalan.	
Számok nagyságviszonyai	Önállóan felismeri, helyesen jelöli.	Önállóan felismeri, jelöli.	Néha téveszt.	Segítséggel ismeri fel.
Műveletvégzések: Összeadás, kivonás	Értelmezésében végzésében tízesátlépéssel is hibátlan.	és Értelmezésében végzésében tízesátlépéssel néha hibázik.	és Értelmezésében végzésében tízesátlépéssel több hibát vét.	és Értelmezésében és végzésében tízesátlépéssel pontatlan.
Szorzás, osztás Szöveges feladatok	Értelmezésében Önállóan, pontosan végzi.	és Értelmezésében Önállóan, kevés hibával végzi.	és Értelmezésében Bizonytalan.	és Értelmezésében és végzésében Nem érti, segítségre szorul.
Etika				
Órai aktivitás	Aktív, figyelmes.	Együttműködő.	Passzív, gyakran lemarad.	Fegyelmetlen, általában lemarad.
Érdeklődés	Kiemelkedő.	Életkorának megfelelő.	Mérsékelt.	Érdektelen.

	Kiválóan megfelelt	Jól megfelelt	Megfelelt	Felzárkóztatásra szorul
Ének-zene				
Daléneklés	Hangulatnak megfelelő.	karakterének szövegében szorul.	segítségre Segítséggel tudja.	Csak csoportban énekel.
Zenei ritmus	Felismerése és írása pontos.	biztos, Felismerése és írása biztos.	Segítséget igényel néha.	Csak segítséggel képes.
Vizuális kultúra				
Kész munkája	Kreatív, tiszta.	Tetszetős.	Kevésbé tetszetős.	Elfogadható.
Formák alakok ábrázolása	Részletes, arányos.	Kevésbé részletes, arányos.	Megfelelő.	Elnagyolt, hiányos.
Technika és tervezés				
Munkavégzés	Önálló, kitartó.	Néha segítségre szorul.	Sok segítséget igényel.	Lassú, pontatlan, felszínes.
Kész munkadarab	Gondos, pontos, igényes, tetszetős.	Gondos, pontos.	Megfelelő.	Pontatlan.
Testnevelés				
Órai tevékenység	Aktív, fegyelmezett.	Aktív, ritkán fegyelmezetlen.	Biztatásra aktív, fegyelme változó.	Néha passzív, rendbontó.
Mozgás	Harmonikus, rendezett.	Rendezett.	Megfelelő.	Bizonytalan, fejlesztésre szorul.

A) Tanórán kívüli értékelés

A szaktanár döntése alapján érdemjeggyel értékelhető

- A tanulói versenyeredmény
- Ünnepeken való szereplés
- Önállóan vállalt kutató vagy gyűjtőmunka, házi dolgozat, szorgalmi munka teljesítése.

Az érdemjegyekről

- A tanulók tantárgyi teljesítményét nagyrészt a hagyományos ötfokozatú skála érdemjegyeivel minősítjük az egyes tantárgyakból.
- A minősítés alapja a teljesítménynek a tantervi követelményekkel való összevetése.
- Az érdemjegyadás szerepét abban látjuk, hogy ellenőrizze az előrehaladást, segítse az önértékelés képességének kialakulását.
- Iránymutatásként a következőket fogadjuk el:
- A jeles (5) minősítés / érdemjegy v. osztályzat /önállóan megfogalmazott, megbízható ismereteket és alkalmazni tudást jelentsen, de adja meg a hibázás lehetőségét.
- A jó (4) minősítés a hiányosságok ellenére is kielégítő ismereteket takarjon.
- A közepes (3) minősítés a felszínes, rendszertelen ismereteket és/vagy segítséget igénylő alkalmazási képességet jelezze.
- Az elégséges (2) minősítés a követelményeknek való minimális megfelelést jelentse.

- Az elégtelen (1) minősítés a továbbhaladáshoz szükséges minimum hiányát jelentse.
- Pedagógiai meggyőződésünk szerint sem lehet az érdemjegy fegyelmező eszköz.

B) Az írásbeli felelet minősítésének kritériumai

A tanulók írásbeli teljesítményének egységes értékelése érdekében az értékeléskor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltása a következő arányok szerint történik:

teljesítmény	érdemjegy
0-40%	elégtelen (1)
41-60%	elégséges (2)
61-75%	közepes (3)
76-90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

C) Az osztályozás formái

- a témazáró dolgozat értéke 200%
- az írásbeli felelet, szóbeli felelet, órai munka értéke 100%
- a szorgalmi munka és projekt munka értéke 50%

A tanulóknak és a szülőknek törvény adta joguk a tanuló eredményeiről való folyamatos tájékozódás. A tanár a szerzett érdemjegyekről azonnal tájékoztatást ad, aznap a Kréta naplóba bejegyzi.

Ha egy tanulónál teljesítményromlást tapasztalunk, kötelességünknek érezzük a szülő értesítését.

2.9. Diagnosztizáló és szummatív mérések

A folyamatmérések diagnosztikus célt szolgálnak, nem lehetnek a gyerekek minősítésének az eszközei.

• Folyamatmérések:

- A továbbhaladás minimális feltételei meglétének a megállapítása. (írás, olvasás, számolás).
- A 4-8. évfolyam végén országos kompetenciamérés.

- **Bemeneti mérések:**

A bemeneti mérésnek azt a célt szánjuk, hogy az iskolába érkező és tanulmányaikat megkezdő 1. évfolyamosok iskolakészültségi fokát, a magasabb évfolyamokon a tanulók képességeinek fejlettségi szintjét megállapítsuk. Ezt a célt szolgálja a DIFER-mérés is, melyet első és második osztályban a tanulási nehézséget mutató tanulók körében végzünk el, amely jelzi az iskolaérettség fokát, a tanulók képességeinek fejlettségi szintjét, valamint jelzésül szolgál az érkezők teljesítményfokáról.

- **Kimeneti mérések:**

A mérések formája: feladatlap. Gyakoriságát – kötelező esetekben – a pedagógiai program fogalmazza meg. A munkaközösségek éves terveikben határozzák meg a tervezett szakmai és nevelési ellenőrzéseiket, a nevelők a témaköri egységek lezárásakor győződnek meg a tanulók tudásszintjének állapotáról.

Részvétel az országos és helyi diagnosztikus méréseken

A tanulók kötelező jelleggel részt vesznek az országos méréseken, ezeken a tanítási napokon a tanuló más tanórai foglalkozásokon való részvételre nem kötelezhető.

Mérendő tantárgy/ műveltségi terület/kompetencia	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Eltérő ütemű fejlődés, alapkészségek sikeres megalapozása (difer)	KP	KP						
Idegen nyelv				BM		OKM BM	OKM	OKM
Digitális kultúra					OKM	OKM	OKM	OKM
Történelem					OKM	OKM	OKM	OKM
Természettudományos ismeretek						OKM	OKM	OKM
Szövegértés	BM	BM		OKM BM	OKM BM	OKM BM	OKM BM	OKM BM
Matematikai logika, eszköztudás	BM	BM	BM	OKM BM	OKM	OKM BM	OKM	OKM
Hangos és értő olvasás felmérése	BM	BM	BM	BM				
Országos Pályaorientációs Mérés								KP
Fizikai állapot és edzettség (NETFIT)					KP	KP	KP	KP

Rövidítések a táblázatban:

KP: központi

BM: helyi diagnosztikus, kritériumorientált- bemeneti/kimeneti mérés

OKM: Országos Kompetenciamérés

2.10 Az otthoni, napközis, tanulószobai, felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásnak elvei és korlátai

Az otthoni felkészülés elvei

Az iskola és a napközi legfontosabb feladata a nevelés mellett a tanulók felkészítése a tantervi követelmények teljesítésére, képességük fejlesztése, differenciált foglalkoztatásuk.

Ezek teljesítése érdekében a tanórai, tanórán kívüli, napközis és tanulószobai foglalkozások mellett szükség van a tanulók otthoni munkájára is. A tanulók otthoni munkáját házi feladatok adásával segítjük elő. Azonban figyelembe kell venni a következőket:

- Az adott feladat, tanórákon is tanult ismeretek elmélyítését, gyakorlását, bevéését szolgálja. Szorosan kapcsolódjanak a délelőtti tananyaghoz, annak képességszintű elmélyítését szolgálják.
- Az adott feladat mennyisége vegye figyelembe a tanuló más kötelezettségeit, az adott korosztály terhelhetőségének határait.
- Az adott feladat legyen tekintettel a rendelkezésre álló helyi adottságokra (könyvtár, családi háttér)
- Az adott feladat legyen változatos, készítse a tanulót sokféle tevékenység megtanulására, végzésére (pl. könyvtárhasználat, lexikonhasználat, szótárhasználat, gyakorlati munkavégzés, naplóvezetés, gyűjtő munka stb.)
- Ne jelentsen aránytalanul nagy terhet elvégzésük.
- Nagyobb felkészülést igénylő (esetlegesen könyvtári munkát is magába foglaló) feladatok elvégzéséhez hosszabb határidőt biztosítson a nevelő.
- Hosszabb szünidőre csak az alapkészségek folyamatos gyakorlásához feltétlenül szükséges feladatokat, valamint az olvasottság fejlesztését szolgáló feladatokat kapjon a tanuló.

A napközis és tanulószobai foglalkozások feladatai:

- Folyamatos megfigyelés eredményeként a helyes tanulási technikák kiválasztása, fejlesztése.
- Minden tanuló számára a legoptimálisabb – életkori szintjének és aktuális szükségletének megfelelő – tanulási módszerek megismerése, az egyéni tanulásban az önállóság fokozása.
- A figyelem, akarat fejlesztése, irányítása.

- A tanulók természetes érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, elmélyítése, az egyéni érdeklődés és az egyéni képességek kibontakoztatása.
- Segédkönyvek, lexikonok használatának megismertetése, segítségnyújtó szerepének, hasznosságának felismertetése.
- Önellenzésre, önértékelésre nevelés.
- A tantárgyakhoz kötődő, differenciált képességfejlesztést szolgáló feladatok.

2.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Szabadidős tevékenységek, sportkörü foglalkozások igényfelmérése, választása írásban történik az előző tanév májusában, a tantárgyválasztás kötelezettsége egy teljes tanévre vonatkozik. Intézményünkben csoportbontásban taníthatjuk az angol nyelvet 3. évfolyamtól, a technika és tervezés tantárgyat 5. évfolyamtól, az digitális kultúra tantárgyat 3. évfolyamtól.

A csoportok kialakítása vagy osztályok szerinti, vagy évfolyam szerinti bontásban történik.

2.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók edzettségének mérésére az 5-8. évfolyamon kerül sor. Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok.

A mérés lebonyolításához a NETFIT mérési rendszert használjuk.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék Aerob

fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás Vázizomzat

fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje Helyből

távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A mérések elvégzésére és az eredmények feldolgozására minden tanévben a BM által kiadott tanév rendjében meghatározott időpontban kerül sor.

A módosított köznevelési törvény 26/A. címe a 44/B. §-ában új elemként jelent meg *a tanulók edzettségével kapcsolatos mérési adatok felsorolása*. Ezeket az adatokat a NETFIT informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszer alkalmazásával a tanulók egészségi állapotának nyomon követése céljából kell gyűjteni és rögzíteni az iskolákban. A fizikai fittségi mérések tanulót érintő eredményeit a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával megismerheti.

A NETFIT - mérési azonosító alkalmazásával - a tanuló következő személyes adatait tartalmazza:

- a) mérési azonosító,
- b) születési év és hónap,
- c) nem,
- d) decimális életkor,
- e) sajátos nevelési igényre vonatkozó adat,
- f) évfolyam,
- g) az iskola feladatellátási helye,
- h) a fizikai fittségi mérés eredményei.

(3) A nyilvántartás adatai az első adatfelvételtől számított tíz évig kezelhetők.

(4) A fizikai fittségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus - mérésben érintett tanulóként, mérési azonosító alkalmazásával - rögzíti és feltölti a NETFIT-be. A fizikai fittségi mérés tanulót érintő eredményeit a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával megismerheti.

2.13 Az iskolai egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

2.13.1 Az egészségnevelés személyi és tárgyi feltételei az iskolában

Az iskola egészségügyi ellátását 1 fő iskolaorvos és 1 fő asszisztens végzi. Hetente 1 alkalommal rendelnek, végzik a tanulók egészségügyi ellátását. A tanulók iskolafogászati alapellátása évente két alkalommal történik. Tantestületünkben 1 fő pszichológus, 1 fő gyógypedagógus, 1 fő mentálhigiénés szakember segíti. Az egészségfejlesztési feladatok megoldásában támaszkodunk még az osztályfőnökökre.

Az iskola-egészségügyi ellátás megszervezéséhez orvosi rendelőt biztosítunk.

2.13.2 Az egészségnevelés célja

Egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó az egészségi állapotát érintő hatásokat és ezáltal képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

2.13.3 Az egészségnevelés, egészségfejlesztés célja és feladatai a tantárgyakban

Minden tantárgyra vonatkozóan:

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse elő azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a tanulók egészségi állapotát javítják. A pedagógusok készítsék fel a tanulókat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársaik iránti elfogadó és segítőkész magatartását.

Biológia

Ismertessük meg az élelmiszerek tápanyag tartalma és értéke közti összefüggést, az ember egészséges életműködését veszélyeztető anyagoknak a szervezetre gyakorolt hatásait.

Testnevelés

A prevenció mellett a relaxáció fogalmának megértése, bővítése egyszerű alkalmazása a mindennapokban. Balesetmentes viselkedés. Együttműködésre, egymás elfogadására való szocializálás.

Technika és tervezés

Ismertesse meg az egészséges táplálkozás és az egészséges öltözködés fontosságát. Neveljen a háztartási feladatok, munkák és a gazdálkodás folyamatainak és összefüggéseinek felismerésére. Ismertesse meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola, a közlekedés, veszélyes anyagok – leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készítsen fel az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésére.

Önismereti, problémamegoldó csoportfoglalkozások és **osztályfőnöki órák** keretében is kerüljön sor a káros szenvedélyek, azok hatásainak, a megelőzés fontosságának megvitatásra. Fordítsanak figyelmet a stressz szerepére, hatására az emberi szervezetet illetően, kapjon ismeretet a tanuló a stresszoldó technikákra, a relaxáció formáira. Az egészséges életmódra nevelés ne csak a betegségek megelőzésének módjára tanítson, hanem az egészséges állapot örömteli megélése és a harmonikus élet értéként való tiszteltetésére is neveljen.

Eszközök, eljárások

- Tartsunk felvilágosító beszélgetést a helyes táplálkozásról (például szakemberek meghívásával)!
- Hívjuk fel a szülők figyelmét az étkezések közötti „büfés” evés-ivás káros hatására!
- Gondoskodjunk arról, hogy napközben kellő folyadékmennyiséget (vizet) fogyaszthassanak a gyermekek!
- Az ebéd, tízórai, uzsonna elfogyasztásához biztosítsunk barátságos, nyugodt hangulatot!

Az ebédlőben

- Az étkezés kisebb csoportokban, terített asztalnál, a természetes élethelyzetnek megfelelően (csendes beszélgetés, mint a családi, éttermi környezetben) történjen.
- A nyugodt étkezéshez biztosítsuk a szükséges időt (ebéd 20 perc)

Lehetőleg minden ételt az ebédlőben fogyasszanak el a gyermekek.

Uzsonna

- Lehetőleg állandó időben uzsonnázzanak.
- Ülve, szalvétán fogyasszák el az uzsonnát.

Személyes higiénia szokásainak kialakítása

A napközi természetes lehetőségeiből adódó feladatok:

- Kézmosás étkezés előtt, után, szabadidő után, tanulás megkezdése előtt, WC-használat előtt és után
- öltözködés az időjárásnak és tevékenységnek (tanulás, szabadidő jellege) megfelelően
- zsebkendőhasználat

A feladat megoldásához, a szokások alakításához szükséges tárgyi feltételek:

- tisztasági felszerelés, személyes kéztörlő vagy papírtörlő
- papírzsebkendő, szalvéta elhelyezése

Előadások, beszélgetések szervezése szakember irányításával a tanulók részére, ahol gyerekek megismerik a legelterjedtebb, egészségre káros anyagokat, hatásait, káros következményeiket, a felhasználásuk elkerülésének módjai, a drogmentes élet értékeit.

Tájékoztató fórumok szervezése szülők és pedagógusok számára a droghasználat felismerésének és prevenciós munka megszervezésének érdekében.

Az iskolai prevenció módszertanával kapcsolatos szakirodalom összegyűjtése és hozzáférhetővé tétele az iskolai könyvtárban.

A pedagógusok részvételének biztosítása továbbképzéseken, akkreditált képzésekben.

2.13.4 Az iskola egészségfejlesztéssel összefüggő egyéb feladatai

- Az egészséges tanulási környezet biztosítása
- Balesetmegelőzés
- Droprevenció
- Iskolai étkezés, büféhasználat

2.13.5 „A környezeti nevelés átfogó célja: elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.”

Az iskola feladata: A természeti, az épített, a társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges magatartásminták, ismeretek, értékek, életviteli szokások megtanítása, kialakítása.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van.

Tanórán kívüli programok:

A gyerekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet-és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat.

Az iskolában rendszeresen különböző gyűjtési akciókat (elem-és papírgyűjtés) szervezünk. Kiállításokat rendezünk jeles alkalmakra, téma hetekre.

Tanulmányi kirándulások keretében megismerjük környezetünk természeti értékeit. Zöld Szív szakkör működtetése alsó tagozaton.

Célunk: tanítványaink környezettudatos állampolgárrá válása

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban:

alternatív, problémamegoldó gondolkodás; ökológiai szemlélet, gondolkodásmód; kreativitás; együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód.

Szaktárgyi célok:

a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei);

a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-és az épített környezetre, az emberre)
természetvédelmi versenyekre felkészítés.

2.14 A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanulók személyiségének fejlődése szempontjából fontos a magatartásuk és szorgalmuk értékelése a nevelési célok tükrében. Az iskola értékelési rendszerén belül a magatartás és a szorgalom értékelésekor kiemelt fontosságúnak tartjuk az alábbiakat:

- Segítse az iskola nevelési és oktatási céljainak elérését, a helyes magatartásformák kialakítását.
- Segítse elő a tanuló önismeretének fejlődését.
- Legyen mindig személyre szabott.
- Az értékelés a tanuló iskolai illetve iskolával kapcsolatos tevékenységére vonatkozzon.
- Az érdemjegyen nyilvánuljon meg a tanuló önmagához viszonyított változása.
- A magatartás és szorgalom értékelésének alapja az iskola érvényes házirendjének betartása, a pedagógiai programban megfogalmazott céloknak és elvárásoknak való megfelelés szintje.
- A tanuló magatartását és szorgalmát, neveltségi szintjét az osztályában tanító tanárok folyamatosan figyelemmel kísérik, megfigyeléseiket megosztják az osztályfőnökkel.
- A tanuló magatartását és szorgalmát az adott osztályban tanító tanárok havonta és a félévi, ill. tanév végi osztályozó konferencián értékelik. A hagyományos négyfokozatú skála érdemjegyeivel való minősítés az osztályfőnök javaslatára, véleménykülönbség esetén szavazással, egyszerű szótöbbséggel történik.

A) Magatartás

Az értékelés szempontjai:

- A házirend, az iskola elvárásainak betartása.
- A közösséghez és annak tagjaihoz való viszony (beilleszkedés, mások beilleszkedésének segítése, szerepvállalás a közösség előtt álló feladatokból, segítőkészség a problémák megoldásában).
- Megfelelés az általános viselkedési normáknak.

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók magatartását az osztályban tanító pedagógusok és az osztályfőnökök havonta érdemjeggyel értékelik. A félévi és év végi osztályzatokat az osztályfőnök a havi érdemjegyek alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt, egyenlő szavazat esetén az osztályfőnök szavazata.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás:

- A közösség munkájában önállóan, kezdeményezően, a közösség számára hasznosan, képességeihez mérten legjobban vesz részt.
- Tanórán és azon kívül is példamutatóan fegyelmezett, tisztelettudó.
- Feladatait pontosan felelősen végzi.
- A házirendet betartja.
- Nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó:

- A közösség munkájában részt vesz, de nem kezdeményező.
- Tanórán és tanórán kívül fegyelmezett.
- Társaival és a felnőttekkel udvarias.
- Feladatai elvégzésében megbízható.
- A házirendet betartja.
- Nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó:

- A közösség munkájában vonakodva vesz részt.
- Viselkedése, hangneme kifogásolható.
- Feladatainak elvégzésében pontatlan, de törekszik a hibák kijavítására.
- Az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be.
- A tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik.
- Igazolatlanul mulasztott.
- Osztályfőnöki intője van.

Rossz:

- Hanyag munkavégzésével, fegyelmezetlenségével a közösséget zavarja.
- Társainak általában rossz példát mutat, a nevelői utasításokat nem tartja be.
- Hangneme durva, közönséges.
- Igazolatlan mulasztása, nevelőtestületi, igazgatói fegyelmi fokozata van.
- A házirend előírásait sorozatosan megsérti.
- Társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik; - viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza.
- Több alkalommal igazolatlanul mulaszt.
- Több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges

B) Szorgalom

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket és osztályzatokat használjuk

A tanulók szorgalmát az osztályban tanító pedagógusok és az osztályfőnökök havonta érdemjeggyel értékelik. A szorgalom osztályzat a tanuló egyéni képességeit, körülményeit, eddigi eredményeit figyelembe véve fejezi ki a gyermek tanulásához való viszonyát.

Az érdemjegyeket mind a napló havonta be kell írni. A félévi és év végi osztályzatot az osztályfőnök a havi érdemjegyek alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt, egyenlő szavazat esetén az osztályfőnök szavazata.

Az értékelés szempontjai:

- Motiváltság
- Az egyéni képességeknek megfelelő teljesítmény
- A tanítási órákon tanúsított aktivitás, érdeklődés
- Tanulmányi versenyen való részvétel, eredmények

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás:

- Tanítási órákon képességeinek megfelelően egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt.
- Tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi.
- A tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi.
- Munkavégzése pontos, megbízható
- Rendszeresen felkészül az órákra, önálló ismeretszerzésre képes.
- Tanszereit rendben tartja.
- Segíti a gyengébb tanulókat, érdeklődésével jó példát mutat.

Jó:

- Képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt.
- Kötelességszerűen elvégzi feladatait, figyel az órákon.
- Ösztönzésre rendszeresen dolgozik, ellenőrzi önmagát.
- Érdeklődése általában nem haladja meg a kötelező tananyagot.
- Nem alakult ki az igény az önálló ismeretszerzésre, gyűjtőmunkát ritkán végez.

Változó:

- Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől.
- Munkája ingadozó, rendszertelen, pontatlan.
- Önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.
- Csak utasításra kezd munkához, nem ellenőrzi önmagát.

- Tanszerei gondozatlanok.
- Tanulmányi eredménye hullámzó, ennek kötelességmulasztás az oka.

Hanyag:

- Képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg.
- Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el.
- Nem törődik kötelességeivel, felszerelése hanyag, gyakran otthon hagyja.
- A felajánlott segítséget nem veszi igénybe.
- Valamilyen tantárgyból bukásra áll.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

2.15 A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten példamutató magatartást tanúsít, vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, az iskolai, illetve az iskolán kívüli tanulmányi-, sport- és kulturális versenyeken, vetélkedőkön vesz részt, vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola jutalomban részesíti.

I. A tanulók jutalmazásának és büntetésének szempontjai

- Azt a tanulót, aki:
 - tanulmányi munkáját kiemelkedően végzi,
 - az osztály illetve az iskola érdekében példamutató közösségi munkát végez,
 - aktív tagja az iskolai énekkarnak,
 - az iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken eredményesen szerepel,
 - bármely más módon hozzájárul az iskola hírnevének öregbítéséhez, **dicséretben, jutalomban részesítjük.**

A) A jutalmazás formái

a) Iskolánkban elismerésként a következő díjséretek adhatók:

Igazgatói díjséretben részesül az a tanuló, aki:

- városi tanulmányi versenyen 1-5. helyezést ért el,
- megyei tanulmányi versenyen 1-5. helyezést ért el,
- megyei, városi sportverseny 1-3. helyezést ért el,
- tanulmányi verseny országos fordulójába jutott,
- diákolimpián országos 1-5. helyen végzett,
- iskolai tanulmányi versenyen 1-3. helyezést ért el,
- iskolai műsorban való szereplésért.

Osztályfőnöki díjséretben részesül az a tanuló, aki:

- városi tanulmányi versenyen 6-10. helyezést ért el,
- megyei tanulmányi versenyen 6-10. helyezést ért el,
- megyei, városi sportverseny 4-6. helyezést ért el,
- diákolimpián megyei 6-10. helyezést ért el,
- az iskolai műsorban szerepelt,
- iskolai tanulmányi versenyen 4-5. helyezést ért el,
- az osztályban kiemelkedő közösségi munkát végzett.

Szaktanári díjséretben részesül az a tanuló, aki:

- városi, vármegyei tanulmányi versenyeken az előbbieknél alacsonyabb helyezést ért el,
- kiemelkedő szaktantárgyi teljesítményt nyújtott.

b) Az egész évben példamutató magatartást és kiemelkedő munkát végzett tanulók tanév végén jutalomban részesülnek, melyet a tanévzáró ünnepségen, illetve a ballagáson vehetnek át.

Ennek formái:

díjszó oklevelet kap az a tanuló, aki:

- kitűnő tanulmányi eredményt ért el,
- kiemelkedő közösségi munkát végzett a tanév során.

jutalomkönyvet kap, aki:

- kiemelkedő tanulmányi eredményt ért el,
- tanulmányi versenyeken kiemelkedő eredményeket ért el,
- több éven át aktív tagja volt az iskolai énekkarnak.

c) Nevelőtestületi dicséretben részesítjük azt a tanulót, aki legalább 5 tantárgyból év végén dicséretet kapott.

d) Azt a nyolcadikos tanulót, aki 8 éven át kitűnt tanulmányi teljesítményével, tanulmányi, sport, kulturális versenyeken elért eredményeivel és a közösségért végzett tevékenységével, Hatvani - emlékéremmel tüntetjük ki.

A díjra az osztályfőnökök terjesztik fel esélyes tanítványaikat, a tantestület szavazással választja ki a díjazottat. A plakett átadására a ballagáson kerül sor.

A büntetés formái

Azt a tanulót, aki:

- tanulmányi kötelezettségét folyamatosan nem teljesíti,
- a házirend előírásait megszegi,
- igazolatlanul mulaszt,
- késik az iskolai foglalkozásokról,
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének

büntetésben részesítjük.

A büntetések kiszabásánál figyelembe vesszük az esemény súlyát és a tanuló korábbi magatartását. A fegyelmi intézkedések kiszabásánál a fokozatosság elve és a nevelő célzat érvényesül.

A büntetés formái:

Szaktanári figyelmeztetést kap, aki

- nem végzi az órai feladatot, zavarja a munkát,
- házi feladatait rendre nem vagy hiányosan készíti el,
- felszerelése többször hiányzik.

Osztályfőnöki figyelmeztetést kap, aki

- szándékosan kárt okoz,
- társaival és az iskola dolgozóival szemben testi vagy lelki agresszivitást követ el,
- az iskolát engedély nélkül elhagyja,
- halmozza a szaktanári figyelmeztetéseket
- igazolatlanul mulaszt
- megsérti az infokommunikációs eszközök használatára vonatkozó szabályokat
- többször késik a tanórákról.

Osztályfőnöki intés, osztályfőnöki megrovás jár az előbbiek ismétlődése, halmozódása esetén.

Igazgatói figyelmeztetés jár

- a házirend szabályainak súlyos megsértéséért,
- bármely kép- és hangfelvétel vagy egyéb személyes adat továbbítása, közzététele, megosztása az internet nyilvánossága részére, az erre vonatkozó hozzájárulás hiányában jogosulatlan adatkezelést és személyes adattal való visszaélést valósít meg.
 - tiszteletlen viselkedésért, trágár szavak használatáért
 - fölényes, megfélemlítő viselkedés a társak irányában
 - szándékos károkozás
 - rendszeres fegyelmezetlen magatartás,
- a figyelmeztetések halmozódása esetén a szaktanárok, osztályfőnök javaslata alapján.

Igazgatói intés, igazgatói megrovás jár az előbbiek ismétlődése, halmozódása esetén.

A dicséreteket, illetve a büntetéseket írásba kell foglalni és a szülő tudomására kell hozni.

Indokolt esetben - a fegyelmi vétség súlyosságától függően – az igazgató eltérhet a büntetés fokozatának megállapításában.

10.5. Vétkes és súlyos kötelességszegés alkalmával **fegyelmi eljárást kell** lefolytatni, mely után írásbeli határozattal fegyelmi büntetést lehet kiszabni.

Fegyelmi eljárás: a fegyelmi büntetés formái a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 53- 60.§ alapján:

- megrovás
- szigorú megrovás

- eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától – szülőt kötelezni kell másik intézmény megkeresésére
- sikertelen beiratkozás esetén, a Kormányhivatal intézkedik.

Az iskolai fegyelmi intézkedések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyától függően el lehet térni.

A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az „osztályfőnöki megrovás” büntetésben kell részesíteni. Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek: az iskola tanulói, nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése, velük szemben tanúsított agresszió, bántalmazás; az egészségre ártalmas szerek iskolába hozatala, fogyasztása; a szándékos károkozás; ezen túl mindazon cselekmények, melyek a jogszabály alapján szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősülnek.

2.16 A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben „A továbbhaladás feltételei” c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 2-8. évfolyamon minden tantárgyból legalább az elégséges év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb 1 alkalommal engedélyezheti az iskola 1. évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Ha a tanuló a 2-8. tanév végén legfeljebb 3 tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

Ha a tanuló a 2-8. évfolyamon a tanév végén háromnál több tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, az évfolyamot ismételni köteles.

A 1-8. évfolyamon magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- a iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a

tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,

- egyéni munkarend szerint tanult,
- a tartósan külföldön tartózkodó gyermek továbbhaladásáról az igazgató dönt, annak a bizonyítványnak az ismerete után, melyet a visszaérkezése után bemutat,
- 250 óránál többet mulasztott és a nevelőtestület hozzájárul a vizsga letételéhez,
- hiányzásai miatt egy tantárgyból az éves óraszám 30%-ánál többet mulasztott és a nevelőtestület engedélyezi a vizsga letételét,
- más iskolából való átvételnél az igazgató előírta.

Az osztályozó vizsga tantárgyi / évfolyamonkénti követelményei megegyeznek a helyi tanterv adott tantárgyra és évfolyamra vonatkozó követelményeivel.

A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

2.17 A szakmai alapidokumentumban meghatározott SNI típusra vonatkozó fejlesztő program

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola a 2020/2021-es tanévtől megvalósítja az **inkluzív nevelés-oktatás** bevezetését felmenő rendszerben egy osztályban. Lényege a többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű (autizmus spektrum zavarral küzdő, hallásfogyatékos, beszéd fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő) tanulók nevelése-oktatása. Az inkluzív értékek alapján intézményünk befogadóvá válik, közös inkluzív értékeket közvetítve tartósan bevonja és aktivizálja az iskolahasználókat, ösztönző, együttműködő intézményként

képes lesz arra, hogy biztonságos osztálytermi környezetet, optimális tanulási feltételeket, optimális terhelést megvalósító tanulásszervezési gyakorlatot hozzon létre.

A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

Az intézmény feladatai a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatban

- Szűrés, diagnosztizálás: amennyiben a tanuló társaihoz viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, és az általános iskolában nem történt meg a probléma diagnosztizálása, az iskola a tanulót a szülővel együttműködve nevelési tanácsadóhoz irányítja.
- Az iskola az SNI és TBN-es tanulókat naprakészen nyilvántartja.
- A szakvéleményben megfogalmazott fejlesztést - amennyiben rendelkezik a megfelelő szakemberrel (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus) - az iskolában, tanórai keretben biztosítja az érintett tanulóknak. Amennyiben szükséges, utazógyógypedagógus segítségét veszi igénybe a tanulók ellátásához.
- A szakvéleményben javasolt felmentéseket (értékelés alól, vizsga vagy vizsgarész teljesítése alól) szülői kérésre határozat formájában érvényesíti.

Az osztályfőnök feladatai

- kiemelt figyelem, egyéni bánásmód
- szülőkkel történő folyamatos együttműködés
- a szaktanárokkal történő folyamatos konzultáció
- indokolt esetben szakembertől segítségkérés
- az osztály türelemre, megértésre, elfogadásra nevelése
- ön- és társismeret, konfliktuskezelés technikáinak gyakoroltatása
- a tanuló szakellátásának követése
- a tanuló pályaválasztásának segítése

Az osztályban tanító tanárok feladatai:

- differenciált bánásmód alkalmazása az oktatás-nevelés folyamatában
- mindennemű hátrányos megkülönböztetés kizárása
- biztosítsa a tanuló kiemelkedési lehetőségeit azokon a képességterületein, amelyek erősségét jelentik
- a teljesítmény értékelésében és minősítésében tartsa szem előtt a tanuló önmagához mért fejlődését

Egyéb, speciális feladatok, programok:

- egyéni korrekciós terv készítése az iskolában működő szakemberek, szükség esetén külső szakemberek bevonásával
- mentálhigiénés tanórán kívüli foglalkozások szervezése
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára az iskola fejlesztő foglalkozást szervez, amelyet fejlesztő pedagógus tart.
- A sajátos nevelési igényű tanulók számára az iskola egyéni vagy csoportos foglalkozást szervez, amelyen a gyógypedagógus egyéni fejlesztési terv alapján segíti a tanuló fejlődését és felzárkózását a többiekhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához az alábbi feltételek szükségesek:

- Az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szakirányú végzettségű gyógypedagógus,
- A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi hálózat útján is biztosítható. Az utazó gyógypedagógusi hálózat megszervezése és működtetése az állami intézményfenntartó központ feladata.
- A fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása.

Az együttnevelésben résztvevő pedagógusoktól elvárás, hogy

- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat és a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítsék a pedagógiai folyamatokba,

- a tananyag-feldolgozásnál, a napi foglalkozásoknál figyelembe vegyék a tantárgyi tartalmak, a foglalkozások tartalmának - egyes sajátos nevelési igényű gyerekek csoportjaira jellemző – módosulása.

2.18 A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag meghatározása

Intézményünk tekintetében nem releváns.

2.19 Nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

További elveket nem tartunk szükségesnek megjelölni.

2.20 Informális és nem formális oktatás támogatása: EFOP-3.3.7-17-2017-00015 azonosítószámú XXI.század-XXI.századi oktatás című projekt keretében kidolgozott tematikák alkalmazása

Az oktatás minden társadalom legfontosabb megtartó és egyben megújító ereje. Célunk a formális, nem formális és non-formális oktatási lehetőségek biztosításával a munkaerő piaci kompetenciák erősítése, a lemorzsolódás mérséklése, az egész életen át tartó tanulás előkészítése.

Célunk olyan informális és nem formális tanulási módszerek és tartalmak, illetve az ehhez szükséges terek kialakítása az iskolán belül, amelyek:

- eseti és állandó jelleggel, akár tanórai, akár tanórán kívüli keretek között, iskolai projektmunkában fejlesztett tartalmakkal, bemutatókkal, vetélkedőkkel gazdagítják az informális és nem formális tanulási lehetőségeket, az adott iskolában és más intézményekben tanuló diákok és tanáraik számára egyaránt;
- megfelelő, nyitott teret biztosítanak és eszközökkel segítik többek között az intézmény innovációs munkáját, az iskolai projektfeladatok elvégzését, a diákok kreatív készségeinek kibontakoztatását, a tanórán kívüli egyéni és kiscsoportos tanulást, közös játékot.

A fenti célokat intézményünk az alábbi a fenti projekt keretében kidolgozott tematikák adaptálásával, megvalósításával támogatja:

1. Családi életre nevelés
2. Lelki egészségfejlesztés
3. Drámapedagógia
4. Problémamegoldó képesség fejlesztése játékosan
5. Környezettudatosság
6. Tehetséggondozás sport tehetségterületen
7. Tehetséggondozás művészetek tehetségterületen
8. Tehetséggondozás idegen nyelv tehetségterületen

2.21 A Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

1. A Pedagógiai Program 2025. június 19-én átdolgozásra került. A nevelőtestület évente a program teljes felülvizsgálatát elvégzi, szükség esetén módosításokat tesz.
2. A programban megfogalmazott célok, feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, az alábbiak szerint:
 - A szakmai munkaközösségek minden tanév végén írásos beszámolóban adnak számot a nevelési programban, illetve helyi tantervben megfogalmazott célok és követelmények megvalósulásáról.
 - Az iskola vezetése kéri a szülő szervezet véleményezését a tanév végi eredmények alapján.
 - A pedagógiai programmal kapcsolatos írásos véleményezések a program mellékletét képezik.
3. A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:
 - az iskola igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - a szülői munkaközösség;

- az iskola fenntartója.

A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül a szülői munkaközösség szülői, illetve diákönkormányzati képviselői útján javasolhatják.

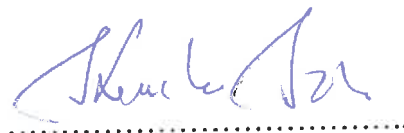
A pedagógiai program módosítását az igazgató a nevelőtestület véleményének kikérésével fogadja el, amelyet a fenntartó hagy jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

Legitimációs záradék

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola Pedagógiai Programját az iskolai szülői munkaközösség a 2025. június 19-én megtartott ülésén véleményezte és a benne foglaltakkal egyetértett.

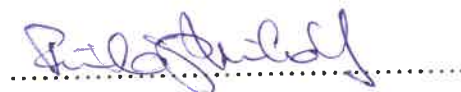
Debrecen, 2025. június 19.

szülői munkaközösség vezetője

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola Pedagógiai Programját az iskolai diákönkormányzat a 2025 június 19-én megtartott ülésén véleményezte és a benne foglaltakkal egyetértett.

Debrecen, 2025. június 19.

az iskolai diákönkormányzat vezetője

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola Pedagógiai Programját az Intézményi Tanács az iskolai diákönkormányzat a 2025. június 19-én megtartott ülésén véleményezte és a benne foglaltakkal egyetértett.

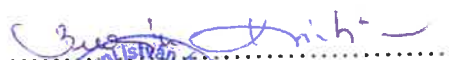
Debrecen, 2025. június 19.

az intézményi tanács vezetője

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola Pedagógiai Programját az iskola nevelőtestülete 2025. június 24-én megtartott ülésén véleményezte és a benne foglaltakkal egyetértett.

Debrecen, 2025. június 24.

igazgató
a nevelőtestület nevében

Jelen Pedagógiai Program 2025. szeptember 1-től lép életbe.

Legitimációs záradék

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola Pedagógiai Programját az iskola szakmai munkaközösségei (alsós munkaközösség, inkluzív munkaközösség, természettudományi munkaközösség, társadalomtudományi munkaközösség, idegen nyelvi munkaközösség) 2025. június 24-én megtartott ülésén véleményezte és a benne foglaltakkal egyetértett

Debrecen, 2025. június 24.

.....

szakmai munkaközösségek nevében

Mellékletek

Debreceni Hatvani István Általános Iskola

Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programja

Készült: 2025. június 24.

Tartalomjegyzék

I. Alapelvek, célok, kiemelt feladatok az SNI tanulók ellátásában	9
I.1. Alapelvek.....	9
I.2. Célok.....	9
I.3. Feladatok	9
I.4. SNI tanulók habilitációs, rehabilitációs ellátása	10
I.5. Integrált nevelés, oktatás	11
II. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei	12
II.1. A beszéd fogyatékos tanuló.....	12
II. 2. A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai.....	13
II.3. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai	13
II.4. A többségi iskolában történő együttnevelés	14
II.5. A NAT alkalmazása	14
II.5.1. Fejlesztési területek, nevelési célok	14
II.5.2. Kulcskompetenciák fejlesztése.....	15
II.5.3. A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél	18
II.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció	18
III. Az érzékszervi fogyatékos (hallássérült) tanulók iskolai fejlesztésének elvei.....	22
III.1. A hallássérült tanuló.....	22
III.2. A hallássérült (siket, nagyothalló) tanulók fejlesztésének alapelvei.....	23
III.3. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése.....	23
III.4. A Nat és a választott kerettanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelése-oktatásában..	24
III.4.1. Kiemelt fejlesztési feladatok	24
III.4.2. A kulcskompetenciák fejlesztése	26
III.5. A nagyothalló tanulók iskolai fejlesztése.....	27
III.5.1. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai	27
III.5.2. A Nat és a kerettanterv alkalmazása a helyi tanterv készítésénél	28
III.5.3. A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja	31

IV. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei.....	33
IV.1. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló.....	33
IV.1. 1. Általános jellemzők	33
IV.1. 2. A halmazottan sérült autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló	34
IV.1. 3. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése	34
IV.1.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai.....	34
IV.2. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei	36
IV.2.1. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai	36
IV.2.2. Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében	36
IV.2.3. A speciális fejlesztés szervezési feltételei.....	37
IV.2.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai	37
IV.2.5. A Nat és a kerettantervek alkalmazása	39
IV.2.5.1. A Nat fejlesztési területei-nevelési célok.....	40
IV.2.5.2. A kulcskompetenciák.....	41
IV.3. A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció	44
IV.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek integrációja	44
V. Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei.....	45
V.1. A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló.....	45
V.2. Pszichés fejlődési – súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási – zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztése	46
V.2.1. A fejlesztés alapelvei.....	46
V.2.2. A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén.....	47
V.2.3. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai	51
V.2.4. A NAT alkalmazása	51
V.2.4.1. Kiemelt fejlesztési feladatok	51
V.2.4.2. A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél	51
V.3. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció	52

I. Alapelvek, célok, kiemelt feladatok az SNI tanulók ellátásában

I.1. Alapelvek

A Debreceni Hatvani István Általános Iskola szakmai alapidokumentumában rögzített alapfeladatainak egyike a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása.

Iskolánk

- a beszéd fogyatékos,
- az érzékszervi fogyatékos (hallási fogyatékos), -az autizmus spektrumzavarral,
- valamint az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat fogadja.

Intézményünk nevelőtestülete az alábbi alapelveket vallja:

- ❖ Minden gyermek egyenlő jogokkal, esélyekkel bír.
- ❖ Minden gyermek más, képességeikben, fejlődésütemükben eltérőek, ezért oktatásuk, nevelésük során egyéni bánásmódra, differenciálásra van szükség.
- ❖ A sajátos nevelési igényű tanulók számára húzóerőt jelent, ha a többi gyermekkel együtt tanulhatnak.
- ❖ A többségi tanulók személyiségfejlődésére pozitív hatással van, ha sajátos nevelési igényű társaikat megismerik, kialakul bennük az elfogadás, a türelem és a segítőkészség.
- ❖ Nyitottak vagyunk az új kihívásokra, a szakmai megújulásra, továbbfejlődésre. A sajátos nevelési igényű tanulóink integrált oktatását a NAT-ban meghatározott célok, kulcskompetenciák, feladatok, valamint a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve figyelembe vételével végezzük.

I.2. Célok

- ❖ A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés-specifikus szempontú támogatása.
- ❖ Folyamatos személyiség- és képesség-, és közösségfejlesztés a tanórákon és a tanórákon kívül.
- ❖ Az ismeretsajátítás az évfolyamok, osztályok, tantárgyi sajátosságok, az egyéni képességek figyelembe vételével történjen. □ A tanulási kedv felkeltése, fenntartása.
- ❖ A tanuló a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerinti, valamint a szükségleteiknek megfelelő fejlesztést kapják meg.

I.3. Feladatok

- ❖ Az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók számára speciális pedagógiai segítségnyújtás az egyéni szükségletek figyelembe vételével.
- ❖ Az eredményes differenciálás, oktatás érdekében a tanulók erősségeinek és korlátainak figyelembe vételével egyénre szabott módszerek, technikák, eljárások, tevékenységi formák alkalmazása.

- ❖ A szakértői vélemény javaslatait figyelembe vevő tanulásszervezés, méltányos értékelés.
- ❖ A tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követése, teljesítményének elemzése, ha szükséges a módszerek korrekciója (team munka).
- ❖ Fontosnak tartjuk a korai felismerést. Ezért az osztályfőnökök javaslatát figyelembe véve a fejlesztő pedagógus elvégzi az első osztályba lépő gyermekek tanév eleji DIFER vizsgálatát, melyből következtethetünk a felmerülő részképességbeli, képességbeli elmaradásokra. Ha szükséges, az osztályfőnök a szülővel egyeztetve kérelmezi a gyermek szakértői bizottsági vizsgálatát.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló számára biztosítjuk, hogy különleges bánásmód keretében megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- ❖ Fejlesztés tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében, melyet átgondolt tervező munka előz meg.
- ❖ A tanuló fejlődésének, elért eredményeinek meghatározása, rögzítése együttesen kialakított vélemény szerint a szülő bevonásával.
- ❖ A pedagógusok a fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus javaslatait, iránymutatásait beépítik a pedagógiai folyamatokba.
- ❖ Alternatívák keresése a felmerülő problémák, helyzetek megoldásához.
- ❖ Együttműködés a tantestületen belül, egységes nevelési elvárások alkalmazása.
- ❖ Együttműködés a pedagógiai szakszolgálatokkal, az utazó gyógypedagógusokkal. □ A fejlesztő tevékenységet segítő szakanyagok, tankönyvek, taneszközök, fejlesztő játékok beszerzése, használata.
- ❖ Kapcsolattartás a szülőkkel, segítségnyújtás a családi neveléshez a szakemberekkel együttműködve.
- ❖ Az integrált tanuló nevelésével kapcsolatos szakmai tapasztalatcseréken, felkészítéseken, továbbképzéseken való részvétel; a rendelkezésre álló szakmai anyagok alapján a pedagógusok önképzése.

I.4. SNI tanulók habilitációs, rehabilitációs ellátása

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését fejlesztő pedagógus (gyógypedagógus), illetve a pedagógiai szakszolgálat szakemberei (logopédus, szurdopedagógus) végzik a szakértői bizottság által javasolt heti óraszámban, egyéni vagy csoportos formában.

❖ Az intézmény fejlesztő pedagógusa (gyógypedagógusa) a szakvéleményben foglalt diagnózis és fejlesztési irányok figyelembe vételével egyéni fejlesztési tervet készít. E fejlesztési terv alapján végzi rehabilitációs, reedukációs munkáját. Segítséget nyújt a gyermek tanítóinak, tanárainak a diagnózis értelmezéséhez, a tanuláshoz szükséges segédeszközök, fejlesztő programok kiválasztásához. Figyelemmel kíséri a tanuló haladását.

Konzultál a szülőkkel, tájékoztatja őket a fejlesztés eredményességéről, javaslatot tesz az esetleges nevelési probléma megoldására, az otthoni gyakorláshoz útmutatást ad. Gondoskodik a rendelkezésre álló fejlesztő eszközök optimális kihasználtságáról.

❖ A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A tanítási-tanulási folyamatban a pedagógusok képesek a tananyag mennyiségi, minőségi differenciálására, tervezésére, a haladás adekvát ütemezésére, és az egyéni értékelés tanulási

kedvet megőrző, és azt fokozó módzatainak alkalmazására. Rugalmasak a tanulásszervezésben, előtérbe helyezik az együttműködésen alapuló tanulási formákat, és a differenciáláson alapuló feladatadást.

- ❖ A sajátos nevelési igényű tanulóink számára intézményünkben elérhetőek a fejlődésüket elősegítő tankönyvek, tanulási segédletek, valamint tanulást segítő technikai eszközök.
- ❖ A pedagógus munkáját pedagógiai asszisztens segíti.

I.5. Integrált nevelés, oktatás

-Az iskolával jogviszonyban álló SNI-s tanulót nyilvántartjuk, újonnan felmerülő probléma esetén kezdeményezzük a tanuló vizsgálatát a Pedagógiai Szakszolgálatnál.

-Kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálattal, az ott dolgozó szakemberek segítségét kérjük a problémák diagnosztizálásához, a fejlesztő program megvalósításához.

-Érvényesítjük a számonkérési, értékelési – indokolt esetben, a szakvélemény alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét. - Amennyiben a szakemberek javaslatára a gyermek mentesítést kapott valamely tantárgy osztályozása alól, annak foganatosításával – különösen felső tagozatban – csak igen körültekintően és nagyon indokolt esetben élünk. A probléma kezelésére, ha ez lehetséges, inkább a megkülönböztetett bánásmód és a differenciált követelmény módszerét alkalmazzuk. Felmentés esetén is tudatosan igyekszünk fenntartani az érdeklődést az adott tárgy iránt. -Világosan meg kell határoznunk a gyermek számára, hogy mely ismeret elsajátítása elengedhetetlen a sikeres továbbhaladáshoz.

-A differenciálás megjelenik a segítségadás módjában, a tananyag tartalmában, az óraszervezésben, a célokban, a számonkérésben, értékelésben.

-Fontos, hogy az érintett szülővel kölcsönösen tájékoztassuk egymást a gyermek aktuális állapotáról, fejlődéséről, a környezetében történt változásokról.

-Kapcsolatot tartunk a szülők közösségével, hogy fogadják el ezeket a gyerekeket.

-A tanulók pozitív személyiségvonásait, értékeit folyamatosan meg kell erősítenünk. Ennek a közösség többi tagja előtti hangsúlyozásával sikerélményhez juttatjuk a gyermekeket, javítjuk a csoportban elfoglalt pozíciójukat.

-Biztosítjuk a felzárkóztatás, a napközi, tanulószoba lehetőségét.

-A tanév elején a Pedagógiai Szakszolgálat által kiadott javaslatok elemzése újból megtörténik. A tanulóval foglalkozó pedagógusok megbeszélését követően megkezdődik a foglalkozások megszervezése, összehangolása. -Az egyéni fejlesztési tervek iránymutatásként szolgálnak.

-A rehabilitációs foglalkozás vezetése a gyógypedagógus kompetenciája, de szervesen kapcsolódik az iskolai egyéb színterein megvalósuló foglalkozásokhoz.

-A gyógypedagógus feladata a tanítók, szaktanárok és más szakemberek munkájának összehangolása a tanuló fejlődése érdekében, konzultációk, a fejlesztő foglalkozások megtartása, a szemléletváltás elősegítése, a dokumentáció vezetése. A fejlesztő órák számát a szakvéleményben előírtak alapján tartjuk.

-A fejlődés figyelemmel kísérése folyamatos. A fejlesztési terv ennek ismeretében módosulhat. Az integráció csak tervezett, tudatos együttműködés keretében lehet eredményes.

II. A beszédfigyelmetes tanulók iskolai fejlesztésének elvei

II.1. A beszédfigyelmetes tanuló

Beszédfigyelmetes az a tanuló, aki a receptív és/vagy expresszív beszéd/nyelvi rendszer szerveződése, fejlődési eredetű vagy szerzett zavara életkorától eltérő, különböző klinikai képekben megmutatkozó tüneti sajátosságai, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus fejlődése miatt a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából veszélyeztetett.

A beszédfigyelmetesség nem tekinthető elsődlegesen halláskárosodás következményének; együtt járhat a nyelven kívüli kognitív képességek és a viselkedésszerveződés zavarával, azok maradványtüneteivel; valamint tanköteles korban az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén kialakuló verbális tanulási zavarral.

Beszédfigyelmetes az a tanuló, akit a szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítása céljából diagnosztikus protokollra épülő komplex állapotfelmérés alapján annak minősít. A beszédfigyelmetes tanulónál a fentiek – az egészen enyhe alaki eltérésekhez társuló, észlelési és feldolgozási problémáktól az érthetetlen beszédig – sokféle változatban előfordulhatnak. A súlyos beszédfigyelmetes tanulónál a kommunikációs zavarok következtében különböző másodlagos pszichés eltérések (magatartási zavar) alakulhatnak ki. A fenti tünetek együttesen tanulási akadályozottságot is kiválthatnak.

Amennyiben a beszédfigyelmetesség a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a továbbiakban is folyamatos gyógypedagógiai/logopédiai ellátásra szorul, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszéd és nyelvi teljesítmény jellegétől függ. Ezek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- nyelvfejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia – maradványtüneteként beszédgyengesség),
- orrhangzós beszéd,
- folyamatos beszéd zavarai (dadogás, hadarás),
- diszfónia,
- logofóbia (mutizmus különböző típusai),
- centrális eredetű szerzett beszédzavarok (centrális pöszeség, gyermekkori afázia, diszartria), -verbális tanulási zavar együttjárása az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén mutatkozó problémákkal vagy ezek halmozott előfordulása.

A dadogás, a hadarás, a diszfónia serdülőkorban is jelentkezhet. Különös figyelmet érdemel ebben a korban a felnőtt beszédhang fokozatos kialakulásának óvó-segítő rendszere, ennek beépítése a pedagógiai teendők sorába. A terápia komplex szemléletű. logopédiai, orvosi, pszichológiai team munka alapján történik. **A halmozottan sérült beszédfigyelmetes tanuló**

A beszéd- és nyelvi teljesítmények súlyos zavarai egy-egy tanulónál halmozottan is előfordulhatnak. Nem ritka a nyelvfejlődési zavar hadarás-dadogás együttese. Az iskolai szakaszban ehhez olvasás-, írás-, helyesírás-, számolási nehézség társulhat. A tünetek megjelenhetnek párhuzamosan, de előfordul a tünetváltás jól ismert jelensége is, amikor pl. a kiejtés javítását, javulását követően dadogás, hadarás lép fel. Ilyen esetekben a fejlesztési elvekre épülő terápiák tudatos alkalmazása a rehabilitáció döntő tényezője. Más esetekben a beszédfigyelmetességhez társuló mozgásszervi, érzékszervi, pszichés fejlődés zavarai nehezítik a fejlesztést. A velük való foglalkozás a logopédia és a társuló figyelmetesség gyógypedagógiai módszereinek kombinációjával, egyéni fejlesztési terv alapján történik, személyre szabott értékeléssel.

II.2. A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

A beszéd fogyatékos tanuló iskolai fejlesztésében, speciális nevelési igényeinek kielégítésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan történő oktatásnak a kiemelt figyelmet igénylő tanulók (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában. Ez biztosíthatja a tanulók számára a felfelé nivellálást segítő pedagógiai környezetet.

Nagyon súlyos esetekben – főként az intenzív napi rendszerességű rehabilitáció érdekében – szükség lehet a beszéd fogyatékos tanuló e célra létesített gyógypedagógiai intézményben, osztályban történő iskolai nevelésére, oktatására. Ennek időtartama azonban ésszerű időhatárok között átmeneti, a terápia eredményességétől függő, a család helyzetétől, terápiás együttműködésétől befolyásolt gyakorlat. A külön iskolákban törekedni kell arra, hogy a tanuló minél előbb visszakerüljön a többségi oktatásba, és különleges gondozása az intenzív rehabilitáció után, integrált oktatása mellett legyen biztosítva.

A beszéd fogyatékos tanulók beszéd és nyelvi fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történik. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszéd fogyatékoság jellegétől függ.

A beszéd fogyatékos tanuló a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése alól mentességben részesülhet.

a) A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszéd működés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.

b) A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől az egyénre szabott terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.

c) A módszerek megválasztásakor az életkor, a kognitív készségek, a szocioadaptív viselkedés és a szociokulturális környezet sajátosságainak figyelembevétele szükséges.

d) A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú percepció fejlesztés, melynek során a kineztiázis, a hallási, a látási, a beszéd motorikus benyomások egymást erősítve fejlődnek.

e) Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a nyelvi és kognitív képességek kölcsönhatásban állnak, komplex fejlesztéssel a terápia hatékonysága fokozható.

f) A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása az osztályban megvalósuló, szakmailag megalapozott, differenciált foglalkoztatás mellett megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.

g) A súlyos beszéd fogyatékos tanulók fejlesztése intenzív, komplex és folyamatos fejlesztőmunka napi rendszerességgel.

h) A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában – a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében – a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

II.3. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a NAT-ban alkalmazott szakaszolással. A helyi tantervben a bevezető szakasz időtartamának megnövelése – általában az első évfolyam tananyagának két tanévre történő elosztásával – indokolt lehet.

II.4. A többségi iskolában történő együttnevelés

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók integrált oktatását felvállaló iskolának inkluzív pedagógiai szemlélettel és a különleges nevelési, oktatási, fejlesztési igény személyi és tárgyi feltételeivel kell rendelkeznie.

Az inkluzív iskola ismeri a fogyatékból eredő hátrányokat és biztosítja, hogy a beszéd fogyatékos gyermekek a szükségleteiknek megfelelően hozzájussanak azokhoz a pedagógiai többlétszolgáltatásokhoz, amelyek a hátrányok leküzdését segítik.

A gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében a pedagógusok, a logopédus és a szülő szorosan együttműködik.

II.5. A NAT alkalmazása

II.5.1. Fejlesztési területek, nevelési célok

A beszéd fogyatékos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek az irányadók, de azok fejlődési útjai, módjai, és kialakulásuk időtartama módosulhat.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, családi életre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, gazdasági és pénzügyi nevelés, média tudatosságra nevelés.

Hazánk történelmének és jelen eseményeinek megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalmi folyamatok megismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Fel kell készíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Kiemelt feladat az önálló családi életre való felkészítés, az erkölcsi normák és harmonikus családi minták közvetítése. Nagy jelentőséggel bír az együtt érző, segítő attitűd kialakítása, a szociális érzékenység és az önkéntes feladatvállalás képességének kialakítása. A tanulóknak ismeretet kell szerezni a célszerű gazdálkodás, pénzhasználat, fogyasztás és környezettudatosság területén. A beszéd fogyatékos tanulók esetén kiemelt jelentőséggel bír, hogy használni tudják az ismeretszerzés legmodernebb eszközeit (pl. internet).

A fenti kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása során a beszéd fogyatékos tanulók esetlegesen felmerülő szövegértési problémái, absztrahálási, lényeg-kiemelési nehézségei jelentenek nehézséget. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegekkel segítheti a pedagógus a tanulók munkáját. Fontos, hogy az alapfogalmak megértését, memorizálását egyénre szabott módszerek támogassák. Fontos a kifejezőkészség állandó fejlesztése és a kommunikáció iránti igény kialakítása. Kiváló lehetőséget nyújt erre az interperszonális készségek fejlesztése, a szociális érzékenység kialakítása, az együttműködésre való képesség fejlesztése, a különféle konfliktuskezelési eljárások elsajátítása.

Testi és lelki egészségre nevelés

A pedagógusnak segíteni kell a tanulót beszéd és nyelvi zavarának reális megismerésében, elfogadásában, szociális kapcsolatainak fejlesztésében. Kiemelt feladat a tanuló önismeretének fejlesztése, a tanuló motiválása a beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy az esetleges maradandó tünetekkel később is teljes életet tudjon élni.

A kommunikációjában korlátozott tanuló sokszor nehezebben tudja érzelmeit verbálisan kifejezni, külön figyelmet kell fordítani az érzések megfelelő kezelésére, kifejezésére. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat.

Biztosítani kell a tanuló számára a rendszeres mozgásélményt, a rendszeres testedzést.

Médiatudatosságra nevelés

Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára. A médiatudatosságra nevelés segít tájékozódni a valóságos és virtuális világban. *Pályaorientáció*

A beszédfigyatekos tanuló készségeinek képességeinek alapos feltérképezése szükséges a felnőtt életre történő felkészítéséhez. A kapcsolatteremtés és fenntartás képességének javítása alapvető feladat. Cél a szociális kompetencia további önálló fejlesztésének kialakítása. A felső tagozatban tantárgyak tananyagtartalmainak közvetítése során a pedagógusok ismertessék meg a beszédfigyatekos gyermekkel a különböző szakmákkal kapcsolatos elemi ismereteket. Legyen reális képük a társadalmi munkamegosztásról.

Tanulás tanítása

A beszédfigyatekos tanulóknál fontos az egyénre szabott motivációk kialakítása, az egyéni tanulási stratégiák feltárása. Az informatikai eszközök, egyéni ismeretelsajátítási programok tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának beszédfigyatekos tanulók esetében kiemelt szerepe van.

II.5.2. Kulcskompetenciák fejlesztése

A beszédfigyatekos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési tartalmakhoz.

Ahhoz, hogy a beszédfigyatekos tanulók a kulcskompetenciák birtokában eredményesen alkalmazkodhassanak a mindennapi élethelyzetekhez, figyelembe kell venni a tanuló egyéni sajátosságait.

Anyanyelvi kommunikáció

Kiemelt fontossággal bírnak az alábbi területek:

- a grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, figyelembe véve a beszédfigyatekosság által érintett területeket
- az expresszív beszéd fejlesztése, kommunikációs stratégiák kiépítése, gyakorlása, megerősítése, beszéd tudatosság kialakítása
- a beszédértés és olvasás értés fejlesztése mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, elősegítve a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való továbbdolgozás, továbbgondolkodás lehetőségének biztosítását
- amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)
- a mentális lexikon folyamatos fejlesztése az életkor és a beszédfigyatekosság sajátosságainak függvényében, a fogalomalkotás kialakítása
- számítógépes programok használata (helyesírás ellenőrző program, stb.)
- a beszédfigyatekos gyermek motiválása a tananyag és a tanuló közötti emocionális viszony kialakításával
- a pragmatika elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában
- a nem verbális kommunikáció elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában

Idegennyelvi kommunikáció

Cél az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve a beszéd fogyatékoság által érintett területeket.

A beszéd fogyatékos tanulók nyelvoktatása során a multiszenzoros technikák (auditív-, vizuális-, verbális-, drámatechnikák) használata, valamint a verbális és nem verbális kommunikációs csatornák (gesztikulációs-vizuális) egyidejű alkalmazása kiemelten fontos.

A nyelvórákon szerepet kapnak a koncentrációt és az emlékezetet fejlesztő gyakorlatok, melyek a szókincs, a kiejtés és a nyelvtani szabályok elsajátításában közvetve és közvetlenül is segítséget nyújthatnak.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő beszéd fogyatékos tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos használatának elsajátítása a cél. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, a számítógépes olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

Fontos pedagógiai cél a beszéd fogyatékos tanulók természetes gátlásainak feloldása az idegen nyelv kommunikációs helyzetben történő használata során. *Matematikai kompetencia*

A legfőbb cél a problémamegoldó gondolkodás minél több elemének fejlesztése, konkrét cselekvésekhez kötött helyzetekben. Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén, stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítettségére, a téri tájékozódás zavarára. A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával valósulhat meg.

A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének különösen erőteljes eszköze.

Természettudományos és technikai kompetencia

Az oksági kapcsolatok felismerése, a tanult összefüggések alkalmazása gondot okozhat azokban az esetekben, ahol, az olvasott szöveg megértése vagy a verbális absztrakció akadályokba ütközik. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegek alkalmazása szükséges az egyes összefüggések mechanikus memorizálásának megsegítésére. Tanulónként eltérő lehet az az absztrakciós szint, ahol be tudnak kapcsolódni a természettudományos jelenségek értelmezésébe. A kritikai gondolkodás képességének fejlesztése többnyire kis lépésekben valósítható meg. A mindennapi tapasztalatokból kiindulva kell törekedni arra, hogy a tanulóknak a jelenségek mind szélesebb körébe legyen betekintésük, az egységes természettudományos világkép kialakítása érdekében. Eredményes tanári stratégia lehet a természeti jelenségeknek alternatív módon, több fogalmi szinten, az összes érzékszerv bevonásával való közvetítése.

Szisztematikusan építkezve kell támaszkodni az internetre, amelynek segítségével a legkülönbözőbb természettudományos ismeretek audio-vizuális formában hozhatók közel a beszéd fogyatékos tanulókhoz.

Digitális kompetencia

Ezen a területen a beszéd fogyatékos tanulók jó eséllyel tudnak problémákat megoldani, mivel az informatikai eszközök használatában a beszéd fogyatékoság kevés hátrányt jelent. Feladatunk azoknak a digitális programoknak a megismertetése, melyek megkönnyítik az ismeretszerzést, az

interszónális kapcsolatépítést. Amennyiben a szóbeli kifejezőképesség sérült, a számítógép alternatív csatornaként működhet a mindennapi kommunikációban. Hozzásegíthetjük a tanulókat, hogy a rendelkezésükre álló információs társadalom technológiáit használják a maguk segédeszközeként a számukra szükséges területeken.

Főként az írott szöveg megértésére, lényegkiemelés képességére van nagy szükség, mert ezek segítségével alakíthat ki új kommunikációs stratégiákat. Az információgyűjtés- és keresés, a multimédiás tartalmak kezelése a beszéd fogyatékosok számára körülhatárolható, jól teljesíthető feladat, ezért építhetünk a tanulók erős motivációjára. Egyes ikonok, szóképek felismerésével, speciális alapfogalmak, kifejezések megtanulásával olyan eszközök birtokába jut, amivel önállóan is tud tájékozódni a digitális világban. A tanuló érzékeli azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához. A pedagógus feladata, hogy a tanulók figyelmét a konkrét eszközök és szoftverek használatán, illetve a kommunikáció élményén túl arra irányítsa, miként lehet az információs társadalomban a beszéd fogyatékoságból eredő hátrányokat minimalizálni.

Súlyos diszgráfia és helyesírászavar esetében felső tagozaton „laptop füzet” használatának bevezetése azt követően, hogy a gyermeket a klaviatúra használatára megtanítottuk *Szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia*. Cél az adaptív viselkedés kialakítása, fejlesztése, a beszéd fogyatékos tanulók támogatása abban, hogy az őt körülvevő társadalmi és gazdasági környezet eseményeit képes legyen feldolgozni, szükség esetén azok menetébe bekapcsolódni. Az oktatás folyamán fontos a fokozatosság mellett a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, az érzelmdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalatához köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében érdekeit érvényesíteni.

Fontos hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre.

A pedagógus feladata, hogy felébressze a gyermek motivációját arra, hogy részt vegyen a szociális kommunikációban, képes legyen véleményét vitában, eszmecserében képviselni (ütköztetni, egyeztetni stb.), illetve az őt körülvevő világban tájékozódni. Fokozatosan el kell sajátítania a beszéd fogyatékos tanulónak azt a képességet, hogy rátaláljon a megfelelő kommunikációs stratégiára, képes legyen az egyedi kommunikációs helyzetekhez alkalmazkodni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai tudatosság, a művészeti kifejezőképesség egy kiegészítő kommunikációs eszközt ad a beszéd fogyatékos tanulók kezébe. A kreativitás, a problémafelismerő – és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás fejlesztésére kiváló lehetőséget biztosít a művészeti nevelés. Ezen a kompetenciaterületen az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagítása a kommunikáció minden szintjét fejleszti.

A művészeti nevelés érték közvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepe a kommunikációjában zavart tanuló társadalmi integrációját segíti elő.

A megfigyelő képesség, tér- és időérzék fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezés; szín-, forma- és szerkezeti érzék alakítása lehetőséget biztosít a beszéd fogyatékos tanuló speciális készségfejlesztésére.

A hatékony, önálló tanulás

A beszéd fogyatékos tanulók esetében az önálló tanulás elengedhetetlen feltétele a könyvtári ismeret, informatikai tudás, az értő olvasás, szövegfeldolgozás. Az önálló ismeretszerzést, az információ megfelelő szűrését, feldolgozását, egyénre szabott módszerekkel, a mindennapi életből

vett gyakorlati helyzetek cselekvéses vagy vizuális modellezésével segíthetjük. A szövegfeldolgozás, az új információk rendezése során fontos szerephez kell jutnia a gondolkodási képességek fejlesztésének, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén. A pedagógus feladata az új ismeretek megszerzése iránti interiorizálódott motiváció kialakítása.

II.5.3. A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területhez kapcsolódó tananyagtartalmat, a fejlesztésre fordított időt a sérülés jellege, mélysége, prognózisa befolyásolhatja. A Magyar nyelv és irodalom, a Művészetek, a Testnevelés és sport, valamint az Élő idegen nyelv fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet, a beszédfigyatékoság típusától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Néhány szempont azonban általánosítható:

- olvasás-, írástanítási módszerként beszédfigyatékos tanulók esetében a hangoztatóelemző, szótagoló olvasástanítási módszer ajánlott;
- a súlyos beszédfigyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;
- az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Művészetek. Testnevelés és sport

Mindkét műveltségi terület jól szolgálja a fejlesztés másik nagy területének, a téri orientáció, mozgás-, ritmus-, beszédkoordináció követelményeinek megvalósítását. A dráma és a tánc kiemelt szerepet kap a rehabilitációs célú feladatok megvalósításában is. *Idegen nyelvek*

A beszédfigyatékoság típusához igazodó módszerek – pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek – elsőbbségét szükséges biztosítani.

II.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció

Az egészségügyi rehabilitáció formái – Audiológiai vizsgálat és ellátás – Foniátriai vizsgálat és ellátás.

- Gyermeek-neurológiai vizsgálat és ellátás.
- Szemészeti vizsgálat, ellátás
- Pszichológiai vizsgálat, pszichoterápia.
- Gyógyúszás.
- Gyógytorna.
- Relaxációs tréningek.

A pedagógiai rehabilitáció ajánlott tevékenységformái A) Logopédiai egyéni és csoportos terápia.

B) Szenzoros integrációs terápia (olyan mozgásos lehetőség, amelynek segítségével az éretlen vagy sérült idegrendszer a saját aktív részvételével fejlődik)

- C) Kommunikációs tréningek (a beszéddel és kommunikációval kapcsolatos tudatosság kialakítása)
- D) Bábterápia (személyiség és önértékelés fejlesztés, konfliktuskezelés kommunikációs zavar esetén)
- E) Drámaterápiás foglalkozások (azon gyermekek számára, akiknél a beszéd- és nyelvi problémák háttérben vagy következtében pszichés problémák állnak)
- F) A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása

A) Logopédiai egyéni és csoportos terápia a leggyakoribb kórformák esetében

A beszéd fogyatékos tanuló az iskolai oktatás keretében, annak részeként vesz részt a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A beszéd fogyatékoság eltérő kórformái szerint a rehabilitációs feladatok is eltérőek.

A/1 Nyelvi fejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia – maradványtüneteként beszédgyengeség)

Az ép értelmű és ép érzékszervű gyermek beszéd illetve nyelvi produkciója jelentős mértékben elmarad a biológiai életkorához képest. Az akadályozott illetve hiányos nyelvi produkció a nyelv többszintű sérülésében a beszédészlelés, beszédmegértés, valamint a nyelvi kifejezés területén jelentkezhet.

A terápia célja:

A nyelvi közlés feldolgozás és kifejezőkészség többszintű összetevőjének (beszédészlelés, és beszédmegértés, valamint a tiszta, pontos artikuláció, szókincs, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli kifejezőkészség) sokoldalú, intenzív differenciált fejlesztése, amely specifikusan egyéniesített jellegű. A logopédiai terápia feladata:

- a mozgások (beszédmozgások és finommotorika) speciális fejlesztése,
- grammatikai rendszer rendezése, fejlesztése, verbális munkamemória fejlesztése
- a beszédre irányuló figyelem és emlékezet fejlesztése,
- az aktív és a passzív szókincs bővítése,
- verbális és nonverbális kifejezőkészség fejlesztése,
- a gondolkodási stratégiák fejlesztése
- a beszédészlelés és -megértés fejlesztése,
- az olvasás/írás/helyesírás zavar megelőzése.

A/2 Dadogás

A beszéd összerendezettségének zavara kommunikációs zavar, amely a ritmus és az ütem felbomlásában és a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik. A dadogás terápiája komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik. A logopédiai terápia célja:

- relaxációs gyakorlatok
- cselekvéshez kötött beszédindítás,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- mozgás és ritmus- és beszéd koordináció fejlesztése,
- a beszéd automatizált elemeinek technikai fejlesztése és javítása,
- a beszédhez szükséges motiváció megteremtése, az önismeret és önértékelés fejlesztése – a dadogó és környezete közötti pozitív kapcsolatok kialakításának elősegítése.

A/3 Hadarás

A beszéd összerendezettségének zavara, melyre a rendkívüli gyorsaság, a hangok, a szótagok kihagyása, összemosása (tapasztása), a pontatlan hangképzés, a monotónia, az egyenetlen beszédritmus és a beszédhangsúly hiánya jellemző. A hadaráshoz gyakran társul a könnyen elterelhető figyelem és érdeklődés. A hadarás terápiája komplex (logopédiai, pszichológiai) egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a beszédfigyelem fejlesztése,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- beszéddallam és beszédritmus fejlesztés
- az artikulációs bázis ügyesítése
- beszédhangsúly gyakorlatok
- a normális tempójú és ritmusú beszéd automatizálása
- a beszéd prozódiai elemeinek tudatosítása
- az állandó önkontroll kiépítése és fejlesztése

A/4 Diszfónia

A hang, illetve hangképzés zavara, a beszéd során a hangszín rekedt, a hangképzés kemény, préselt, és a hangteljesítmény lényeges csökken. A diszfónia terápiája komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a tiszta egyéni beszédhang kialakítása és a folyamatos spontán beszédbe való beépítése, – a hangminőség és az anatómiai-élettani viszonyok további romlásának megakadályozása.

A/5 Orrhangzós beszéd

Az élettani nazális rezonancia kórosan megváltozik.

Legsúlyosabb esetei az ajak- és/vagy szájpadhasadékok következtében alakulnak ki. A szájpadhasadékkal gyakran együtt jár az enyhe fokú nagyothallás.

Az orrhangzós beszéd terápiája komplex (logopédiai, orvosi, esetenként pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a beszédizomzat fejlesztése
- a lágyszájpád izomzat működésének fokozása
- a kóros, nazális rezonancia megszüntetése, illetve csökkentése
- a beszédartikuláció javítása az anatómiai viszonyok figyelembe vételével

A/6 Olvasás/írás/helyesírás tanulási zavara (verbális tanulási zavar esetén) Az intelligencia szinttől független gyenge olvasási és írásteljesítmény.

A logopédiai terápia célja:

- mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztés
 - iránydifferenciálás, téri észlelés fejlesztése
 - beszédészlelés fejlesztése
 - fonológiai tudatosság fejlesztése
 - a tévesztett betűk differenciálása, a folyamatos olvasás automatizálása
 - a beszédemlékezet és figyelem fejlesztése
 - szövegértés fejlesztése: beszéd- és nyelvi fejlesztés
 - grafomotoros készség fejlesztése, írás- és helyesírás-készség javítása
- A/7 Számolás tanulási zavara (verbális tanulási zavar esetén)

Az intelligenciaszinttől független gyenge számolási teljesítmény.

A logopédiai terápia célja:

- képességfejlesztés (mozgás, észlelés, kognitív és tanulási funkciók fejlesztése)
- szám- és műveleti fogalmak kiépítése (számosság, számérzék, analóg mennyiség rendszer; alpműveletek)
- alapvető mennyiségi és matematikai ismeretek kialakítása
- matematikai fogalmak megértése és használata – matematikai szimbólumok tartalmi azonosítása
- matematikai szövegértés fejlesztése
- geometriai alapismeretek
- idői tájékozódás

Az értékelés alapelvei:

- Az értékelés mindenkor fejlesztő hatású, folyamatos és ösztönző legyen.
- Pozitív én kép erősítése
- Korrekciós, kompenzáló funkciók dominanciája
- Pozitív megkülönböztetés
- Vegye figyelembe a tanuló képességeit, a teljesítményben bekövetkező fejlődési tendenciát, az önmagához mért fejlődést mutassa.

Alkalmazzuk az írásbeli és szóbeli formákat, egyéni és csoportos értékeléseket, de mindenkor a személyiség tiszteletben tartásával, segítő, megerősítő, javító, fejlesztő szándékkal, amelyek lehetnek: diagnosztikus, formatív, lezáró minősítő.

Az értékelés formái:

- Szóbeli értékelés: Az adott tanítási nyújtott teljesítmény alapján.
 - Érdemjeggyel értékeljük a következő tanulói teljesítményeket: szóbeli és írásbeli feleletek, tematikus mérések, feladatlapok, tesztek, kiselőadások, órai munka, gyűjtőmunka és olvasónapló.
 - Szövegesen értékelünk: 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor
- Szakértői javaslatra mentesítést adunk egy-egy tantárgyrész vagy tantárgy osztályzattal történő értékelése és minősítése alól félévkor és év végén..

Beszámoltatás, számonkérés formái

A számonkérés formái:

Szóbeli feleltetés:

Nyílt kérdések alapján
Kész vázlat segítségével

Írásbeli feleltetés:

Feladatlapok, tantárgyi tesztek
Feleletválasztásos (zárt végű) feladatok -alternatív választás
Feleletalkotó (nyílt végű) feladatok egy-két szavas kiegészítés,
rövid válasz.

A számonkérés időtartama:

Az írásbeli feleletekhez hosszabb időt biztosítunk.

Eszközhazsnálat a számonkérések alkalmával:

Engedélyezzük az SNI tanulóknál: lexikonok, helyesírási szótár, számítógép, számológép használatát.

III. Az érzékszervi fogyatékos (hallássérült) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

III.1. A hallássérült tanuló

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával – melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet.

a) A siket tanulónál súlyos fokú hallásveszteség áll fenn (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásveszteség 90 dB-nél nagyobb). Ennek következménye a hangzó beszéd spontán kialakulásának képtelensége, elsajátításának súlyos fokú nehezítettsége, valamint a nyelvi kommunikáció általános akadályozottsága. A hallásveszteség mértékétől, jellegétől, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.

b) A nagyothalló tanulónál (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásveszteség 30–45 dB közötti; közepes nagyothallás: esetén a a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásveszteség 46–65 dB közötti; súlyos nagyothallásnál a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásveszteség 66–90 dB közötti) A nagyothalló tanulónál a hallás csökkenése akadályozottságot jelent a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlearis implantált) hallássérült tanulónál – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép beszédhallás mérhető. Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ attól, hogy a gyermek milyen életkorban volt a műtét elvégzésekor, intelligenciájától, illetve az esetleges pszichés fejlődési zavartól stb. A nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását a hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs, valamint az azzal párhuzamos pedoaudiológiai gondozás és az aktív szülői segítség eredményezi. A fejlesztés stratégiájának alapja döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazása. A beszédértés, a hangzó beszéd fejlődése hasonlóságot mutat az ép hallásúak beszédfejlődésével. A fejlesztés kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van szurdopedagógus jelenlétével, de az integrációjukra csak alapos pedagógiai diagnózis után kerülhet sor. Teljesítményüket a befogadó intézmény szakmai felkészültsége, nyitottsága, a szülők együttműködő készsége, valamint a gyermek kognitív és pszichés jellemzői és esetleges beszéd- és nyelv elsajátítási zavar (diszfázia) befolyásolja.

d) A hallássérültek, „diszfázia típusú” társuló tanulási zavara a halmazott fogyatékoság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi- és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékoság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett.

e) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók személyisége az előző csoportokhoz viszonyítva még sérülékenyebb, nehezen dolgozzák fel a hallás elvesztésével felleépő

állapotváltozást: vagyis a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

III.2. A hallássérült (siket, nagyothalló) tanulók fejlesztésének alapelvei

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül gyógypedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs eljárások folyamatában valósul meg. A komplex ellátás a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással, a jól beállított hallókészülékek és hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal történik. A felsoroltak együttesen határozzák meg a hallássérült tanuló eredményes nevelhetőségét, oktathatóságát.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

III.3. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

Iskolánkban a hallássérült gyermekek együttnevelése teljes integrációban történik, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van.

A gyermeket tanító pedagógusok feladatai:

- figyelembe veszik a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében;
- segítséget nyújtanak a hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez;
- az értékelésnél figyelembe veszik a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat, valamint az egyéni fejlesztési terv követelményeit.

A pedagógusközösség feladata, hogy:

- segíti a gyermek beilleszkedését a közösségbe;
- konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőséget biztosít a gyógypedagógus számára;
- a jogszabályokban foglaltak érvényesítése során mindent megtesz a hallássérült gyermek sikeres integrációja érdekében;
- megszervezi a törvényben meghatározottak szerint a szükséges egyéni korrekciós órákat.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- segíti a befogadó pedagógus-, gyermek-, és szülői közösségek az intézmény többi pedagógusának felkészítését a hallássérült gyermek érkezése előtt, majd beilleszkedése során;
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató/nevelő közösség munkáját a hallássérült gyermek sajátosságainak megértésében;

- hospitál a gyermek osztályában;
- segítséget nyújt a befogadó intézmény órai munkájához;
- nyomon követi a gyermek fejlődését;
- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek kommunikációs kompetenciáját; – esetlegesen

koordinálja a rehabilitációs munkában résztvevő szakemberek munkáját; – rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére valamint a szülők és az iskola együttműködésére.

Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következnek.

III.4. A Nat és a választott kerettanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelésoktatásában

III.4.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában. *A családi életre nevelés*

A halló családba született sajátos nevelési igényű gyerekek esetében sokszor megváltoznak a szerepek. A megfelelő önismeret és a reális énkép kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valóság-hű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények nyújtásával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kulturális kincsek megismeréséhez.

Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

Minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl.

interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését. *A tanulás tanítása*

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számológép, internet, könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát vagy a távoktatás elsajátítását, megismerését. *A testi és lelki egészségre nevelés*

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten – azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének

(hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, pontos jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

- A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok kezelését.

- A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez.

- A hallássérült gyermekek, nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

- Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc) akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

- Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.). *Pályaorientáció*

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket.

Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez rendszeres integrációs gyakorlatra van szükségük, ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás

halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan törvények megismerése).

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokoltá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

III.4.2. A kulcskompetenciák fejlesztése

A Nat-ben és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült tanulók ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezőmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok

- a beszédértés fejlesztése
- a szövegértő olvasás fejlesztése
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés
- a beszéd használata
- az írásbeli kifejezés fejlesztése

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél.

Matematikai kompetencia

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs, és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol/hat/já. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése valamint verbális megfogalmazása. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata.

Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükségük.

Természettudományos és technikai kompetencia

A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges

cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata). *Digitális kompetencia*

A hallássérültek egyik legfontosabb információszerezési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

A hatékony, önálló tanulás

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).

Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (lehetőség szerint könyvtár). *Szociális és állampolgári kompetencia*

A hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik, az udvarias viselkedés és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés.

Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Mínél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya építést megalapozó, pályaorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, innovációs készség kialakítására.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

III.5. A nagyothalló tanulók iskolai fejlesztése

III.5.1. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A nagyothalló tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai módosításokkal megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával.

A nagyothalló tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és a helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására.

Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz időszámban – a korai gondozás és a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva

– a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kulturtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tudás megszerzésében. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakulnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasásírás eszköz szintű használata,
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: tágabb tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a műveltségi területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata,
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése,
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulás,
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

III.5.2. A Nat és a kerettanterv alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

Kulcskompetenciák fejlesztése *Anyanyelvi kommunikáció:*

Kíváncs, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben, illetve korai életkorban Cochleáris Implantáció (a továbbiakban: CI) műtéten átesett tanulók szókincs, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai, segítséggel megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves elmaradást mutat. Kiemelt feladatok:

- Spontán beszédhasználat (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség)
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását.
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása)
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása
- Az ismeretek elsajátításában támaszkodjanak mindinkább a hallás útján megszerezhető információkra.

Idegen nyelvi kommunikáció:

A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik.

Kíváncs a korszerű idegennyelv tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés.

– Lehetőség van az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegennyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Matematikai kompetencia:

A hallássérülésből adódó szókincs-, és beszédértésbeli, a szövegértő olvasásbeli eltérések kihat/hat/nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg. – A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.

– A matematikai tartalmakat a szókincsüknek, szövegértésüknek, nyelvi fejlettségüknek megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni számukra.

– Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, melyben a valós élethelyzetek megélése, és a verbális megfogalmazással kísért konkrét tárgyi tevékenykedtetés továbbra is központi szerepet kap az interaktív tanulási lehetőségek alkalmazása mellett.

– A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készség szintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.

– Az auditív csatorna részleges, vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismételésre van szükségük. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Természettudományos kompetencia:

Legyenek tisztában a tanulók (életkori szinten) a hallássérüléssel kapcsolatos ismereteknek, ismerjék fel a hallásjavító készülékek (hallókészülékek, CI) működési zavarait, a meghibásodás jelzéseit.

A hatékony önálló tanulás kompetenciához kapcsolódó tantárgyak tanításában a szemléltetés, a kísérletezés, a természeti folyamatok, jelenségek modellezése a lehetőség szerinti legteljesebb megértés érdekében történik.

Digitális kompetencia:

A nagyothalló számára is hatalmas tárháza az információknak, ismereteknek az internet. Használatukat nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.) Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához. A nagyothallók számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a nagyothalló tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is.

A tárgyi tudás megszerzését a nagyothalló tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően, széleskörű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és

többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ekkor lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményéhez juttatása.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Szociális és állampolgári kompetencia:

A hallássérülésből adódó nehezített élethelyzetek, az esetleges kudarcok feldolgozását segítheti, ha a hallássérült tanuló reális énképpel, önkontrollal, empátiával, toleranciával rendelkezik, valamint ismeri a frusztráció és stressz kezelésének technikáit. Fontos a konfliktuskezelés, a meggyőzés, kapcsolatépítés, csoportszellem és az ezekhez kapcsolódó kommunikáció elsajátítása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozási kompetencia:

A nagyothalló és a hallásjavító műtéten átesett tanulók későbbi társadalmi érvényesüléséhez fontos a körültekintő pályaorientáció, az irányított, tervezett pályaválasztás.

Meg kell ismertetni a számukra elsajátítható szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket, és mindazokat a segítő technikákat, melyek megkönnyítik beilleszkedésüket a középiskolákban, illetve a felsőoktatásban.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség:

A művészet nyelvének értéke és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a nagyothalló gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására. *A hatékony önálló tanulás:*

Különböző tanulási technikák megismertetése (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata). Az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet). Az új információk rendezése során fontos szerephez kell jutnia a gondolkodási képességek fejlesztésének, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén.

A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók iskolai fejlesztése

A tanulók e csoportja esetében a sajátos nevelési igény a hallássérülés bekövetkezésének idejétől jelenik meg. Állapotuktól függően folytatják tanulmányaikat előző iskoláikban vagy a hallássérültek megfelelő iskolatípusában.

Oktatásuk Nat-hoz való viszonyát alapvetően a befogadó iskola helyi tanterve, hallássérülésükből következő sajátos egészségügyi és speciális pedagógiai igényük szabályozza.

Pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitációjukat – ezen Irányelvnek a hallássérültekre vonatkozó fejezetén túl – az alábbiak figyelembevételével szükséges tervezni:

- a hallókészülék használatára szoktatás,
- a hallásmaradvány kondicionálása,
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése,
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése, – a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

III.5.3. A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozásokat a gyermek állapotához igazodóan egyéni vagy kiscsoportos formában kell megszervezni.

- Nagyothalló tanulók esetében az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul, melyet számukra iskolai keretekben szükséges biztosítani. A nagyothalló tanuló fokozottabban támaszkodik a látására, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Nagyothalló tanulóknál kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás. Pszichológiai habilitáció, rehabilitáció:
- társuló zavarok korai diagnózisának segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő minél korábbi terápiához való jutás támogatása;
- a társuló zavarok következtében kialakuló másodlagos sérülések kialakulásának megelőzése;
- másság megélésének, a sérültség elfogadásának segítése,
- sikertelen integráció esetén önbizalom erősítése, a negatív élmények feldolgozása;
- az akadályozott kommunikáció miatt nehezített az érzelmek, indulatok kezelése, a belső feszültségek levezetése;
- a nyelvi akadályozottság miatt nehezített a konfliktusok kezelése, nem állnak rendelkezésre a megfelelő nyelvi formulák, minták;
- a család támogatása a sérült gyermek nevelésében, ezzel segítve az autonóm, egészséges személyiség alakulását;

A tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása – különösen súlyosabb kommunikációs problémák esetén, és diákotthoni bentlakás esetén – nehezített. Ezért indokolt intézményen belüli pszichés megsegítésük. Az ellátás elsődleges feladatai:

- a hallássérülésnek és az azzal összefüggő akadályozott kommunikációnak a személyiség fejlődésre tett kedvezőtlen hatásának megelőzése, csökkentése;
- szükség esetén – akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) kezelése;
- társuló zavarok (pl. hiperaktivitás, autizmus, tanulási zavar) korai diagnózisának segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő minél korábbi terápiához való jutás támogatása;- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása,
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása.
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása illetve a meglévő hibás hangok korrekciója,
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása,
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó beszédprodukció elérése lehetetlen.

- A cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás-és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel cél a minél korábbi integráció.
- Speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása is feladat.
- A képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásként bevált Affolter-Heldstab-féle módszert.
- Az „Integrációs gyakorlat” célja, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével a nagyothalló gyermekek egyenértékűnek tekinthetik magukat a hallókkal. Ennek érdekében szükséges a kezdő évfolyamokban a halló gyermekekkel való érintkezés, kapcsolattartás megkezdése, beépítése a hallássérült gyermekek életébe, a későbbiekben a középső évfolyamokon a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig a pályairányítás, a pályaválasztás, az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul:

- Az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáink kiemelt fejlesztése a következő területeken:
- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.

A kiemelkedő matematikai – logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciáinak fejlesztése és szövegértési kompetencia – szintjének olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.

Az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden műveltségi területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

Az értékelés formái:

- Szóbeli értékelés: Az adott tanítási órán nyújtott teljesítmény alapján.
 - Érdemjeggyel értékeljük a következő tanulói teljesítményeket: szóbeli és írásbeli feleletek, tematikus mérések, feladatlapok, tesztek, kiselőadások, órai munka, gyűjtőmunka és olvasónapló.
 - Szövegesen értékelünk: 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor.
- Szakértői javaslatra mentesítést adunk egy-egy tantárgyrész vagy tantárgy osztályzattal történő értékelése és minősítése alól félévkor és év végén.

Beszámoltatás, számonkérés formái

A helyi tantervben megfogalmazottakon túl az alábbiakkal egészül ki a SNI tanulók beszámoltatása, számonkérése.

A számonkérés formái:

Szóbeli feleltetés:	Nyílt kérdések alapján Kész vázlat segítségével
Írásbeli feleltetés:	Feladatlapok, tantárgyi tesztek Feleletválasztásos (zárt végű) feladatok -alternatív választás Feleletalkotó (nyílt végű) feladatok egy-két szavas kiegészítés, rövid válasz.

A számonkérés időtartama:

Az írásbeli feleletekhez hosszabb időt biztosítunk.

Eszközhasználat a számonkérések alkalmával:

Engedélyezzük az SNI tanulóknál: lexikonok, helyesírási szótár, számítógép, számológép használatát.

IV. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

IV.1. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló

IV.1. 1. Általános jellemzők

Az autizmus spektrum zavarok az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig – vagy tovább – kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák gyógyító és fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúlik a felnőttkorba, így sosem túl késő a fejlesztést elkezdeni. Az autizmus spektrum zavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermekeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képesség hiányok egész életen át jellemzően megmaradnak, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai

ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól ellensúlyozott állapotokban csaknem tünetmentessé fejlődhetnek, változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhettek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanuló autizmusának súlyossága széles skálán szóródik.

IV.1. 2. A halmozottan sérült autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják. Ezek lehetnek:

- értelmi fogyatékoság (mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar),
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság,
- viselkedésproblémák (főleg, ha azok súlyosak, pl. agresszió, önbántalmazás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket összehangolni.

IV.1. 3. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek, szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatóak.

IV.1.3.1. Izolált típus

Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

IV.1.3.2. Passzív típus
Szociálisan nem kezdeményező, a közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is.

Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”.
IV.1.3.3. Aktív, bizarr típus
Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

IV.1.3.4. Merev, formális típus

Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszéd szintű személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek hátterében erős kompenzációs igyekezet áll. A gyermekek fejlődésük során többször is típust válthatnak.

IV.1.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai

- a) A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya. Legsúlyosabb

esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat megkülönböztesse.

- b) A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége – gyakran teljes – hiánya. Többnyire nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- c) A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.
- d) A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának sérülése.
- e) Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek és az önellátás vagy a mechanikus és a személyes memória közötti szakadékszerű különbség.
- f) Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- g) A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.

IV.1.4. 1. Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet

- A megfelelő szintű vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – viszonylag jó képességek.

IV.1.4.2. Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás során – Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai, túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, fájdalom stb.).

- Figyelemzavar gyakorisága.
- Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya. – A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén. Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége ()
- Gyermekközösségekben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.

- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

IV.2. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei

IV.2.1. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, problémamegoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni.

A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön-(esetleg köz-) veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása, – az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

IV.2.2. Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil,

valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.

- Protetikus környezet és eszköztár kialakítása (strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).
- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
- A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásaitól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).
- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésszabályok kezelésében alapvető a kognitívviselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

IV.2.3. A speciális fejlesztés szervezési feltételei

IV.2.3.1. A fejlesztés formái

- Speciális csoportban: egyéni és kiscsoportos formában.
- Többségi iskolában integráltan, az integráció különböző szintjeinek, formáinak alkalmazásával.

IV.2.3.2. Speciális csoportosajátosságok

- A szükséges pedagógus létszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésszabályok súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható. A szakszerű integráció, illetve a súlyosan érintett tanulók minőségi ellátása csak a szükséges szakemberlétszám biztosításával valósítható meg.

IV.2.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése és a rugalmasabb viselkedésszabályok kialakítása határozza meg. Iskoláskorban is folytatni kell a korai fejlesztésben és óvodai nevelés során alkalmazott fejlesztő eljárásokat, illetve szükség lehet az iskoláskor előtti képességfejlődés területeinek fejlesztésére. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a Nat-ban és a kerettantervekben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat a helyi tantervekben és egyéni fejlesztési tervekben kell meghatározni a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségének megfelelően. Az alsó szakasz (1–4. évfolyam) elvégzéséhez általában hosszabb időkeretre van szükség.

A jó értelmi és nyelvi képességekkel rendelkező tanulók esetében előfordulhat, hogy az egyes műveltségi területeken meghatározott tartalmak jelentős részét a NAT-ban és a kerettantervekben meghatározott életkorban képesek elsajátítani. Ezekben az esetekben egyéni fejlesztési terv alapján a szociális-kommunikációs és speciális kognitív készségek párhuzamos fejlesztése szükséges.

Az alábbi szakaszolás az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek speciális fejlesztésének általános vázlata. Tartalmazza azokat a többlettartalmakat, amelyeket az egyéni fejlesztési tervekbe szükséges beépíteni.

A fejlesztést minden gyermek esetében az első szakaszban kell kezdeni. Az egymásra épülő szakaszok időtartama előre nem határozható meg. A fejlesztés üteme és a tanuló továbblépési lehetősége függ a fejlődés mért eredményeitől, azaz: a gyermek képességeitől és a szakszerű képzés intenzitásától. IV.2.4.1. Első szakasz

Korai diagnózis esetén egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába.

Fő célja a habilitáció. A gyermek formális és informális felmérésének) tapasztalataira alapozva, egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése,
- fogyatékoság-specifikus vizuális információhordozókkal segített ún. protetikusan, segédeszközökkel felszerelt augmentatív környezet, eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).
- c) Kognitív fejlesztés
- Elemi ismeretek, fogalmak.
 - Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
 - Szociális kognitív készségek fejlesztése.
 - Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
 - Általánosítás képességének fejlesztése.
 - Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
 - Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
 - Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése – Viselkedésproblémák megelőzése.

- Alternatív viselkedések kialakítása.
- Meglévő viselkedésproblémák kezelése.

IV.2.4.2. Második szakasz

Egybeeshet az alapfokú nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik a középfokú nevelés-oktatás szakaszába. Célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével,
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése,
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra
- ismeretek bővítése
- önellátás körének bővítése,
- házimunka,
- munkára nevelés megalapozása.

IV.2.4.3. Harmadik szakasz

Egybeeshet az alapfokú nevelés időszakával vagy a középfokú nevelés-oktatás szakaszával. Cél a felnőtt korban egyénileg elérhető legmagasabb szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség elérésének megalapozása.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása,
- tantárgyi ismeretek a Nat-ban és a kerettantervekben meghatározott tartalmak adaptálásával, az egyén képességeinek megfelelően,
- önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció,
- munkára nevelés, pályaorientáció.

IV.2.5. A Nat és a kerettantervek alkalmazása

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.

Esetükben számolni kell azzal, hogy a Nat kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

A Nat fejlesztési területei, nevelési céljai, műveltségi területei esetükben is alkalmazhatóak a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani, egyes, az alábbiakban részletezett tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális rehabilitációs tantárgyként javasolt tanítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni. Mivel autizmus spektrum zavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára és a közép-súlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

IV.2.5.1. A Nat fejlesztési területei-nevelési célok

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési köröknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz. *Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában

Testi és lelki egészségre nevelés

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezíti.

A viselkedésszabályok megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.

A családi életre nevelés

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.

A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhető el és terjeszthető ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás egyéni mérlegelést követően, ha annak értékét, saját szerepüket és kompetenciájukat az önkéntes tevékenység során megértik. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend kialakítása. *Pályaorientáció*

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

E területen az érintett tanulók esetében a pénz értékével és a takarékossgal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú. Előnyös, ha ezek az ismeretek valódi élethelyzetekben, cselekvésbe ágyazottan jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége a mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésében.

Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

A tanulás tanítása

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

IV.2.5.2. A kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt. *Idegen nyelvi kommunikáció*

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi

megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e? Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak.

Matematikai kompetencia

Kiemelkedő jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A matematikai ismeretek elsajátításában és a matematikai képességekben nagy egyéni különbségekre számíthatunk az autizmus spektrumán, a kiemelkedő matematikai tehetségtől a súlyos megértési nehézségekig terjedően. Cél a matematikai műveltség és kompetencia egyén által elérhető legmagasabb szintjének biztosítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos ismeretek elsajátítása tartozhat az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók erősségei közé, többlettámogatást igényelhetnek azonban az ismeretek gyakorlati alkalmazása terén. Az érintett tanulók jellegzetesen sajátos speciális ismeretszerzési nehézségei miatt a tanulás során nem számíthatunk a gyermekek spontán érdeklődésére, előzetes megfigyeléseire, élményeire. E területen is nagy hangsúlyt kap a közvetlen tapasztalás.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A természettudományok területén szintén nagy egyéni különbségeket tapasztalunk az autizmus spektrumán. Egyes tanulók különösen tehetségesek lehetnek valamely, speciális érdeklődési körükbe tartozó tudományterületen, más tanulók esetében inkább a praktikus, mindennapi életben alkalmazható ismeretek kerülnek előtérbe.

Digitális kompetencia

Az IKT eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és internet használat során. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

Szociális és állampolgári kompetencia:

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent. Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljeskörű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A műveltségi területen megjelenő valamennyi fejlesztési cél fontos terápiás lehetőséget jelent.

A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus-specifikus egyéni fejlesztést. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

A hatékony, önálló tanulás

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge, vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő képességekre építhetünk.

Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása elősegíti a fejlődést.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossággal is küzdő gyermekek, akik nem, vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.

A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

IV.3. A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek,
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.),
- figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb.,
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása,
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók,
- önkiszolgálás, önellátás,
- saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata,
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása,
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása,
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása,
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

IV.4. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek integrációja

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció csak akkor indokolt, ha egyértelműen a gyermek javát szolgálja. Az integráció valamennyi formája (pl. lokális, szociális, fordított) alkalmazható egyénre szabottan. Az integráció szükségességének és lehetőségének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak.

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható: a tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről

- a) a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens,
- b) jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv,
- c) speciális eszközök, módszerek és környezet,
- d) együttműködés a családdal és/vagy a diákokotthonnal,
- e) a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatása,
- f) szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás.

Szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében.

Az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát. A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag

szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

Értékelés

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

Az értékelés formái:

- Szóbeli értékelés: Az adott tanítási órán nyújtott teljesítmény alapján.
- Érdemjeggyel értékeljük a következő tanulói teljesítményeket: szóbeli és írásbeli feleletek, tematikus mérések, feladatlapok, tesztek, kiselőadások, órai munka, gyűjtőmunka és olvasónapló.
- Szövegesen értékelünk: 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor,
 - Szakértői javaslatra mentesítést adunk egy-egy tantárgyrész vagy tantárgy osztályzattal történő értékelése és minősítése alól félévkor és év végén.

Beszámoltatás, számonkérés formái

A helyi tantervben megfogalmazottakon túl az alábbiakkal egészül ki a SNI tanulók beszámoltatása, számonkérése.

A számonkérés formái:

Szóbeli feleltetés:	Nyílt kérdések alapján Kész vázlat segítségével
---------------------	--

Írásbeli feleltetés:	Feladatlapok, tantárgyi tesztek Feleletválasztásos (zárt végű) feladatok -alternatív választás Feleletalkotó (nyílt végű) feladatok egy-két szavas kiegészítés, rövid válasz.
----------------------	--

A számonkérés időtartama:

Az írásbeli feleletekhez hosszabb időt biztosítunk.

Eszközhasználat a számonkérések alkalmával:

Engedélyezzük az SNI tanulóknál: lexikonok, helyesírási szótár, számítógép, számológép használatát.

V. Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

V.1. A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek

eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz – diszlexia,

- diszortográfia, – diszkalkúlia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együttjárást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

V.2. Pszichés fejlődési – súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási – zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztése

V.2.1. A fejlesztés alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően. Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható. A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaaorientáció folyamatát is.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

- a) a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- b) a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- c) a tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése,
- d) a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társaskapcsolatok kialakítása,
- e) a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

V.2.2. A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A pszichés fejlődési zavar körébe tartozó jelenségeket, így az iskolai tanulási és viselkedési problémák kialakulását különböző tényezők idézhetik elő. Ezért a specifikus tanulási zavar valamint a viselkedésszerveződés zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel a szakértői bizottságok részéről.

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkúlia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek, általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn. Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

V.2.2.1. Diszlexia – az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő. Jellemzői

- a hang-betű kapcsolat kialakulásának nehézsége
- hiányos fonológiai tudatosság: neheztített a beszédhangok megkülönböztetése, hangok, szótagok sorrendjének, rímek felismerésének nehézsége
- értelmes és értelmetlen szavak helyes/hibás olvasásának különbözősége
- gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása
- rendhagyó szavak szabályosítása olvasásnál
- írott szavak felbontása a szavakat alkotó hangelemekre
- vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkor osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- b) a rövid távú emlékezet,

- c) az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- d) a testséma biztonságának kialakítása,
- e) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analízáló-szintetizáló módszerrel,
- f) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- i) az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával, j) speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- k) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

V.2.2.2. Diszortográfia – a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak
Jellemzői:

- a centrális auditív feldolgozás, a fonémafeldolgozás zavara,
- beszédhangok neheztett megkülönböztetése a fonetikai, fonológiai jellemzők pl. (időtartam, zöngéesség mentén),
- helyesírási hibák halmozódása, – a tollbamondás utáni írás hibái.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkor osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása, – a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

V.2.2.3. Diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara

Jellemzői

- csúnya, torz, nehezen olvasható íráskép,
- szaggatott betűalakítás és betűkötések,
- rossz csukló, -kéz, -ujjtartás, az íróeszköz helytelen fogása, görcsösség,
- egyenetlen ritmusú, strukturálatlan íráskép, formai és aránybeli hibák, – kialakulatlan kézdominancia,
- lassú tempójú írás, központozás, hiánya, nagybetűk használata és betoldása a kisbetűk közé, – továbbá: fonológiai-nyelvi jellemzők zavara (nyelvtan, mondat szerkezet, helyesírás).

A fejlesztés célja:

A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkor osztályfokának megfelelő írás készséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyárpítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a) a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- a) a testséma biztonságának kialakítása,
- c) a vizuomotoros koordináció fejlesztése,

- d) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
e) a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése, f) sikertudat kialakítása.

V.2.2.4. Diszkalkulia – a számolási képesség specifikus zavara

A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Jellemzői:

- a szimbólumok felismerésének és tartalmi azonosításának nehézségei,
- a mennyiségfogalmak kialakulásának hiányosságai,
- a mennyiségfogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a számsor- és szabályalkotás zavara, – a téri és síkbeli viszonyok érzékelésének hiányosságai,
- helyiérték megértésének, műveleti jelek értelmezésének, halmazok, mennyiségek összehasonlításának nehézségei,
- szerialitási zavar, számlálási és becslési képesség hiánya,
- számértékek szimbólikus funkciójának értelmezési nehézségei,
- mennyiség és arab szám megfeleltetés és a számértékek összehasonlításának nehézsége,
- számjegyekre vonatkozó lexikai hibák,
- komplex aritmetikai műveletek értelmezésének problémái,
- gyenge verbális emlékezet, a számmemória és az általános memóriateljesítmény különbsége,
- figyelemzavar.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein. A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében. A fejlesztés feladatai:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- b) Matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- c) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- d) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- e) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- f) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,
- g) segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- h) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- i) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,

- j) a diszkalkúlia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,
- k) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

V.2.2.5. Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitással, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek. A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus folyamat eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

Jellemzői

- szóródó, terelhető figyelem, hosszabb ideig nem képes összpontosítani,
- komplex feladatokra nem képesek szervezett választ adni, az elterelő ingereket gátolni, – az impulzivitás következtében kialakuló meggondolatlan viselkedés, eseteként düh, haragreakciók,
- motoros nyugtalanság (babrálás, széken hintázás, ülőhely elhagyása, stb.),
- megkezdett tevékenység befejezetlensége,
- ingersorozatok hibás kivitelezése,
- tantárgyi alulteljesítés (főként, nyelvi, számolási feladatokkal kapcsolatban), – én-bizonytalanság, másodlagos pszichés tünetek.

A fejlesztés célja

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése

A fejlesztés feladatai

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése, – motiválás, sikerélmény biztosítása.

A pszichés fejlődés zavarai körébe tartoznak továbbá a szocio-adaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák, amelyek az érzelmi kontroll, ön-, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az ön-szabályozás gyengeségében az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg. Minthogy a magatartásjellemzőkben hasonlóság figyelhető meg, szükséges hangsúlyozni, hogy ezeknek háttérben elsődlegesen idegrendszer működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara és nem környezeti ártalom húzódik meg.

A fejlesztés célja

- a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladata a fejlesztési cél alá rendelt szempontok figyelembevételével történik.

Eszközei lehetnek:

- a) kognitív viselkedésterápiás eljárások alkalmazása,
- b) pszichoterápia,
- c) a figyelem és egyéb kognitív képességek fejlesztése,
- d) a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása,
- e) önértékelési képesség fejlesztése,
- f) sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása,

- g) Együttműködés a családdal és más szakemberekkel,
- h) A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

V.2.3. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának az időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

V.2.4. A NAT alkalmazása

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

V.2.4.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

V.2.4.2. A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az Idegen nyelvek tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt. A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

V.3. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ebből a szempontból fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációs feladata.

Az értékelés alapelvei:

- Az értékelés mindenkor fejlesztő hatású, folyamatos és ösztönző legyen.
- Pozitív én kép erősítése
- Korrekciós, kompenzáló funkciók dominanciája
- Pozitív megkülönböztetés
- Vegye figyelembe a tanuló képességeit, a teljesítményben bekövetkező fejlődési tendenciát, az önmagához mért fejlődést mutassa.

Alkalmazzuk az írásbeli és szóbeli formákat, egyéni és csoportos értékeléseket, de mindenkor a személyiség tiszteletben tartásával, segítő, megerősítő, javító, fejlesztő szándékkal, amelyek lehetnek: diagnosztikus, formatív, lezáró minősítő.

Az értékelés formái:

- Szóbeli értékelés: Az adott tanítási órán nyújtott teljesítmény alapján.
- Érdemjeggyel értékeljük a következő tanulói teljesítményeket: szóbeli és írásbeli feleletek, tematikus mérések, feladatlapok, tesztek, kiselőadások, órai munka, gyűjtőmunka és olvasónapló.
- Szövegesen értékelünk: 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor.
 - Szakértői javaslatra mentesítést adunk egy-egy tantárgyrész vagy tantárgy osztályzattal történő értékelése és minősítése alól félévkor és év végén

Beszámoltatás, számonkérés formái

A helyi tantervben megfogalmazottakon túl az alábbiakkal egészül ki a SNI tanulók beszámoltatása, számonkérése.

A számonkérés formái:

Szóbeli feleltetés: Nyílt kérdések alapján
Kész vázlat segítségével

Írásbeli feleltetés: Feladatlapok, tantárgyi tesztek
Feleletválasztásos (zárt végű) feladatok -alternatív választás
Feleletalkotó (nyílt végű) feladatok egy-két szavas kiegészítés,
rövid válasz.

A számonkérés időtartama:

Az írásbeli feleletekhez hosszabb időt biztosítunk.

Eszközhazsnálat a számonkérések alkalmával:

Engedélyezzük az SNI tanulóknál: lexikonok, helyesírási szótár, számítógép, számológép használatát.

DEBRECENI TANKERÜLETI KÖZPONT

Bertók Krisztina

igazgató

részére

Iktatószám: TK/082/02822-2/2025

Ügyintéző: dr. Baksa Renáta

Debreceni Hatvani István Általános Iskola

Debrecen

Kardos Albert utca 18-24.
4028

Tárgy: jóváhagyás

Tisztelt Igazgató Asszony!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 26. § (1) bekezdése szerint a nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Az Nkt. 83. § (2) bekezdés g) pontja a fenntartó kötelezettségeként határozza meg a köznevelési intézmény pedagógiai programjának jóváhagyását.

A fenti rendelkezésekből fakadó kötelezettségnek eleget téve a Debreceni Hatvani István Általános Iskola (OM azonosítója: 031080) klik03080001/03104-1/2025. iktatószámú, a Debreceni Tankerületi Központban benyújtott pedagógiai programját jóváhagyom.

Felhívom figyelmét, hogy az Nkt. 26. § (5) bekezdése értelmében az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetheti be.

Debrecen, 2025. augusztus 29.

Tisztelettel:

Türk László
tankerületi igazgató

